

Upravništvo: Ljubljana, Puccinjeva
ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23,
31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccin-
jeva ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42
Računi pri post. ček. zavodu: Ljub-
ljana št. 17.749

IZKLUČNO ZASTOPSTVO za ogla-
se iz Kr. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno L. 12.—
za inozemstvo pa L. 22.80

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 6
telefon 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisti se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:

Unione Pubblicità Italiana S. A.
Milano

Attacchi di ingenti forze aeree su Malta

Numerosi apparecchi nemici distrutti o danneggiati
Nulla d'importante nel settore di Agedabia

Il Quartiere Generale delle Forze Arma-
te comunica in data di 5 gennaio il seguen-
te bollettino di guerra n. 582:

Nulla di importante da segnalare nel set-
tore di Agedabia.

Intensi azioni di artiglieria e di avio-
ne contro i nostri capisaldi di Sollum, in
scontri aerei, cacciatori dell'Asse aano
abbattuto due velivoli avversari.

Attacchi di ingenti forze dell'Aviazione
Italiana e Tedesca su Malta hanno con-
seguito nuovi visibili effetti: vasti incendi
sono divampati, numerosi apparecchi ne-

mici risultano distrutti o danneggiati a
terra. In combattimenti con la caccia ger-
manica di scorta due »Hurricane« sono
precipitati.

Aeroplani inglesi hanno lasciato senza
conseguenze alcune bombe sull'Isola di Sa-
lamina.

Nella notte scorsa l'avversario ha com-
piuto un'incursione su Castel Vetrano cau-
sando danni di scarsa entità Otto morti
e quindici feriti: un bombardiere nemico
colpito del tiro della difesa contraerea si è
infranto al suolo.

Napad velikih letalskih sil na Malto

Mnogo sovražnih letal uničenih ali poškodovanih — Nič
važnega na odseku pri Agedabiji

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil
je objavil 5. januarja naslednje 582. vojno
poročilo:

Nič omembe vrednega na odseku pri
Agedabiji.

Zivahno delovanje topništva in letalstva
proti našim postojankam pri Sollumu. V
letalskih spopadih so lovci osi sestrelili z
sovražni letali.

Pri napadih močnih oddelkov italijans-
kega in nemškega letalstva na Malto so
bili doseženi novi vidni uspehi. Izbruhli
so večji požari, številna sovražna letala pa
so bila uničena na tleh. V spopadih z nem-
škimi lovci sta bili sestreljeni dve letali
tipa Hurricane.

Angleška letala so odvrkla nekaj bomb
na otok Salamina, a brez uspeha.

Preteklo noč je sovražnik izvršil letalski
napad na Castel Vetrano in povzročil
pri tem neznatno škodo. Osem ljudi je bilo
ubitih, 15 pa ranjenih. Neko sovražno le-
talo, ki ga je zadelo granata iz protiletal-
skega topa, je treščilo na tla.

Nemčija in Sredozemlje

Berlin, 5. jan. s. »Börsen Zeitung« objav-
lja članek pod naslovom »Nemčija in Sre-
dozemlje«. List piše med drugim: Medtem
ko se je ob začetku vojne zdelo, da se bo
Nemčija in Italija borili na ločenih bojiš-
čih, Nemčija v Srednji Evropi in Italija v
Sredozemlju, je osredotočenje skoro vse-
ga vsega britanskega vojnega potenciala v
vzhodnem Sredozemlju in Egiptu in vsega
boljševskega vojnega potenciala na vzhod-
nem bojišču povzročilo potrebo, da se je

nemški zbor angažiral v severni Afriki, ita-
lijanski pa na vzhodnem bojišču. Bojišče
v severni Afriki ni kolonialno bojišče, tem-
več pravo južno bojišče, na katerem ose-
be oborožene sile nastopajo proti britanskemu
imperiju. Obe bojišči, na vzhodu in na
jugu, čeprav sta pod različnim nebom, sta
vendar tesno med seboj povezani in de-
jodski: na enem vplivajo na drugega in
drugem, ter se bodo vzajemno razvijali do
končne zmage.

Prijave ameriškega premoženja

Rim, 5. jan. s. Začetek sovražnosti z Ze-
dinenimi državami Severne Amerike je
imel za posledico, da so sedaj tudi proti
njim v veljavni vojni zakon in vse kasnejše
zadevne določbe, in sicer začeti z 11. de-
cembrom lanskega leta, kakor to izhaja iz
objave zunanjega ministrstva v Službenem
listu kraljevine z dne 13. decembra 1941.
Z istim dnem so prenehali veljati kraljevi
zakonski dekreti z dne 17. junija 1941, št.
494, z dne 23. junija 1941, št. 508, in št.
619 z dne 10. julija 1941, ki vsebujejo do-
ločbe o premoženju ameriških državljanov.
S posebno odredbo, ki bo v kratkem izda-
na, pa je določeno, da za omo premoženje,
ki je bilo že prijavljeno v smislu navede-
nih ukazov, ni treba predložiti novih prijav
v smislu vojnega zakona in kasnejših do-
ločb. Za omo premoženje, ki v smislu na-
vedenih ukazov ni bilo še prijavljeno, pa
je rok za prijavo, določen v vojnem zakonu
in kasnejših določbah, podaljšan za 30
dni.

Mnogo sovjetskih napadov spet odbitih

Letalske operacije na Krimu — Veliki uspehi nemških
podmornic — Bombe na Bengazi in na Malto

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 5. jan.
Vrhovno poveljništvo nemških oboroženih
sil je objavilo danes naslednje vojno po-
ročilo:

Na srednjem odseku vzhodnega bojišča
je bilo mnogo sovražnih napadov in sunkov
spet uspešno odbitih. Na ostalih odsekih
bojišča le krajevne borbe.

Močne skupine bojnih in lovskih letal so
napadle sovražne postojanke in ladje na
področju okrog Feodosije. 5 velikih ladij
je bilo zadetih z bombami in so se vnele.
Bombe so treščile tudi na dva ruskega in
na neki veliki tovorni parnik. Ladje so bile
hudo poškodovane.

Pri izvidniških poletih nad Veliko Brita-
nijo so mnoga letala podnevi uspešno na-
padla pristaniške in radijske oddajne na-
prave na Faröarskih in Shetlandskih otokih
kakor tudi industrijske naprave ob vzhodni
obali Anglije.

Na Atlantiku, na Lednem in na Sredo-
zemskem morju so podmornice potopile
štiri ladje, med njimi neko veliko petrolej-
sko ladjo s skupno 20.000 br. reg. tonanu.
Dve nadaljnji ladji sta bili hudo poško-
dovani s torpedi.

V severni Afriki ni bilo nikakih večjih
bojev. Skupine nemških letalskih sil so na-
padle britanska letališča, pomole in postoj-
anke protiletalskega topništva pri Bengazi
zjutraj ter so učinkovito bombardirale tudi
obalno cesto. V letalskih spopadih je bilo
sestreljenih pet letal.

Letalski napadi na britanska letališča
na otoku Malto so se uspešno nadaljevali.
Posamezni britanski bombniki so posku-
šali napasti obalno področje severne Nem-
čije, a niso dosegli nikakega uspeha. Med
civilnim prebivalstvom je bilo nekaj ljudi
ranjenih.

1260 vagonov zimskih oblačil za vzhodno fronto

Berlin, 5. jan. s. Po dosedaj znanih po-
datkih, je imelo zbiranje volnenih oblačil
in k-žuhovine za čete na vzhodni fronti
izredno uspeh. Do sobote ob polnoči je bilo
izročenih 32.144.201 kosov raznih oblačil.
Doselej je bilo poslanih na vzhodno fronto
1.260 vagonov zimskih oblačil. Darovani
so bili tudi dragoceni kožuh iz hermelina,
ki so namenjeni bolničarkam Rdečega kri-
ža na vzhodni fronti. Na poziv Hitlerjev se
je nemški narod v celoti odzval.

Potopljene angleške ladje

Rim, 5. jan. s. Britska admiralteta spo-
roča izgubo ruskega »Stanlea«, ki so ga
Zedinjene države prepustile Angliji. Admi-
ralteta javlja nadalje izgubo pomožne lad-
je »Audacity«.

Vodja nizozemskih narodnih socialistov v Berlinu

Berlin, 5. jan. s. Poveljnik narodnosocialističnih zaščitnih oddelkov in načelnik
nemške policije Himmler je sprejel vodjo
narodnosocialističnega gibanja na Nizo-
zemskem Mussert. Mussert je vpričo šte-
vilnih političnih osebnosti v nemški pre-
stolnici predaval in proslavljaj 10. oblet-
nico ustanovitve svoje stranke ter orisal
program gibanja in povečeval krvni de-
lež izredno številnih nizozemskih narodnih
socialistov, ki so uvrščeni v prostovoljne
legije.

Hitlerjev dar maršalu Antonescu

Bukarešta, 5. jan. Za novo leto je nem-
ški državni kancelar podaril rumunskemu
maršalu Antonescu 8-cilindrski avtomobil
znanke »Mercedes«, ki mu ga je izročila
posebna delegacija nemških častnikov. An-
tonescu se je za ta dar, ki ga smatra za
poseben znak pozornosti, zahvalil s po-
udarkom, da rumunski narod goji najlepša
čustvovanja do Hitlerja ter da trdno ve-
ruje v končno zmago ob strani svojih za-
veznikov.

Promet na Dunavu zaradi ledu prekinjen

Sofija, 5. jan. s. Zaradi velikanskih le-
denih plošč je potniški in tovorni promet
v bolgarskem delu Dunava prekinjen.

Obsojeni saboterji v Sofiji

Sofija, 5. jan. s. Vojaško sodišče je os-
odilo na smrt z obeshenjem ter na plačilo
pol milijona levov globe sofijskega vse-
učilnišnika Stojana Kostova, ki je organi-
ziral skupino komunistov za izvajanje sa-
botajskih dejanj. Neka druga oseba je bila
obsojena na 10 let ječe ter na globo 170
tisoč levov, ker je razširjala vesti v prid
tujih držav.

Na pohodu proti Singapuru

Tik pred padcem Selangora — Nепrestani letalski napadi na veliko
angleško oporišče — Novi uspehi na Borneu

Tokio, 5. jan. d. Po padcu Manile na Fi-
lipinih je v središču zanimanja japonski
pohod proti Singapuru. Poslednje vesti s
fronte javljajo, da japonske čete z veliko
naglico prodirajo proti jugu ter zavzemajo
nova ozemlja še pred roki, kakor jih ima-
jo določene v svojih načrtih. Japonske čete
si prizadevajo zavojevati čim več ozemlja,
še preden bi prihod novih rezerv nasprot-
niku omogočil okrepitev njegove obrambe.
Japonski vojni dopisniki poročajo z Mala-
jskega polotoka, da so japonski oddelki pro-
drli že globoko v pokrajino Selangor ter se
pripravljajo zdaj na splošni napad na glav-
no sovražno oporišče v tej deželi. Ime me-
sta Selangor v poročilih se ne navaja, ven-
dar pa se jasno označuje kot »drugi politi-
čni in gospodarski center na Malajskem
polotoku«. Vojna poročila o japonskih ope-
racijah beležijo, da je britanski odpor mo-
čan, vendar ga neprestani japonski bombni
napadi in topniško obstreljevanje nezadržno
rušijo. Selangor pade lahko že v nekaj
urah.

Velika prednost, ki jo imajo Japonci v
svoji ofenzivi pred britansko obrambo, je
mnogo bližnjih letalskih baz, ki omogočajo
japonskemu letalstvu učinkovito sodelova-
nje s četami, tako da igra odločilno vlogo
pri japonski ofenzivi na Singapur, ki je
tudi sam nenehoma izpostavljen japonske-
mu bombardiranju.

Tokio, 5. jan. d. Z nekega japonskega
oporišča v Malaji poročajo:
Japonske čete, ki so v ofenzivi, prišeti
1. januarja v prodornem zaletu prekora-
čile reko Perak, so že 2. januarja zvečer
zasedle neko britansko postojanko v cen-
tralnem delu Malajskega polotoka. Britan-
ska 8. imperijalna divizija je pri tem utrpela
zelo velike izgube. Pretežni del
neke avstralske divizije je bil uničen v
borbah, v katerih so si japonske čete

Naval na zadnje postojanke na Luzonu

Uničevanje umikajočih se ameriških sil — Bombe na
Corregidor, Ibi in Balango — Priznanje angleškega
admirala

Sanghaj, 5. jan. d. S pristojnega japonske-
ga vojaškega mesta javljajo, da se po
padcu Manile po načrtu nadaljuje zasle-
dovanje bežečih ameriških čet. Pri teh za-
sledovalnih operacijah je na delu veliko
številno japonskih bombniških letal, ki so
včeraj ves dan bombardirala ameriške
motorizirane transportne kolone kakor tu-
di prevozne brodogovje v Manilskem zalivu.
Japonsko letalstvo je na ta način
uničilo več sovražnikovih transportov ter
razpršilo ameriške čete, ki so bodisi z
ladjevjem bodisi po kopnem poskušale
doseči otočno trdnjavo Corregidor pred
Manilskim zalivom. Japonska izvidniška
letala so po teh akcijah ugotovila, da je
bila prizadejana sovražnikovim prevoznim
sredstvom velika škoda.

Nadaljnji japonski napadi so bili več-
krat uspešno osredotočeni na sovražno le-
tališče v Ibi, ki je poslednje ameriško
letalsko oporišče na otoku Luzonu. Včeraj
popoldne so japonske oborožene sile po-
novno napadle Balango ter njene luke.

V zvezi z borbami na Filipinskem otoč-
ju je včeraj neki visoki japonski častnik
izjavil, da doporna sila ameriške trdnjave
Corregidor ni tolikšna, kakor to zatrju-
jeta angleška in ameriška propaganda, ki
sta glede trdnosti te utrine točke pred
Manilskim zalivom pretiravali v enaki
meri kakor v prikazovanju borbene sile
britanskega in ameriškega vojnega bro-
dogovja na Pacifiku. Pripomnil je, da je
japonsko letalstvo, ki neprestano bombar-
dira trdnjavske naprave na otoku Corre-
gidor, doslej naletelo le na sorazmerno
šibko ameriško protiletalsko obrambo.

Vesti, ki so dosepele v Sanghaj v noči
od nedelje na ponedeljek z drugih bojišč
v vzhodni Aziji kažejo, da se japonska
ofenziva na vseh frontah energično na-
daljuje. V severnem delu otoka Bornea
je Japoncem posrečilo iztrčati nove
čete blizu Westonu. Na bojišču v Birmi
so japonski bombniki uspešno napadli šte-
vilna britanska oporišča. S posameznih
sektorjev bojišča na Malaji pa javljajo
zadnja poročila, da se japonsko prodira-
nje proti jugu nadaljuje z veliko naglico
in dobrim uspehom.

Kako hudo je bila Velika Britanija za-
deta od japonskih uspehov v vzhodni Azi-
ji, se prav točno razvidi iz intervjuja, ki
ga je na novega leta dan dal britanski
admiral sir Andrew Cunningham na kro-
vu angleške admiralske ladje »Queen Eli-
sabeth«. Admiral Cunningham je izjavil
predstavnikom tiska: »Ako izgube Zedi-
njene države Filipine, bo Kitajsko morje
postalo Japonski ocean. Popolna zasedba
Filipinov bi Japoncem omogočila, usmer-
jati svoje prevoze bodisi v Siam, bodisi v
Francosko Indokino, bodisi na druga od-
ločilna mesta, po docela varni poti. Britan-
ski admiral je tudi naglasil, da bo
med drugimi praktičnimi rezultati, do ka-
terih je dovedel padec Manile, tudi ta,
da bo Japonska praktično postala gospodar-
dar zapadnega dela Tihga oceana.

Pred novimi borbami v Manilskem zalivu

Sanghaj, 5. jan. d. Pristojni japonski
vojaški krogi napovedujejo za prihajajo-
če dni pričetek novih ogorčenih borb na pol-

navzlic silovitemu nasprotnikovemu topni-
škemu ognju izsilile prehod preko reke
Perak. Kljub temu, da je sovražnik za
umiko razstrelil več kakor ducat mostov,
so japonski oddelki reko naglo prekoračili
ter prodirajo zdaj proti neki drugi britan-
ski obrambni postojanki na zapadni
obali polotoka, od koder pot do Singapura
ni več dolga ne težka.

Borbena sila britanskih obrambnih od-
delkov se je z uničenjem 8 imperijalne di-
vizije ter z delnim uničenjem 11. in 9. in-
dijske divizije zelo zmanjšala.

Medtem ko se japonska ofenziva na Ma-
laji nezadržno nadaljuje v smeri proti ju-
gu, pa javljajo s pristojnega japonskega
vojaškega mesta, da so japonska letala
včeraj popoldne bombardirala britansko
letališče Moulmein v Birmi. Eno britansko
letalo je v plamenih treščilo na zemljo, do-
im so bila nadaljnja tri letala uničena na
tleh. Nato je japonsko letalstvo napadlo
Singapur, kjer je učinkovito bombardiralo
vojaške objekte. Neko britansko letalo
vrste Blenheim, ki je poskušalo napasti ne-
ko japonsko letalsko oporišče v Malaji, je
bilo takoj sestreljeno od japonskih lovcev.

Japonski pritisk okrog Kuala Lampura

Rim, 5. jan. s. Kakor poročajo »Times«,
so Japonci postavili na bojišče v severno-
zapadnem delu Malajskega polotoka na
področju okrog Kuala Lampura poljsko
topništvo in večje število lažjih 75tonskih
tankov. Japonski pritisk je postal nez-
držen. Japonci mečejo v borbo vedno
nove sveže čete in prodirajo sedaj že po-
vprečno po 25 km na dan. Njihovo letal-
stvo je zelo aktivno in neprestano napada
prometne zveze v angleškem zaledju.
»Times« se pritožuje, da angleških le-
talskih sil na tem odseku bojišča nikjer
ni opaziti.

otoku Balanga, ki na zapadu zapira Ma-
nilski zaliv. Nadalje javljajo s pristojnega
japonskega vojaškega mesta, da so se po
padcu Manile pobege ameriške čete kon-
centrirale na polotoku Balangi, da bi se
tamkaj reorganizirale za dokončni umik
na otok Corregidor. Zaradi tega je treba
računati, da bo prišlo na polotoku Balangi
še do nadaljnjih borb, posebno pa do ja-
panskih naskovov na tamkajšnja pristani-
ška mesta, med katerimi je posebno Ma-
riveles zelo dobro utrjeno. Prav mogoče je,
da bodo ameriške in filipinske čete posku-
šale na polotoku obnoviti svoj odpor pro-
ti japonskemu prodiranju po kopnem pro-
ti Corregidorju odnosno da bodo vsaj po-
kušale kriti svoj umik v obrambni si-
stem Corregidorja. Na japonski strani
pripominjajo k temu, da bodo Japonske
čete tudi ta poslednji ameriški odpor na oto-
ku Luzonu v kratkem strle, ker Japonska
skoraj neovirano obvladuje vse ozračje nad
tem novim vojnim področjem.

Izguba Filipinov dokončna

Tokio, 5. jan. (Domei). V zvezi z ame-
riškimi govoricami, da izguba Filipinskega
otočja za Zedinjene države ne bi po-
menila definitivne izgube, marveč da bo
Amerika to važno oporišče lahko znova
osvojila, pripominjajo na merodajnem
mestu, da to Zedinjenim državam nika-
kor ne bi uspelo, tudi ako bi bila ame-
riška industrija dovolj pripravljena, da bi
mogla kriti vse vojne potrebe za tako
akcijo, in ako bi imele Zedinjene države
dovolj ladij za prevoz čete preko oceana.
Čeprav bi Zedinjene države imele dovolj
vojne mornarice za spremitvo kake svoje
osvojevalne ekspedicije in če bi še imele
na Pacifiku pripravne baze, s katerih bi
lahko usmerjale proti Filipinom svoje le-
talske akcije, bi končno vendarle bilo vse
prepozno. Ameriške napovedi glede zo-
petne osvoboditve Filipinov pa so tembolj
fiktivne spričo okoliščine, da Zedinjene
države n'imaio na razpolago nobenega iz-
med naštetih pripomočkov in pogojev, s
pomočjo katerih bi Filipinom lahko pris-
skočile na pomoč. Zedinjene države so
danes v defenzivi. Filipini značijo zanie-
raje breme kakor pa oporo in se jim bodo
Zedinjene države gotovo odrekale.

Prve posledice uspeha na Filipinih

Sanghaj, 5. jan. s. Zasedba Manile, ki je
tako hitro sledila kapitulaciji Hongkonga,
smatrajo tu za zaključek zmagovite japo-
nske akcije v sami začetni fazi sovražnosti.
Poudarjajo pa, da so sedaj vsi Filipinski
otoki dejansko pod japonskim nadzor-
stvom, kar postavlja na glavo dosedanji
položaj tako v pogledu surovin, kakor v
strateškem pogledu. Japonci so namreč se-
daj gospodarji najboljših angleških in ame-
riških oporišč in so jim obenem na široko
odprte razne surovine tako da sta gospo-
darska vojaška blokada Angležev in Ame-
ričanov prebiti, med tem ko bo Amerika
sama v na'krajšem času čutila pomanjka-
nje nekaterih surovin. Medtem prihajajo
že vesti o novih japonskih izkrcanjih južno
od Filipinskega otočja. Zedinjene države

pa ne morejo nikamor poslati svojih oja-
čenj.

Nov napad na Havajsko otočje

Tokio, 5. jan. (Domei). Mornariški od-
sek japonskega generalnega štaba poroča,
da so 31. decembra japonske vojne ladje
spet nenadno napadle Havajsko otočje. Lu-
ke Hilo, Kuhlui in Liwili na Havajskem
otočju so bile bombardirane. Napadeni so
bili v prvi vrsti vojaški objekti. Nadalje
javlja mornariški odsek štaba, da je bila
ponovno bombardirana tudi neka tamkaj
zasidrana sovražna vojna ladja.

Na Filipinih japonsko mornariško letal-
stvo nenehoma bombardira otok Corregi-
dor, vojno luko Olongapo ter letalsko bazo
Marivales.

Borba za Hunan

Sanghaj, 5. jan. d. Glavni stan japo-
nskih oboroženih sil na Kitajskem je obja-
vil, da je Cangsa, glavno mesto kitajske
provincije Hunan, zdaj popolnoma v japo-
nskih rokah. Proti Cangsi je bila usmerjena
zadnja japonska ofenziva v osrednji Kitaj-
ski. Po dva dni trajajočih uličnih borbah
v Cangsi je bil kitajski odpor dokončno
zlomljen. Japonske čete so si na ta način
izvojevale oblast v prestolnici Cangsi že
drugič v razdobju treh mesecev.

Sanghaj, 5. jan. s. Japonske sile ener-
gično nadaljujejo ofenzivo proti Cangkaj-
skovi vojski in so po zasedbi Cangša, glav-
nega mesta pokrajine Huang, od koder bi
moralе čungkinške čete napasti, da bi
zmanjšale japonski pritisk na Hongkong,
zasede Yinchia Ping.

Ojačena borba proti Kitajski

Tokio, 5. jan. s. Zastopnik japonskih
oboroženih sil, ki operirajo na Kitajskem,
je izjavil, da se spričo kapitulacije Hong-
konga ter zasedbe Manile in važne ključne
postojanke za obrambo Čungkinga Cangše,
približuje ura obdobje maršala Čungkajška,
saj je zlasti padec Hongkonga omogočil
Japoncem, da vržejo sedaj svoje oborožene
sile predvsem proti kitajskemu sovražniku.
Dne 24. decembra so japonske oborožene
sile začele svoj pohod s prehodom reke Ni,
preko katere so poglne oborožene sile iz
Čungkinga z 20. in 58. divizijo vred, nakaš
so vkorakale v Cangšo. Razen tega, je za-
stopnik japonskih oboroženih sil zaključil
svojo izjavo, nadaljnji porazi Angležev in
Američanov v vzhodni Aziji ovirajo oskrbo
Čungkinga z nujnimi vojnimi potrebšči-
nami.

Japonska sodba o Kitajcih

Tokio, 5. jan. (Domei). Službeni zastop-
nik japonskega informacijskega urada Hori
je novinarjem danes izjavil, da še ni bila
potrdjena vest, da bi bile čungkinške čete
poslane v Birmo. Dejal je, da si ne more
predstavljati, da bi hotel Čungkajšek po-
slati svoje najboljšje čete v tujo deželo pod
tuje poveljništvo. Pripomnil je, da kažejo
podatki, zbrani od japonske obveščevalne
službe, kako Čungking sicer glasno govori
o podpiranju demokracij s strani Kitajske,
ča pa Čungking doslej praktično ni poka-
zal še nikake namere, da bi to obljubo tudi
izpolnil.

Na vprašanje novinarjev, ali bodo Fili-
pini v bodoče kar se denarstva tiče, pri-
ključeni bloku japonskega jena, je Hori
pripomnil, da doslej glede tega ni bil se-
stavljene še noben definitivni načrt.

Izkrcanje Japoncev v Westonu na Borneu

Sanghaj, 5. jan. d. Po poročilih, ki so
dospela iz britanskih vojaških virov, so
Japonci ponovno izkrcali nove močne od-
delke svojih čet na otoku Borneu. Izkr-
cavanja so se izvršila pri mestu Weston
ob severnem bregu zaliva Brunei na se-
vernem Borneu. O kakem britanskem od-
poru ni nikakih vesti.

Tokio, 5. jan. (Domei). S službenega me-
sta javljajo, da so japonske čete zavzele
mesti Brunei in Labuan na severozapadni
obali otoka Borneo.

Bombe na Rabo!

Sanghaj, 5. jan. d. Po vesteh iz Melbour-
ne je japonsko letalstvo danes dvakrat
bombardiralo letališče Rabol, ki je odda-
ljeno približno 1350 km od najsevernejše
točke avstralske celine. Prvi napad je bil
izvršen približno popoldne po lokalnem ča-
su, dočim je druga formacija 11 japonskih
letal bombardirala letališče nekaj ur kas-
neje.

Strogi varnostni ukrepi v Bataviji

Sanghaj, 5. dec. d. Iz Batavije se je iz-
vedelo preko Singapura, da je vlada Nizo-
zemsko vzhodne Indije zaradi množičnih se
kriminalnih dejanj uvedla izredno stroge
kazni za vse zločine, storjene v času letal-
skih napadov ter za časa zatamnjenja. V
tem

svojega poleta z letalom »Božja sapac«, ki umrl na Malajskem polotoku. V neki vojni akciji je bil hudo ranjen, pa se je vendar vrnil na svoje oporišče, toda je izdihnil takoj nato, ko je rešil svoje letalo.

Japonska bo reagirala na angleško postopanje z japonskimi civilisti

Tokio, 5. jan. d. Japonske čete, ki prodirajo na Malajskem polotoku so že ponovno osvobodile japonske državljane, ki so jih aretirali angleška oblastva in ki so bili po aretaciji prisiljeni živeti v življenjskih priključkih, ki se lahko označijo najmanj za nečloveške. Službeni zastopnik nekega japonskega mornarskega oporišča, ki je včeraj podaj gornjo izjavo je v podkrepitev svoje trditve navedel nekaj primerov, ki zgovorno pričajo o postopanju Angležev z japonskimi civilisti. Tako je bil v nekem malajskem mestu del japonskega prebivalstva interniran v neki bolnišnici, ki je poprej služila za gobavce. Druge japonske civiliste so Angleži spravili po taboriščih v neposredni bližini petrolejskih vrelcev, ki veljajo naravno po vojnem pravu za vojaške objekte. Ti ljudje so bili v borbah trajno izpostavljeni japonskim bombnim napadom. Japonski službeni zastopnik je pripomnil, da so slične metode nasproti civilnemu prebivalstvu nečloveške kršitve vojne prava. Zaključuje je naglasil, da je Japonska doslej postopala z britanskimi civilisti kakor tudi z vojnimi ujetniki zelo velikodušno, da pa ne bo odnehalva s primernimi povračilnimi ukrepi, ako bo Velika Britanija vztrajala še nadalje pri svojih nečloveških metodah v ravnanju z civilnim prebivalstvom.

Brzovjavna zveza med Portugalsko in Japonsko

Tokio, 5. jan. (Domei). Prometno ministristvo je objavilo, da je bil s portugalsko

Marconijevo družbo dosežen sporazum o organizaciji direktne brezžične brzovjavne zveze med Lizbono in Tokijem. Promet na tej progi se prične 6. januarja.

Pod Wavellovim poveljstvom

Bern, 5. jan. u. Položaj na Daljnem vzhodu in na Tihem oceanu postaja za Angleže in Američane zmerom resnejši. Njihova pomorska oporišča in takozvane prednje postojanke na kopnem padajo ena za drugo. V Washingtonu pa medtem obešajo na veliki zvon, da je tako zvanim zaveznikom uspelo ustanoviti skupno poveljstvo, seveda po dolgih in težavnih pogajanjih, ki so trajala vse zadnje dni. Švicarska brzovjavna agencija je objavila v tej zvezi vest iz Washingtona, ki pravi, da je bil general Wavel imenovan za vrhovnega poveljnika vseh sil na kopnem, na morju in v zraku, na področju južnovzhodnega Pacifiškega oceana. General Brett mu je bil dodeljen kot pomočnik. Admiral Hart, dosedanji poveljnik ameriškega vojnega brodogva v Aziji, je prevzel poveljstvo vseh pomorskih oboroženih sil na področju, ki je pod vrhovnim poveljstvom generala Wavela. Dosedanji poveljnik angleških sil v Singapuru general Henrik Pownall, je bil imenovan za načelnika Wavellova glavnega stana. Čangkajski pa prevzame poveljstvo vseh kitajskih in zaveznikih sil, ki operirajo na kitajskem področju.

Enotno poveljništvo tudi na Atlantiku?

Lizbona, 5. jan. d. Iz New Yorka javljajo, da objavlja današnji »New York Times« neke informacije iz Washingtona, po katerih naj bi bil v Washingtonu dosežen sporazum o ustanovitvi enotnega britansko-ameriškega poveljništva na Atlantiku.

Razlogi ameriških neuspehov

Rim, 5. jan. s. Po londonskem radiu je imel American Raymond Chaham Swing zelo značilen govor. Omenil je tudi dogodke v vzhodni Aziji in pri tem dejal med drugim: Presenečenje je v našem primeru samo do neke mere prihajalo v poštev, kajti bili smo dovolj pripravljeni na morebitni napad. Smatrali smo pa našo obrambo za nekoliko bolj učinkovito, kakor se je izkazala v resnici. Tako n. pr. nismo mislili, da je oporišče Pearl Harbour tako ranljivo, medtem ko smo glede Manile bili že pripravljeni na to, da jo prepustimo, čeprav nismo računali, da bi se to moglo zgoditi že po štirih tednih borbe.

Ameriško prebivalstvo poslušajo radio in čita liste z neko nevoljo: Vest, ki prihajajo z bojišča, opozarjajo na veliko nalogo, ki jo bodo morali zavezniki opraviti. Ameriška obramba v vzhodni Aziji ni dala pričakovanih rezultatov ne morda zaradi brezbrzičnosti vodilnega osebja ali zaradi strokovne nesposobnosti, temveč iz enostavnega razloga, ker je moralo naše brodogve odnehati spritno letalske premoči sovražnika. Uničenje mnogih ameriških letal na tleh je še bolj poudarilo japonsko letalsko premoč. Sodelovanje ameriškega brodogva v bitki za Atlantik je seveda tudi nekoliko vplivalo na potek dogodkov v vzhodni Aziji.

Glede japonske premoči se bodo mnogi vprašali, ali bi ne bilo bolj pametno, ako se del ameriške letalske proizvodnje ne bi pošiljal v Veliko Britanijo in na srednji vzhod. V tem pogledu pa je treba pripomniti, da sta Churchill in Roosevelt že postavila temelje velike skupne strategije, ki se sedaj izvaja. Ako bi bili poslali večje število letal na Filipine ali na Malajski polotok, bi bili morda mogli nekoliko spremeniti potek dogodkov na teh odsekih, toda to bi na drugi strani vplivalo na dogodke v Libiji in na varnost britanskih otokov, ki bi bili izpostavljeni večji nevarnosti.

Chaham Swing je nato omenil nedavno Rooseveltovo izjavo, da bo polovica narodnih dohodkov porabljena za vojne potrebe in da mora biti zato ameriško ljudstvo pripravljeno prispevati svoj del. Izvedene bodo omejitve in življenje bo moralo postati mnogo skromnejše. Svoja izvajanja je zaključila s poudarkom, da so se Američani borili z velikimi težavami, da so vso civilno industrijo spremenili v vojno industrijo.

Položaj na finskem bojišču

Stockholm, 5. jan. u. Vesti, ki jih je razširila angleška propaganda in po katerih naj bi se bil položaj Finske v spopadu s Sovjetsko Rusijo z nastopom zime poslabšal, v Helsinkih odločno demantirajo. V finskih vojaških krogih smatrajo te vesti za smešne ter pripominjajo, da jih je sovražnik razširil samo v propagandne in ustrahovalne svrhe. Sedanji položaj Finske v splošnem vojnem okviru jamči državi za popolno varnost pred kakršno koli ofenzivo v večjem stilu, ki bi jo sovražnik začel na Karelski ozini, ob Sviru ali kjer koli drugod na vzhodnem bojišču. Finska vojska je sedaj tako razvrščena, da si je zagotovila postojanke, ki jih je spritno značaja ozemlja mogoče kaj lahko braniti — vsekar pa laže kakor Mannerheimovo črto, ki se je mogla držati nad 2 meseca in pol, čeprav so Sovjeti v tedanji vojni postavili na finsko bojišče ves svoj vojni aparat.

V Helsinkih smatrajo, da je na severnem odseku bojišča skoro nemogoče kaka večja vojaška akcija, to pa že zaradi pomanjkanja prometnih zvez za oskrbo velikih ednic, ki bi bile se tam zaplete v ofenzivne operacije. Praktično je ostala Sovjetom samo železniška zveza Arhangelsk—Sorokka, katere prevozna sposobnost pa je močno omejena, bodisi zaradi tega, ker je proga entirna, bodisi zaradi neprestanih finskih in nemških letalskih napadov. Vojaški strokovnjaki zagotavljajo, da položaj na finskem bojišču za Finsko in sploh za Skandinavijo nele ni vznemirljiv, temveč so celo podani vsi taktični pogoji, da bodo finske čete to zimo zavzele še nadaljnje postojanke.

Sofija, 5. jan. s. Bolgarski ministrski svet je odobril načrt za elektrifikacijo vsega bolgarskega železniškega omrežja. Načrt bo izveden v 20 letih.

Angleške koncesije Sovjetom

Švedski in finski tisk o angleškem ponižanju v Moskvi, ki ji je bila prepuščena vsa vzhodna Evropa

Helsinki, 5. jan. s. »Svenska Presse« objavlja članek pod naslovom »Anglija in Sovjeti«, v katerem poudarja, da so za časa bivanja angleškega zunanjega ministra v Moskvi, govorili o Evropi kot o neki skupni angleški in ruski zadevi. Anglija ni mogla pri tem niti formalno rešiti svojega prešiča, ko je priznala Sovjetski Uniji brezpogojno razširjenje proti Zapadu, pri čemer se je celo ponizala do udanostne izjave in poklonov, ki niso v skladu z častjo britanskega imperija. Vse to je Anglija storila navzlic temu, da dobro ve, da se Rusija ni odpovedala in da se ne bo nikdar odpovedala nobeni izmed svojih zahtev, ki izvirajo iz takozvane diktature proletariata in ki se v praksi spreminjajo v nezadržno podtalno propagando proti Zapadu. Prav je, ako se te nove nevarnosti dobro zavemo.

Helsinki, 5. jan. u. V svojem komentarju o angleških in sovjetskih pogajanjih v Moskvi opozarja »Helsinki Sannomat« na pisanje londonskega lista »Times« glede na bodočo vlogo Sovjetske Unije v Evropi, o kateri je londonski list zapisal, da bo »vodilna država vzhodne Evrope«. Ta izjava, pripominja finski list, mora napolniti z zaskrbljenostjo prav one, ki so blazno verjeli v angleško zmago. List »Times« torej napoveduje in sprejema brez rezerv dejstvo, da bo Anglija v bližnji odočnosti več ali manj boljševizirana. To je izrecni pomen izjav, ki so izšle v »Timesu«. Kjer koli poznajo boljševizem, zaključuje finski list, ter skratka vsi ljudje, ki so vredni tega naziva, se zgražajo spritno te grozote. Naš vtis je, zaključuje list, da je Eden v Moskvi prodal Evropo boljševizmu.

Omejitve na Portugalskem

Lizbona, 5. jan. s. Zaradi potreb, ki izhajajo iz vojnega stanja, omejuje portugalska vlada še nadalje potrošnje živil in drugih potrebščin. S 1. januarjem t. l. je bil racioniran petrolej. Sedaj je gospodarsko ministristvo objavilo odredbo s katero se pesterjavljajo v vsakem okrožju posebne komisije za nadzorstvo nad krajnjem trgovino. Te komisije ne bodo skrbele le za oskrbo z živili na svojem področju, temveč bodo morale nadzirati tudi zaloge živil. Neke druge odredbe ukinja svobodno prodajo koruze, ki jo Portugalska sicer dovolj prideluje, ki pa jo je bilo kljub temu vedno težje dobiti na trgu, bodisi zaradi spekulacij, bodisi zaradi prikritega izvoza. Del koruze je prihajal iz Angole in nova odredba omejuje med drugim vprav težave prevoza te koruze v matično ozemlje. Zato odreja takojšnji zaplenbo vse koruze. Ker primanjkuje vedno bolj tudi govejega mesa, so portugalski listi začeli kampanjo za čim večjo zajčerejo. Listi poudarjajo potrebo, da bi prebivalstvo kolikor mogoče omejilo potrošnje življenjskih potrebščin.

Prebivalstvo Sofije

Sofija, 5. jan. s. Dne 1. januarja je imela Sofija 480.000 prebivalcev.

Nesloga v Franciji

Berlin, 5. jan. s. »Dienst aus Deutschland« opozarja na nekaj ostrih napadov pariških listov na maršala Petaina, ki je v svoji novejši poslanici govoril med drugim tudi o dezertirjih, ki so se vgnezdili v uradniških pariških listov. Pariški listi reagirajo na ta napad in naglašajo, da so pravi dezertirji francoske in evropske stvari ne v Parizu, marveč v Vichyju.

Berlinska agencija navaja posebno iz uvodnika lista »Oeuvre« naslednje: »Ni treba biti prerok, da se lahko reče, da se je Francija ob novem letu znašla v resnejši nevarnosti kakor v času premirja. Resnica je, da pomenijo predlogi ameriškega poslanika admirala Leahya za Vichy vsakdanje groznje. Sedanje ozračje se čisto nič ne razlikuje od atmosfere, ki je zavladala v Beogradu pretekle spomladi v času znane tamkajšnje zarote. Na vsak način hočejo, da bi Francija izgubila kontrolo nad svojim imperijem in vrgla v igro svojo nacionalno eksistenco.«

»Dienst aus Deutschland« poroča dalje, da se nemški poslanik Abetz trenutno mudi v Nemčiji in da se zaenkrat ne bo vrnil v Pariz.

Madžarska politika

Budimpešta, 5. jan. s. Predsednik madžarske vlade Bardoss je v reviji »Országpolitika« objavil članek o madžarski politiki v preteklem letu, v katerem piše med drugim: Madžarska hoče nadaljevati svojo pot z nezmanjšanim zaupanjem v končno zmago in s trdno voljo, da sodeluje z vsemi svojimi silami za zmago onih načel pravice, ki bodo dala Evropi novi red. Pot, po kateri hodimo, je naporna in bo zahtevala še mnogo žrtve, vendar jih bomo lahko do prinesli v zavesti, da se borimo za zmago stvari, ki bo dala svetu in Madžarski nov mir in napredek.

Churchill obljubil Palestino židom

Lizbona, 5. jan. s. Po informacijah iz New Yorka se je Churchill na svojem povratku iz Kanade sestal z neko visoko židovsko osebnostjo, ki je zelo blizu Bele hiše. Zdi se, da je razgovoru prisostvoval tudi lord Halifax. Gotovo pa je, da so govorili o starem židovskem vprašanju v Palestini. Churchill se je izrazil za priznanje Palestine židom in je pripomnil, da imajo Arabci dovolj prostora, da si lahko uredijo svoje življenje tudi drugod in da bodo zato izseljeni iz Palestine. Po Churchillovem mnenju je palestinsko vprašanje gordijski voz, ki ga je treba rešiti z udarcem meča. Podpora, ki jo židje na vsem svetu dajejo britanski stvari, je dejal, Churchill, obvezuje Veliko Britanijo, da reši ta gordijski voz, tako, da izroči Palestino židom. Churchillove izjave so se naglo razširile v ameriških židovskih krogih, ki so v tem smislu razvili tudi svojo propagando.

Beaverbrook pojde v Kanado

Stockholm, 5. jan. d. Iz Ottawe javljajo, da je kanadski minister za strolovo Clarence Decatur Howe snoči izjavil, da bo britanski oskrbovalni minister lord Beaverbrook prihodnji teden prišel v Kanado z namenom, da se s kanadskimi predstavniki porazgovori o pospešenju kanadske vojne proizvodnje.

Obvezna služba na švedskem

Stockholm, 5. jan. s. Listi doznajajo iz Londona, da bo na osnovi novih določb o obvezni službi vpisanih v posebne sezname podlurgi milijon dečkov in deklic med 16. in 18. letom starosti.

Gospodarstvo

Zaplenba premoženja oseb, ki rušijo mir in red na Hrvaškem

Hrvatska vlada je izdala zakonsko odredbo o odvzemanju imovine osebam, ki rušijo javni mir in red. Ta zakonska odredba določa naslednje: Proti osebam, ki se obsojijo zaradi tega, ker so kršile javni mir in red s tem, da so same ali skupaj z oboroženimi skupinami storile zločin proti obstojem državi ureditvi ali ustavnemu redu ali proti oboroženim silim, izreče sodišče v obsojbi zaradi dotičnega dejanja, da se ima imovina takih oseb odvzeti v korist države. Če proti takim osebam ni mogoče izvesti kazenskega postopanja in izreči obsojbo, ker so pobegnile, tedaj izda odločitev o odvzemu imovine in koristi države upravna oblast prve stopnje, ki je pristojna glede na kraj zadnjega bivališča dotične osebe.

Zakonska odredba vsebuje nadalje podrobne predpise o postopanju razlastitve, zlasti glede nepremičnin in premičnin in določbe o celotni ali delni izročitvi imovine nepreskrbljenim naslednikom ali ženi dotične osebe. Da se o pravem času zagotovi vsa imovina, mora občinsko poglavarstvo na področju imovine, čim izve za tak primer zaradi sigurnosti popisati imovino dotične osebe in napraviti potrebne korake, da se imovina ohrani in redno upravlja. Po izvršenem popisu mora občinsko poglavarstvo zahtevati vpis prepovedi odsvojitve in obremenitve nepremičnin dotične osebe. Če se dotična oseba oprosti od obtožbe ali se upravno oblastvo prepriča, da ne obstoja kaznivo dejanje v smislu te zakonske odredbe, se ti preventivni ukrepi ukinejo. Končno vsebuje zakonska odredba določbe glede likvidacije imovine in izplačila upnikov, katerih imovina pripade državi.

Že v septembru je hrvaška vlada izdala zakonsko odredbo o zaplenbi imovine oseb, ki pobegnejo iz Hrvaške. V takem primeru lahko državno ravnateljstvo za obnovo izreče z odločbo, da preide imovina dotične osebe v last države in pozove upnike, da v 30 dneh po objavi prijavijo svoje terjatve. Ta rok je bil sedaj podaljšan na tri mesece in je obenem odredeno, da oni upniki, ki jim je ta rok že potekel in zaradi oddaljenosti ali drugih opravičljivih razlogov niso prijavili svojih terjatev, lahko to store v dveh mesecih od dneva uveljavljenja nove odredbe.

Gospodarske vesti

Pojasnila glede prodaje oblačilnih predmetov. Po pojasnilu, ki so ga izdala pristojna mesta v Rimu, veljajo predpisi glede prodaje čevljev večjih števil za močno razvite otroke, ki imajo oblačilno izkaznico za dečke ali deklice, samo za čevlje; za ostale oblačilne predmete torej ne veljajo izjemne določbe in mora trgovec odrezati toliko točk, kolikor ustreza dotičnemu predmetu. Glede cerkvenih predmetov, ki so izvzeti od predpisov o racioniranju, se pojasnjuje, da velja izjema samo za one tekstilne izdelke, ki služijo za izvrševanje bogoslužja, ne pa tudi za one predmete, ki služijo za praznično olepšavo cerkve. Ministristvo za korporacije je spremenilo svojo prejšnjo odločbo glede usnjenih denarnic, ki se smejo odselej prodajati samo proti oddaji točk. Za denarnice je treba oddati dva odrezka z rimskimi številkami.

Italijansko-švedski trgovinski sporazum. Iz Rima poročajo, da so zaključena trgovinska pogajanja s Švedsko, ki so se vršila v Rimu. Dne 1. januarja je bil podpisani trgovinski sporazum, ki vsebuje načrt za blagovno izmenjavo v letu 1942.

Racioniranje oglja in lesa za pogon avtomobilov. Z dekretom ministristva za korporacije bo z veljavnostjo od 1. februarja (v starih pokrajinah) racionirana prodaja oglja in lesa za pogon motornih vozil na podlagi nakupnih bonov. Kolčina oglja in lesa je določena po jakosti motorja.

Predpisi o legitimiranju kupcev. Kupujejo občinstvo se ponovno opozarja na naredbo Visokega komisarja z dne 9. oktobra 1941/XIX po kateri smejo trgovci prodajati porabnikom oblačilne predmete, tekstilno blago, obutev, stroje in kovinske predmete itd., samo, če pokažejo osebno izkaznico, ki jo izdajo pristojna oblastva po določbah, ki se izdajo kasneje. Začasno nadomestujejo osebno izkaznico tile izka-

zi o istovetnosti: članska izkaznica Nacionalne fašistične stranke, železniška legitimacija, osebna legitimacija, ki jih imajo državni civilni in vojaški uradniki, pokojniška knjižica teh uradnikov in njih očiščev, legitimacijska knjižica častnikov na razpoloženju, izkaznica, ki jo izdajajo milična poveljništva svojim podrejenim, izkaznica rezervnih častnikov, orožni list, šoferska izkaznica, ki jo imajo vozači potniških avtomobilov, potni list, izdan italijanskim državljanom za potovanje v inozemstvo, potna dovolila, izdana po kvesturah Kraljevine italijanskim državljanom ali državljanom iz Ljubljanske pokrajine, poslovne knjižice, živilska nazaknica, začasna osebna izkaznica, izdana od občin. Združenje trgovcev Ljubljanske pokrajine sprejema ponovno kupujoče občinstvo, da biagovoli upoštevati gornje predpise pri nakupu blaga.

Kavčuk iz regrata. V članku pod gornjim naslovom smo v nedeljski številki navedli uspešne preizkuse za pridobivanje kavčuka iz rastlin, ki se lahko gojijo v naših širinah. Zlasti smo omenili uspehe pri pridobivanju kavčuka iz mlečnega soka posebne vrste regrata. V tej zvezi je zanimivo pripomniti, da se zlasti Italija zadnja leta mnogo bavi s tem vprašanjem. Pred leti je bila ustanovljena posebna družba, ki je napravila uspešne poizkuse z različnimi rastlinami. Ta družba ima v Italiji in Libiji že 14 poskusnih postaj in je na podlagi pridobljenih izkušenj pričela zaradi pridobivanja kavčuka gojiti določene rastline že v večjem obsegu.

Francoska družba borskih rudnikov bo prenesla svoj sedež. Pred dnevi smo poročali o občnem zboru Francoske družbe borskih rudnikov v Parizu, na katerem so bile odobrene spremembe, ki so bile izvršene, ko je nemški kapital odkupil večino družinskih delnic. Namesto francoske skupine Miraball so prišli v upravo generalni konzul Neuhausen (predsednik), nadalje generalni ravnatelj nemške tvrdice Mansfeld A. G. Rudolf Stahl, generalni direktor družbe Preussische Bergwerks- und Hütten A. G. Heinrich Wisselmann in kot četrti Georg Fey. Nova uprava je sklicala za 16. januarja redno skupščino, ki bo sklepala o prenosu družbenega sedeža. Kam naj se sedež družbe prenese še ni znano, verjetno pa bo sedež preneš v Nemčijo.

Podražitev zagrebških dnevnikov. Z dovoljenjem urada za kontrolo cen in mezd so hrvaški dnevniki »Hrvatski narod«, »Nova Hrvatska« in osješki »Hrvatski list« zaradi naraslih stroškov povisale cene in naročino. Prodajna cena v kolportuži in trafikah se povisala od 2 na 3 kune, naročnina pa pri dostavi na dom v Zagrebu od 46 na 70 in izven Zagreba od 44 na 70 kun. Za državne in samoupravne uradnike, upokojeince ter ustaške funkcionarje znaša naročnina 60 kun. Naročnina za inozemstvo se povisala od 72 na 100 kun mesečno.

Tranzitni promet preko Hrvaške je bil v polnem obsegu vzpostavljen v avgustu. Po podatkih hrvaškega državnega socialno-gospodarskega zavoda je bilo v avgustu lanskega leta natovorjenih 57.381 vagonov, to je za 0,5% več nego v juliju. Število natovorjenih vagonov se je na področju zagrebške železniške direkcije povečalo za 5,7%, na polročju sarajevske direkcije pa se je zmanjšalo za 13,5%. V avgustu je bil v polnem obsegu vzpostavljen tudi tranzitni promet, ki se je nasproti juliju početovrtil narasel je namreč od 1814 na 7350 vagonov, ki so bili namenjeni predvsem v Italijo in Nemčijo. V tranzitu se je prevažalo največ mineralno olje iz Rumunije.

Klirinški dolg Hrvaške. Po uradnih podatkih so znašale ob koncu septembra hrvaške klirinške terjatve v Nemčiji 333 milijonov kun, v Italiji 27 milijonov kun, v Švici 0,5 milijona kun in v Rumuniji 3,9 milijona kun.

Iz hrvaškega gospodarstva. Poročali smo že, da je država prevzela največje hrvaško lesnoindustrijsko podjetje S. H. Gutmann d. d., Belišče. Sedaj poročajo iz Zagreba, da je bil naziv podjetja spremenjen v »Šumska industrija d. d.«

Omejitve proizvodnje žganja v Nemčiji. Ker je treba na eni strani štediti s krompirjem, ki je glavna surovina za izdelovanje špirta in žganja v Nemčiji, in ker mora imeti prednost tehnična uporaba špirta, so s 1. januarjem v Nemčiji za

produkcijo žganja uvedli režim produktivskih dovoljenj. Potrošnje žganja za konzum bodo ponovno omejili. V tej zvezi bo moralo za čas vojne večje število tvornic, ki izdelujejo žganje za konzum, ustaviti obratovanje, tako da bo obratovalo le 700 do 800 obratov vseh velikosti.

Cene vina na Spodnjem štajerskem. Šef civilne uprave za Spodnjo štajersko je uvedel kontrolo prodaje vina, ker je ugotovil, da prodajajo vinogralniki svoje vino po višjih cenah kakor je predpisano in osebam, ki nimajo nakupnega dovoljenja za vino. Vsak prevoz vina mora biti opremljen s prevoznim dovoljenjem. Maks malne cene pa so od 15. I. naslednje: sorta vina I. razreda 100 mark za hl, II. razreda 85 mark, III. razreda 75 mark, IV. razreda 65 mark za hl.

Iz spodnještajerskega trgovskega registra. Upravitelji so bili postavljeni pri naslednjih tvrdkah: »Jugoslavica«, tvornica svilenih robe, družba z o. z. v Mariboru; Bogataj & Janc, družba z o. z. (izdelovanje klobukov) v Mariboru; Industrija papirja in lepenke, družba z o. z., Sladki vrh; »Vinumfructus«, veletrgovina alkoholnih pijač in delnih pridelkov, družba z o. z. v Mariboru; »Lama«, modna in konfekcijska trgovina, družba z o. z. v Mariboru; Pintar & Lenard, trgovina z železino, družba z o. z. v Mariboru.

Narastanje obkopa bankovcev v Angliji. V zadnjem tednu pred božičem je obkopa bankovcev Angleške banke povečala za 11,2 milijona funtov in je dosegel rekordno višino 751 milijonov funtov, to je za 134 milijonov več nego pred enim letom in za 232 milijonov več nego ob izurahu vojne. Od avgusta 1939 se je obkopa bankovcev dvignil za 44,6%, medtem ko je indeks življenjskih stroškov narasel za 30%. Večja potreba po gotovini je v zvezi z okolnostjo, da se mnogi poslužujejo plačila v gotovini namesto plačila preko bančnih zavodov, in sicer z namenom, izogniti se davčni kontroli in kontroli oblastva glede cen. Ker popušta tudi vpisovanje vojnih posojil, računajo v počenih krogih, da bo vendar prišlo do uvedbe prisilne štednje in do poostitve davčnih zakonov.

Srbski državni proračun za leto 1942. Srbska vlada je izdala proračun za leto 1942. Proračun obče uprave in proračun državnih podjetij znašata za malenkost več nego 5 milijard din. Od proračuna državne uprave v višini 3,41 milijarde din odpade na redne izdatke 2,98 milijarde din, na izredne izdatke pa 0,43 milijarde. Proračun državnih podjetij pa znaša 1,60 milijarde din; od tega odpade na redne izdatke 1,55 milijarde din in na izredne izdatke pa 0,05 milijarde din. Oba proračuna sta krita s predvidenimi dohodki.

Delovna dolžnost v Srbiji. Srbska vlada je izdala že napovedano uredbno o delovni dolžnosti in omejitvi svobode dela. Po tej uredbi sme notranji minister odrediti zaposlitev določenih delavcev v obratih ali prepovedati odpust delavcev. Vrh tega sme vse državljanke v starosti od 17—45 let vpoklicati v delovno službo.

Obvezna prodaja perja in puha v Srbiji. Srbski ministri svet je izdal naredbo, po kateri je treba perje in puh, kolikor se ne potrebuje za domačo porabo, prodati določenim tvrdkam, ki imajo izključno pravico odkupa. Koliko si sme posezniki pridržati na leto za domačo porabo, bo se posebej določeno. Obenem bo določena tudi odkupna cena.

Tvornica olja v Novem Vrhasu, kjer je bilo doseglo 60% delnic v rokah srbskega kapitala, je odkupila nemško-madžarska finančna družba.

Koncedirana v madžarski kemični industriji. Iz Budimpešte poročajo, da je madžarska tvrdka »Hungaria«, tvornica umetnih gnojil, žveplene kisline in kalcinirane industrija v Budimpešti, na podlagi fuzije prevzela sedmograško tvornico kemičnih proizvodov »Phönix« in budimpeštansko tvornico »Metallochemias«. Vrh tega je prevzela tvornico žveplene kisline v Subotici, ki je doslej pripadala tvrdki »Zrčak«. V zvezi s tem je »Hungaria« zvišala glavnicno od 6,02 na 10,60 milijona pengov. Tako bo odselej kemična industrija Madžarske koncentrirana pri tej družbi, pri kateri je v več ko polovico glavnice »Interresirano Društvo za kemično in metalurško proizvodnjo v Pragi, poleg velikih budimpeštanskih bank.

Uvedba oblačilne karte na Švedskem. S 1. januarjem so na Švedskem uvedli omejitve potrošnje oblačilnih predmetov in tekstilnega blaga z uvedbo oblačilne karte. Izdana oblačilna karta obsega za moške 120 točk in za ženske 110 točk in velja do srede leta 1943.

Rdeči križ poroča

Pošto naj dvignejo: Bilšnik Anica, ur. na banski upravi, Bregant Pavla, soproga učitelja, Beltram Lojze, Benrič, Biteznič Marjanka, dr. Benko Leopold, višji svetnik direkcije žel., Bačnik Jožef, Ciličija Ivan, Cretnik Rozika, Čemač Franja, Černe Angel, Čuč Angela, Čuden Slavka, Erjavce France (šol. nadzornik), Frölich Oto, Grad Janko, Gračnar dr. Jože, Hvalič Jožef, Habjančič Milica, Jeraša Janez, Janežič Julijana, Jemec J., Jovan Francej, Jelen dr. Stanko, Iličič dr. Svetozar univ. prof., Itin Vladimir, Kramžar Julka, Kudiš Žiga, Kukec Marko, študent, Koritzky Luze, ravnatelj, Kosmač Ela, učiteljica, Kollman Drago, Kokalj Franca, Lukman Franc, Luznar Stane, Logar Ivan, Machreda, Milica Maksimovič, Mikolič I., tovarnar, Mačej Zofija, Matoh Roza, učiteljica, Minatti Vilko, drž. nadgometer, Namesting Jožica, Orožen Rezi, Presečnik Stanko, štud., Perne Tončka, Polinac Viktor, sodnik, Podlesek Joško, Polenec Anton, gimnazija, Pilih Ana, Pintar Slavko, trg. z železino, Rus inž. Jože, Sitar Ada, Skapin Joško, Srečnik Ana, Setina Avrelja, Strukelj Vinco, Spindlar Jožef, Skof Rudolf, profesor, Subic Mirko, Thaler-Drenovec Franci, Vrčon Milan, Vagaja Božena, Venigerholc Milka, Vidmar dr. Jože, Vončina Pepca, Znidarčič Vlado, Zivkovič Čiro, Zerjav Minka, učiteljica, Zveza trg. združenj, Zupančič Silva, Zarnik Alojz, Zirman Albina. V tajništvo poizvedovalnega oddelka R. K., Tyrševa 11 naj se javijo: Limpel Jernej Koptčavar Janez, Dolinar Alojz, dr. Stanko Jelen, Janežič Ivana, svojci voj. ujetnika Kostajnska Alojza, Alcea Gilan-grossi, Jellinek Gustav, Kračun Zvonko, Trauner Julka, Rupnik J. Božidar, Humar Valentin. V počastitve spomina gospe Mavec Amalije so darovale stranke hiše Ljubljana, Ilirska ulica št. 18 Lit. 100.

Število slovenskih novorojenčkov v posameznih mesecih.

V ponedeljskem »Jutru« smo objavili daljši članek o umrljivosti med Slovenci. Članek je bil napisan na podlagi prve tablice umrljivosti slovenskega ljudstva, ki jo za dobo v letu 1931-33 sestavlja na podlagi podatkov jugoslovanske državne statistike aktuar g. Ivo Lah. Članek naj izpopolni pričujoča slika, ki nazorno kaže število slovenskih novorojenčkov v posameznih mesecih. Kakor je videti, število rojstev v januarju za vsika naglo pada, v februarju pa spet raste. V marcu, aprilu

in maju število rojstev spet pada, v juniju pa se naglo dvigne. V juliju je spet majhen upadek, v avgustu in septembru je naraščanje, v novembru in decembru spet upadek. Pričujoča slika nam torej omogoča zaključek, da je med meseci spočetja april na prvem mestu. Največ novorojenčkov imamo v januarju, najmanj pa v juliju in decembru. To ni nikakoli posebnost, saj nahajamo podobne ugotovitve o vplivu letnih časov na porode tudi med drugimi narodi.

Slovo od zglednega duhovnika

V slovo pokojnemu gospodu apostolskemu protonotarju in kanoniku g. Ivanu Sušniku je ljubljanski župan g. dr. Adlešič izpregovoril v soboto popoldne na žalah naslednje poslovilne besede:

Poslavljamo se od moža, ki ga je Milost božja bogato obdarovala z darovi duha. Globoko se sklanjamo pred Previdnostjo božjo, ki mu je dovolila, da je te svoje zaklade do kraja razdelil tako, kakor mu je velevalo njegovo blagoslovljeno poslanstvo.

Ob izgubi tako popolnega moža se naša žalost meri s tolažljivim občudovanjem Vsemogočnega, kako je temu zvestemu služabniku odmeril skrajne meje življenja, da ga je izpolnil z delom za svojega bližnjega.

Sv. Cerkev žaluje za vzornim svojim svečnikom, saj ji je idealno služil skoraj 65 let kot pravi dobri pastir. Za dobro pastirstvo ga je Njegova Svetost nagradila z apostolskim protonotarstvom ter njegovo srebrno glavo okrasila z mitro. V skoraj pol tisočletni dobi ljubljanskega stolnega kapitlja je kanonik Ivan Sušnik prvak po letih tega dostojanstva.

Senior-kanonik in apostolski protonotar pa ni bil samo biseromašnik, temveč pravi biser v večni kroni sv. Cerkve. Ta mu je bila nevesta, njegova družina pa ves narod. Cerkvi je dal vse dobrine svojega srca. Ljudstvu je pa skromno in nesebično žrtvoval vse bogastvo svojega uma.

Vse njegovo doigo življenje je bilo samo ena neprekinjena velika pesem-hvalnica Velicanstvu božjemu. Njegov um je gledal v vesoljstvo ter sledil poti najbolj oddaljenih sonc. Svoj narod je seznanjal z brezmernimi daljavami božjega stvarstva, obenem mu je pa odkril tudi brezdanje globine Močrosti božje in Večne lepote v najdrobnejši

rožici. In spoznanje brezmejnosti Večne harmonije mu je dalo moči za neprestano žrtvovanje samega sebe svojemu narodu.

Samo tako mu je bilo mogoče izpolniti postavbo ljubezni do bližnjega do skrajne mere, da je plodov njegovega žrtvovanja deležen ves slovenski narod.

Svojo veliko družino slovenskega ljudstva je ljubil z vsem blagim žarom svojega plemenitega srca. Poučeval je za dobrega gospodarstva in naučil previdne skrbi za bodočnost. Po načrtih župnika in kanonika Sušnika so zidane hiše, postavljeni jezovi in mostovi, speljani vodovodi. Po njegovi zamisli in z njegovo pomočjo je bila pred 41 leti ustanovljena tudi Vzajemna zavarovalnica, ki jo je ves čas varno vodil ter ji predsedoval 28 let, da je iz njenih skromnih začetkov zrastle največje gospodarsko podjetje našega naroda. Z njenim posredovanjem je vival v srca žalostnih in obupanih tolažbo in nove moči. Posušil je mnogo solza, pregnal nešteto skrbi, za nadaljnje delo je okrenil množice s svojim iz žive vere izvirajočim, vedno vedrim optimizmom.

S svojim najsvetlejšim zgledom nam zapuščajo zlate nauke, kako moramo povelicovati Boga z zvesto službo narodu. Biseromašnik in apostolski protonotar Ivan Sušnik je bil vzor slovenskega duhovnika. Zato ga bo slovenski narod ohranil in v hvalnem srcu tudi še tedaj, ko bodo že davno sprneli ti zemski ostanke, ki jih danes spremljamo in polagamo v domačo grudo na pokopališču, ki ga je pripravil ljubljancanom in sebi. V ljubezni in dobroti je izročeno njegovo zlato srce, njegova po neprestanem žrtvovanju za bližnjega očistena duša pa blaženo sprejema bogato plačilo večne ljubezni Najdobrejšega.

Ave anima pia!

Iz novoletnega govora

gauleiterja dr. Ueberreiterja

Štajerski gauleiter dr. Ueberreiter je pretekli petek sklical v štefanijsko dvorano v Gradcu slavnostni zbor, h kateremu so se zbrali pripadniki pokrajinskega vodstva in državnega namestništva. Dr. Ueberreiter je imel daljši govor, v katerem je izjavil:

»V preteklem letu smo nastopili velik pohod proti vzhodu. S tem velikim dogodkom je obeleženo minulo leto. Prej pa smo nastopili tudi proti bivši Jugoslaviji in proti Grčiji in na ta način se je Spodnja Štajerska vrnila k Nemčiji. Štajerska je pridobila lepo, čudovito lepo deželico. Mi smo se z vsemi močmi, ki so nam bile na razpolago, lotili nalog. Poizkusili smo izvr-

šiti povelje, ki nam ga je dal Adolf Hitler. Poizkusili smo predvsem, da spravimo to deželo, ki je v preteklih stoletjih bila tu in tam raztrgana, spet pod nemški plug. Hoteli smo to deželico dokončno napraviti nemško in se pri tem nismo dali motiti od marsikoga, ki je menil, da je marsikateri ukrep pretrd. Vi, moji sodelavci in sodelavke, si morate biti o tem na jasnem. Če smo tolikanj trdi, da v tej vojni spravljamo v smrtno nevarnost stotisoče in milijone vojakov najboljše nemške krvi, potem moramo biti tudi tako trdi, da deželo, ki je nemška kulturna pokrajina in v katero so se vkljub temu vselile tuje sile, spet napravimo tako nemško, da bo enkrat konec z večnim trganjem sem in tja, kar spet povzroča potoke krvi.«

Božič pod Gorjanci

St. Jernej, ob Novem letu.

Letošnji prvi sneg v oktobru, pa drugi in tretji v novembru, nas je navdajal s skrbjo. Prezgodnji pojav zime je presenetil kmeta, ki še niti ni pospravil svojih pridevkov s polja, ne posejal ozimne, ne še pripravil stelje in drv. Pa nam je nebo še naklonilo lepih dni, kakršnih se nismo več nadejali, čeprav smo si jih želeli. Bela odeja je izginila in kmetič je zadovoljno hitel opravljati svoja jesenska opravila. Pospravil je zaostalo ajdo, koruzo, pa krompir, zelje in repo. Ob pogledu na sadove svojega celoletnega truda je stopil vedrejšega lica na prag zime. Ropot mlatic in mlačvi ajde se je družil z ropotom mlinjskih kamnov v prelepo melodijo.

Lepi dnevi pozne jeseni so še omogočili pripraviti živini steljo, le po pobočju Gorjancev je oblezal prezgodnji sneg. Bela odeja ni dovolila niti pospraviti jesenskih sadov.

Tako je november kaj hitro minil v delu na polju in v gozdu. Nekaj lepih nedelj je izabvalo vinogradnike in prijatelje dolenske kapljice v bližnje vinske gorice. Vablljivo so mežikale zidanice v jesenskem soncu. Na prisojni strani so posedali močakarji v žvahnem pomenu in dajali strokovnaške ocene vinskih kapljic. Letošnji vinski prilelek je v splošnem zadovoljili naše vinogradnike — tako v pogledu količine, kakor tudi še precej po kakovosti. Običajnega — za Dolenjce sicer nič laškavoga, a že prislovičnega — popivanja s hrupnim kričanjem in veseljem letos ni bilo čuti po naših goricah. V takem razpoloženju je šla tudi Martinova letos tiše mimo nas.

God sv. Miklavža — dobrotnika naše dece — je ostal letos med nami manj opazen, in tudi po obsegu svojih darov ni zapustil v dušah naše mladine tako veselih spominov kot običajno. Zlasti je bil do sedaj poleg raznih društvenih Miklavževih obdarovanj priljubljen »svaški« sv. Miklavž, ki je s številnim spremstvom angelov, sv. Antona in peklenščkov obiskal na prevečer svojega godu vsako hišo, kjer ga je svečano pričakovala vsa družina: otroci zbeganih oči, ki so očitovala hrepenenje po nečem nevsakdanjem, neposvetnem — a hkrati bojaznem prav pred istim; starši radostnih obrazov ob pogledu na nepokvarjene otroške duše in na njih neskaljeno veselje in pričakovanje. Letos tega ni bilo. Neizprosna vojna tudi otroškim srcem ne prizanaša.

Príhod adventa nas je opomnil bližajočega se božiča. Božič — največji, najlepši praznik v letu... Rano so zvonovi pozvali v mrzla decembrska jutra in vabili k zornicam. In že smo sredi decembra, v zadnjem tednu pred božičem. Otroci so že nabrali mahu in drevesnega lubja, ki ga suše na polstrelju. Moški hodijo v goro po drva, žagajo in sekajo doma na dvo-rišču, da si oskrbijo toplo peč, preden jih preseneti novi naval mraza in snega. Zenske pospravljajo in čistijo po hiši, da bo vse pripravljeno za prihod božiča. Tu pa tam zavcili prečiček, ki mora žrtvovati svoj kri za naše nezprosne želodec in poskrbeti za primerno telesno hrano in razpoloženje o praznikih.

Dan je kratek. Korajž se utegnejo položiti živini, pa je že mrak. Vsa družina se zbere v hiši; otroci se okrog peči in na

»Posebej je razumljivo,« je nadaljeval dr. Ueberreiter, »da bo nemški narod, ki v tej vojni in v tej borbi za preureditev Evrope daje največji krvni davek med vsemi narodi, učvrstil svoj lastni obstanek in svojo lastno državo. Kadar treščí granata, ne vpraša, ali bodo potem, ko so padli možje, jokale stotine mater. Mi bomo na naši južnovzhodni meji, ki je obenem južnovzhodna meja države, ustvarili marko v pravem pomenu te besede. Ta dežela bo nemška. In tam, kjer so tudi vojaški grobovi, ne bo plug nemškega kmeta nič več izpustil teh tal. Ta dežela ostane nemška. Mi smo prevzeli to nalogo in moramo pri izvrševanju te naloge misliti na bodočnost. Nimamo pravice, da bi prežali na hvalo tega ali onega špissarja, marveč je naša dolžnost delati tako, da nas tisti, ki pridejo za nami, ne bodo preklinjali.«

Slednjic je gauleiter dr. Ueberreiter dal za novo leto naslednje izglede in navodila: »Letos se bomo morali truditi in računati s tem, da bo še marsikdo izmed nas postavljen na drugo mesto in da se bo število tistih, ki opravljajo delo v domovini, vedno krčilo, čeprav delo stalno narašča. Iz tega nujno izhaja, da mora biti prizadevanje posameznih še stopnjevano, če hočemo zmagovati naloge, ki nam pripadajo. Drugič bomo morali računati s tem, da nas bo prizadela še marsikatera omejitev v vsakdanjem življenju. In tretjič moramo računati še z drugimi težkimi žrtvami. Mi moramo vedeti, da ta boj še ni dobojevan do kraja in da je treba sovražnika najprej spraviti ob tla. Marsikaj bo še trdo v letošnjem letu. Spomnite se pa besed Friderika Velikega: »Ni glavno, da živim, pač pa je glavno, da opraviš svojo dolžnost.« To naj bo naše letošnje vodilo. In preden se lotimo dela, prosimo gospoda Boga: Naj nam da moč in zdravje, borilci se bomo sami.«

Po gozdovih poje sekira

Novo mesto, 2. januarja

V vojnem času potrebuje mnogo lesa v vojaške in vojne svrhe. Tudi v sedanjí vojni je lesna kupčija po Dolenjskem v velikem razmahu in po gozdovih poje sekira v rokah gozdnih delavcev uničujočo pesem, pod katero padajo mogočna zrela, pa tudi doraščajoča debila vseh vrst gozdnih dreves. Poleg stavbnega lesa je živahna lesna kupčija tudi za jamski les. Lesnim potrebam so tudi primerno visoke cene, ki marsikaterega lastnika gozdov izvajajo, da se odloči prodati les iz gozda, ki ga naj reši morečih dolgov.

Sedaj se lahko proda vse vrste les, tudi tak, ki svoječasno ni imel skoraj nikake veljave, ali pa zelo majhno. Lesni trgovci se zanimajo poleg smrek in hoj, ki so za sedanjí lesno kupčijo najvažnejšega pomena, tudi za jelše, breze, topole, kostanje, lipe, akacije itd. Umrevo je, da sta tudi hrast in oreh zelo dragocena.

Živahna lesna trgovina nudi tudi dober in izdaten zaslužek gozdnim delavcem, tešacem in voznikom, ki ga prevažajo iz gozdov na železniške postaje. Gozdno delo je težavno, posebno v zimskem času, ko po gozdovih, zlasti v višjih legah, leži do 1 m visok sneg in je po gozdnih potih izvrstnen sanenec, v dolini pa morajo težke hlode in trane prekladati s sani na tovorne vozove. Dvojno delo je združeno s trudom in muko in zamudo časa; tola to voznika ne moti, ker se mu trud poplača z dobrim zaslužkom. Zato si vozniki žele dobrega sanenca, ker na dobrem sanencu lahko mnogo več nakladajo ter hitreje ob manjšem trpljenju za ljudi in konje še več zaslužijo.

Tako življenje tudi v oddaljenih gozdovih niti pozimi ni zamrlo in dan za dnem poje žaga in udarja ostra sekira, ki moti tiho zimsko naravo in plaši divjačino od jutra do večera. Ob ostrem mrazu si pridni delavci z urnim delom segrejejo premle ude, da mraza skoro ne čutijo.

Heuberger: „Ples v operi“

Nova opereta na ljubljanskem odru

Skladatelj in njegovo delo sta pri nas še neznanca, vendar pa ga uprizorjajo mnogi odri z velikim uspehom. Menda je bila ta opereta tudi že uporabljena za film.

Libreto operete je posnet po veseloigrí, ki sta jo napisala Victor Leon in Waldberg in ima naslov: »Rožnati domini«. Dejanje je tipično operetno, vendar se razlikuje od velike večine operet v tem, da nastopa v njem več parov in ne samo običajna dva: sentimentalni in komični.

Osebe so: stari komični par Beaubuis-

Prostrano civilno pristanišče v Singapuru

son (Zupan in njegova žena (Polonca Juvanova), Beaubuissonov nečak, kadet Henry (Sladoljev) in sobarica Hortenza (Poličeva), Paul Aubier (M. Sancin) in njegova žena, nečakinja gospe Beaubuissonove, Angèle (Polajnarjeva), Dumenil (B. Sancin) in njegova žena Margueritta (Barbičeva), šansoneta Feodora (Koširjeva) in plačilni natak Philippe (Plancki).

Dejanje je prav zabavno: Angèle in Margueritta, dve mladi zakonski ženi, ki poznata nezanesljivost svojih možičkov, Pavla in Dumenila, ju skleneta preizkusiti in jim pošljeta v ta namen anonimna pisma, v katerih ju povabita na veliki ples v Operi. Sami skleneta iti tja v domini in se prepričati o zvestobi svojih mož. Pod raznimi lažnivimi pretvezami se moza pravčasno odpravita. Toda tudi stari stric Beaubuisson, njegov nečak Henry in sobarica Hortenza gredo vsak na svojo roko, pričakujoč lepih dogodivščin, na operni ples. Deloma zakrinkani, deloma nezakrinkani, se srečajo v Operi in zakrinkani del rodbinskih članov si privoščijo na rovaš nezakrinkanih razne, ne povsem nedolžne šale, ki imajo drugi dan tehtne posledice v obliki rodbinskih konfliktov. Končno se zavoljani vozeli upravičenih in neupravičenih sumničev srečno razvoljajo.

Glasha je melodiozna in živahna, sočna, učinkovito instrumentirana in ima vprav operetni elan. Dejanje ne pogreša dialogov, ki ustvarjajo dobro voljo in prizorov, v katerih so uporabljena preizkušena odrska sredstva, ki jamčijo za kratkočasen in zabaven potek dejanja. Operetni zbor ima tokrat bolj dekorativno kar plesno nalogo, ko posebej razigrano plesno občinstvo. Glavna odgovornost za uspeh igre sloni torej na solistih.

Kakor je razvidno iz zasedbe, je zaposlen ves naš operetni ansambel, poleg pa bomo videli in slišali v njem tudi dramsko članico Polonco Juvanovo v eni izmed važnih partij. Nastop te odlične dramske članice, ki je znana kot originalna interpretka karakternih vlog, bo gotovo doprinesel tudi svoj del k uspehu operete.

Delo je glasbeno našudiral in ga bo dirigiral D. Žebre, zrežiral pa ga je E. Freilih, po čigar zamisli je insceniral opereto ing. Franz. Uprizoritve te za nas nove operete bo za občinstvo, ki si želi razvedrila in smeha, prav dobrodošla. Maša Sl.

Iz Dolenjskih Toplic

Dolenjske Toplice, 2. januarja

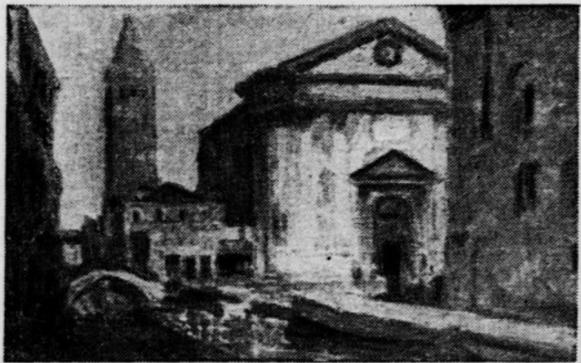
Zadnje dni je pri nas pritisnil oster mraz, ki tudi v lepih jasnih in sončnih popoldnevih ni mnogo popustil. V jutrnjih urah pa je kazal toplomer celo —15° C. Oster mraz se posebno čuti v nižavah, medtem ko v višjih legah popušta, kar je znamenje, da se bliža južneše vreme in z njim sneg. Medtem ko je v nižavah drevje povsod zelo imvato, ni vja opaziti po vrhovih bližnjih kočevskih gozdov.

Na Silvestrovo, ki se je vsako leto kočkor moč slovesno praznovalo in so domačini pričakovali zbrani v veseli družbi novega leta, da bi si koj ob zatonu starega in nastopu novega leta izrazili voščila sreče in blagostanja, so bili vsi kalali ob policijski uri zaprti. Oni pa, ki so hoteli pričakati novega leta, so se zbrali v družinskem krogu ter si z igro ali pri radijski glasbi krajšali čas do nastopa novega leta, ko so si voščili in želeli zaželeni mir. Mladina pa je marsikje še dalje ostala in bedela do jutrnjih ur.

Naši gostilničarji in restavraterji si žele še več lepih in mrzlih dni, ker kljub temu, da že dalje časa ni bilo izdatnih padavin, ni upadel potok Sušica toliko, da bi potočna voda ne bila več tekoča in da bi prmrznila. Sušica je namreč edini potok, kjer je mogoče najbližje dobiti led, ki je v polletnem času tako potreben.

V Rumanji vasi pri Straži na Dolenjskem je umrl posestnik in gostilničar g. J. Benkovič. V torek, dne 30. decembra, je okoli 9. zvečer šel pod stopnicah, kjer je omahnil in padel ter kmalu nato izdihnil. Zadelo ga je najbrž kap in tudi pri padcu je dobil teže poškodbe. Pokopali so ga na novega leta dan popoldne na farnem pokopališču v Valti vasi ob veliki udeležbi pogrebcev. Pokojni je bil znan daleč na okrog po Dolenjskem in je bil zaradi svojega blagega značaja in prirojenosti mu šegavosti splošno priljubljen. Bodi mu lahka domača zemlja!

Obnovite naročnino!

Matiya Jama: Venezia — Benetke

Med mladino je priljubljen običaj svetega večera — potresanje »pickomc«. Mati strese po tleh orehov, lešnikov, slaščic, sladkorkov in pri tem kliče »pickec«. Otroci planejo po tleh in v največje veselje sebi in v zabavo odraslim pobirajo dobrote. Nekateri odrasli kar nosijo te dobrote po žepih, da nakrmijo »pickce«, če kot gostje vstopijo v sosedovo hišo. Vsak gost je ta večer postrežen s čajem in potico. Letos obiskov ni bilo, tudi polnoči niso povsod čakali.

Med božičnimi običaji živi še med nami vlivanje svinca. Prerokovanje je prav zabavno. Glavno besedo imajo seveda oni, ki imajo domišljijo. Tudi je običaj, da to noč mora goret v vsaki hiši luč in okna ne smejo biti zastrta. Letos je za zagnjenimi zastori brlela lučka pri jaslicah. — Božično drevesce med našimi ljudmi ni v navadi. V zadnjih letih se je sicer ta način praznovanja božiča vsiljeval iz mesta dežel, letos pa je — razen nekaj osamljenih primerov — popolnoma izostal.

Jaslice krase vsak naš dom, če je še tako reven, še tako skromen. Saj so ravno jaslice simbol skromnosti. Lep božični običaj je to, mnogo vzgobjega je v njem. Po svoji zamisli, vsebini in zunanosti nepriljubeno vzbuja v naših dušah svetončno razpoloženje.

Na božični dan popoldne je družina rada doma. Saj je lepo in prijetno izza tople peči skozi okno opazovati zimsko naravo. Letos ni bela. Le belo pogrnjena pobočja Gorjancev vabijo smučarje v zimsko veselje. V dolini pa božič ni bel. Škoda. Bela odeja je Božičkovo svečano oblačilo, ki mu tako lepo pristaja.

Štefanovo izvabi Dolenjca iz hiše. Popoldansko sonce je toplo prigrlo, tako da bi na prisojnih rebrih kmalu privabilo tro-

bentice in zvončke, da bi pozvali božično pesem. Pa je spet zapihala burja, pritisnil je mraz.

Janezi so godovali v mrazu, pa tudi »nedolžne otročiče« je zeblo, ko so v hladnem nedeljskem jutru tepeškali po vasi. »Reši se, reši se...!« Imeti moraš pripravljeneh poleg denarcev še orehov ali lešnikov, slaščic, suhega sadja, jabolk in še drugih dobrot, da se »rešiš«. Skoro bi jim že dejal »nadelžni otročiči« — pa kaj, veselje je veselje, otroško pa še toliko lepše. Saj tudi tepeškanje spada v vrsto naših lepih božičnih običajev, ki naj žive med narodom!

Od starega leta smo se poslovili skromno, zbrani krog družinske mize — mnogi pa kar v snu. Svečani trenutki, v katerem so bile misli vseh zemljanov — pa tudi menda sanje spečih — združene v eni sami želji: zdravje, srečo.

»Če kdo po njem vpraša, reci, da ga ni tu!«

Kronika

IZ LJUBLJANE

* Zaradi praznika izide prihodnja številka »Jutra« v sredo zvečer.

* Rimsko plemstvo pri papežu. Včeraj ob 10.30 je papež v svečani avdenci sprejel predstavnike rimskega plemstva.

* Promocija. Za doktorja filozofije je bil promoviran g. Leon Zlebnik iz Novoga mesta. Iskreno čestitamo!

* Razvoj javnih del. Razmah javnih del v Italiji je najbolj jasno razviden iz številnih, ki govorijo o porastu delovnih dni na področju javnih del od leta do leta. Tako je bilo leta 1938. porabljenih za javna dela 67 milijonov delovnih dni, naslednjega leta 78 milijonov, leta 1940. pa 91 milijonov. Povprečno število delavcev, zaposlenih na dan, je leta 1938. doseglo 226 milijonov, naslednje leto 251 milijonov, leta 1940. pa že 301 milijonov.

* Gradnja ceste ob vsej vzhodni jadranski obali. Kakor poroča agencija Agit, se na pristojnem mestu ukvarjajo z načrtom, naj bi se albanska obalna cesta, ki sega v dolžino 550 km, podaljšala preko vsega ozemlja ob vzhodni jadranski obali, ki je v sedanjih vojnih prihodih v italijansko območje in oblast. Na severu naj bi se cesta od Skadra podaljšala na Ulcinj, Bar, Cetinje ter na Kotor in Zeleniko, v notranjost pa naj bi albansko obalo preko Peći in Kosova zvezala s Srbijo. Vzpostavila se obalno teče v zaledju Albanije druga longitudinalna Piskopeja—Podgradec—Korča—Janina. Ta cesta bo dobila še zvezo s Strugo in Debrom, od tod pa z dolino Črnega Drima in Prizrenom. Na ta način bosta Kosovo in Makedonija dobila neposredno cestno zvezo.

* Knjižni zaklad javnih bibliotek. 33 javnih državnih knjižnic, kolikor jih je v Kraljevini, premore skupno 854.470 rokopisov in 12.917.970 tiskov. Med manuskripti so 129.504 zvezki, 712.413 pisem in dokumentov in 12.553 pergamentov. Med knjigami je 34.231 prvotiskov — vmes je tudi lepo število redkosti in periodikov.

* Ureditve pristanišč na vzhodni jadranski obali. Po priložnosti Dalmacije Italiji so dalmatinska pristanišča Kotor, Split in Šibenik prišla v posevno novo položaj. Trstu in Reki bo še dalje ostala naloga, da posreduje izvoz in uvoz balkanskemu in srednjeevropskemu zaledju, a tudi manjše luke, ki se vrste od Zadra do Kotorja, bodo v novih razmerah dobie mednarodni pomen. Kotor je važno izhodišče za Crno goro, Split pa za južno Hrvaško. Dalmatinska pristanišča morajo dobiti še potrebne naprave, da bodo lahko služile svojem namenu. Bodočnost Reke pa je zvezana z izgradnjo železniške proge Reka—Zagreb—madžarska meja, k nji pa teži tudi velik del osrednje Hrvaške tja do Srbije in Beograda. Tržaško in reško pristanišče spada med najboljše opremljene luke v Italiji.

* Mraz na Balkanu. Prve dni januarja je tudi Albanijo zajel močan val mraza. V severnem predelu dežele je temperatura padla na 10 stopinj pod ničlo. Često med Prizrenom in Piskopejo delavci še zmerom čistijo snega, da jo napravijo prehodno, medtem ko je Tirana spet zvezana s Korčo in Skadrom. — Iz Aten poročajo, da je grška pokrajina Atika letos doživela zimo, kakršne že dolgo ne pomnijo. Tudi v Atenah samih je zapadel sneg, vendar je pod sončnimi žarki naglo skopnel. V Solunu so zabeležili 7 stopinj pod ničlo. Sneg je prekinil tudi nekatere prometne zveze.

* Ukinitve poštnega prometa z Ameriko in Azijo. Poštni promet z Združenimi državami, njenim kolonialnim področjem, Kolumbijo, Hondurasom, Guatemalo in Kubo je v celoti ukinjen. Iz tehničnih razlogov pa je začasno ustavljen poštni promet tudi z deželami Daljnega vzhoda, Japonsko, Manilju, Kaitjako in Tajsko.

* Uradni telefonski imenik za leto 1942. Poštno ravnateljstvo objavlja, da se pripravljajo izdati telefonskega imenika za leto 1942 in da je zato treba vsaj do 15. januarja t. l. pisмено prijaviti vse spremembe, ki se nanašajo na besedilo in kd se nastale po zadnji izdaji imenika. Ako je bil kak vpis napačno natisnjen ali pa so bile med tem premenovane ulice, naj izvolijo prizadeti naročniki to sporočiti. Da ne bi bili v imeniku objavljeni tudi umrli naročniki, naj javijo svojci tudi eventualne take spremembe. Prav vsak naročnik brez izjeme pa mora poslati italijanski prevod njegovega vpisa. Za tretjo in četrto uvrstitev znaša pristojbina 10 Lir in se bo izterjala naknadno v gotovini. Vse te prijave naj naslovijo naročniki v Ljubljani na pošto ravnateljstvo (Uredništvo telefonskega imenika), na deželi pa na pristojno pošto. Teh vlog zaenkrat ni treba kolkovati, ker se bo za tiste, ki so podvržene kolkovini, izterjala kolkovina naknadno. Pojasnila se dobijo pri pristojni pošti, v Ljubljani pa tudi telefonično na št. 42-06.

* Božič Slovencev v Sarajevu. Slovenci v Sarajevu so praznovali božične praznike. Nova svetovna vojna tudi mestu Sarajevu ni prizanesla; nasprotno, mesto Sarajevu ob čuti mnogo bolj kakor marsikateri drugi kraj posledice vojnega viharja, ki je zajel svet. Edini vidni znak, ki je dajal zunanje obeležje velikemu ptazniku miru, je bila debela plast snega, ki je letos tako zgodaj obdala Bosno, in oster mrz. Zbralo se je okrog sto Slovencev, na božični večer okrog ognjišča Slovenske kuhinje. S pomočjo sarajevskega Rdečega križa je odbor Slovenske kuhinje preskrbel za skromen, toda primeren približek. Predsednik naše kuhinje g. Pipan je nagovoril zbrane in jim želel boljši božič, nakar je imel časa primeren nagovor g. prof. dr. Meško, nečak pisatelja Meška.

* Pošiljanje paketov v Srbijo. Vojaški poveljnik v Srbiji je dovolil, da lahko državna oblastva in ustanove odpošiljajo pakete v teži do 10 kg. Pošta pa mora pri sprejemu paketa pregledati vsebino in pošiljko opremiti z uradno štampiljko.

* Sejem na Dolenskem. Sejem za kramo, konje, govedo in prešče bo v soboto, na dan sv. Antona 17. t. m. na Silnovcah pri Kostanjevici.

* Filatelisti! Pravkar izšle antimasonske znamke dobite v Mladinski založbi, Stari trg 30. (—)

* Strojništvi tečaj — novi — dnevi in večerni prično 7. januarja. Moderna največja strojeprilna, 60 pisalnih strojev. Pouk po desetprstnem sistemu. Informacije in prospekte daje: Trgovsko učilišče Christofova učni zavod, Ljubljana, Domo-branska 15. (—)

u— Novi grobovi. V visoki starosti 85 let je umrl g. Anton Kunstec. Pokopali so ga včeraj na pokopališču pri Sv. Križu. — Za vedno je zapustil svoje delovodja mestnega vodovoda g. Ferdinand Vovko. V najlepši moški dobi ga je smrt iztrgala iz njih srede. V soboto so ga zaradi nenadne slabosti prepeljali v bolnišnico, odkoder so že v teku noči javili, da je Vovko preminil. Rajnkega je poznala domala vsa Ljubljana. Saj je bil orjaške postave, da se je vsakdo za njim ozrl. Kljub temu je bil mehkega srca. Zato je imel veliko število prijateljev, še posebno pa so ga spoštovali delavci, ki jim je bil najboljši delovodja in tovariš. Pogreb blagega pokojnika je bil včeraj na pokopališču k Sv. Križu. — Dotrpela je vdova po stavbeniku ga. Frančiška Černič roj. Ahlin. Pogreb nepozabne rajinke bo v sredo ob 15. iz hiše žalosti na pokopališču v Dravljah. — Pokojnik blag spomin, žalujočim svojcem pa naše iskreno sožalje!

u— Predstava GILLa. Poveljništvo italijanske Liktorske mladine v Ljubljani je priredilo v soboto popoldne kinematografsko predstavo za del otrok, ki so včlanjeni v zimskem odseku te organizacije. Predstava je bila v dvorani Pokrajinskega Dopolavora na Taboru. Spored je obsegal pet barvnih filmov Miksi-miške, ki so vzbudili veliko dobre volje med malimi gledalci in nekaj kratkih zanimivih filmov »Cine GIL« o delovanju organizacije v decembru. Tem filmom je sledil dokumentarčen film »Luce«, »Lov na lisice na Madžarskem« ter »Fašistične počitnice« in končno tih poletne kolonije GILa. Mali gledalci so z navdušenjem sledili predvajanjem posameznih filmov in so zadovoljni zapuščili dvorano.

u— Poroka. V nedeljo, dne 4. t. m. sta se poročila v šentpeterski cerkvi v Ljubljani g. Niko Omersa, akad. slikar in gđ. Ernestina Vidic. Priči sta bila g. zobozdravnik dr. Srečko Puher in akad. kipar Karel Putrih. Poročal je prof. dr. Peter Šorli. Bilo srečno!

u— Simfonično delo skladatelja L. M. Škerjanca bo v posebnem izrezu prikazal prihodnji koncert Glasbene Maticе v ponedeljek, 12. januarja. Spored tega koncerta je posvečen izključno orkestralni glasbi skladatelja L. M. Škerjanca, čigar delo v področju simfonične glasbe je postalo posebno pomembno v zadnjih letih. Koncert za klavir in orkester, ki je bil prvič izvajan julija lani, s solistom Antonom Trostom, je že ob krstni izvedbi doživel nedeljno odobravanje in spontano navdušenje. Na koncertu 12. t. m. bo delo doživelo svojo drugo izvedbo, prav tako s solistom rektorjem Antonom Trostom, čigar igra predstavlja nedvomno višek slovenske pianistične reprodukcije. Na tem koncertu pa bosta doživeli krstno izvedbo Škerjančeva Tretja simfonija ter Dramatična uvertura, dvoje novih, v letu 1941. komponiranih del. Na simfonični koncert Glasbene Maticе, ki bo v veliki unionski dvorani 12. t. m. točno ob pol 7. uri zvečer, že daro opozarjamo. Predprodaja v knjigarni Glasbene Maticе. (—)

u— Prihodnji komorni koncert, ki bo 9. t. m. v veliki Filharmonični dvorani, je posvečen sonati Priznana naša umetnika, pianist Anton Trost in violinist Jan Šušar, ki sta združena v Ljubljanskem komornem duu, bosta izvajala tri sonate in sicer najprej klasično delo velikega Beethovna op. 12, št. 3 v es-duru, nato delo priljubljenege Cesarja Francka v a-duru in k skiepu modernega komponista Respighija Sonato v h-molu. Sloves obeh nastopajočih umetnikov je pri nas tako utrjen, da nam bo njun koncert nudil izreden umetniški užitek. Zato opozarjamo nanj. Začetek točno ob pol 7. uri zvečer. Predprodaja v knjigarni Glasbene Maticе. (—)

u— V »Veselim teatru« bo danes le ena predstava in sicer izjemoma ob 15. uri, ker je zvečer dvorana oddana. Na sporedu je novoletni program; kot gost nastopa g. Ljubiša Jovanović. Predprodaja vstopnic ob 10. do 15. ure.

u— Konec prahu. V nedeljo zvečer se je za zimski čas res nenadoma vreme sremenilo. Nastopila je odjuga, ki je takoj pobrala še preostale ledene rože po oknin in čez noč še zadnje sledove snega, ki so se obdržali po nekaterih zakonitih predelih. V ponedeljek zjutraj smo lahko bili ponovno presenečeni. Ljubljanske ulice in ceste so bile pokrite s tanko plastjo blata. Ponoči je rahel dež zmolič Ljubljano in napravil konec nadežnemu prahu. Južno vreme traja dalje.

u— Nabavljala zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, Vodnikov trg št. 5, bo razdeljevala razpoložljiva živila za t. m. n. januar 1942 po vrstnem redu z začetno črko A—D dne 7/L, E—G 8/L, H—J 9/L, K 10/L, L—N 12/L, O—R 13/L, S—T 14/L, U—Z 15/L.

u— Vrtinarska predavanja pri Sadjarski in vrtinarski podružnici Ljubljana I. V sredo dne 7. t. m. predava mestni vrtinarski asistent g. Franc Pirnat o zgodnjepomladanskem delu v zelenjadnem malem vrtu (prava prvih toplih gred, najzgodnejše setve v topli gredi in na prostem). Začetek točno ob 18. (šesti) uri zvečer. Kemijska predavalnica na I. dr. realni gimnaziji v Vegovi ulici. Vstop prost.

u— Nesreče. Pri sekanju drv si je nevarno ranila levo roko 12 letna hči trgovca Kordelija Jančeva iz Ljubljane. Doma na dvoršču je padla in si zlomila levoico 54-letna posestnikova žena Franja Pintarjeva iz Sodražice. Poleno je odletelo v glavo in mu jo precej poškodovalo 20 letnemu gozdnemu delavcu Ivanu Božoviču iz Koprivnice. Z lomcem vrelega mleka se je poparila po vsem telesu 4 letna mizarjeva hči Antonija Oblakova z Viča. Prav toliko stara hčerka slugе Marija Hočvarjeva iz Ljubljane pa je na cesti tako nesrečno padla, da si je prebila čelo. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

u— Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljal od ponedeljka ob 20. ure do srede do 8. ure zjutraj mestni višji zdravstveni svetnik dr. Mis Franta, Poljanska cesta 15/II, tel. 32-84.

u— Vsi strojniki, strojevodje in kurjači iz Ljubljane in okolice bodo imeli svoj sestanek na praznik, dne 6. januarja 1942, ob 10. dopoldne v sejni sobi Pokrajinske delavske zveze, vhod iz Čopove ulice, poleg Rdečega križa.

u— Kapsule za lisice, fosforjeva zmes za vrane in podgane, zastupljena pšenica za miši — vse sveže v drogeriji Gregorič, Ljubljana, Prešernova 5. (—)

u— Zasebni plesni pouk — začetniški in nadaljevalni. Informacije pri mojstru Jenku v »Nebotičniku« 4. nadst. (—)

Iz Goriške pokrajine

Nesrečen padee na cesti. V goriško bolnišnico so pripeljali 40 letnega Josipa Trampuša iz Temenice. Na cesti mu je spodrslo pa je tako nesrečno padel, da si je zlomil desno ključnico.

Vpisi v trgovskem registru. V mesecu novembru so se na novo vpisale trvdke Pina Bresan v Gorici, šivilja, Kapucnška ulica 4, Leopold CERV, ambulanta prodaja oljnatih slik, pastelov in risb v Goriški, Tržaški, Videmski, Reški, Trbiški in Beževoški pokrajini s sedežem v Gorici, ulica sv. Andreja 84, Alojz Leban, dimnikarski mojster v Tolminu, Ana Marija Bregant poročena Zuch, pekarna in slašičarna v Korminu, Anton Knez, trgovina z lesom na delovo v Bovcu, Srpčica 5, Ivana Smole, poročena Kavčič, izdelovanje pletenin v Komnu, Gabrovica 39, Jospina Golja, ambulanta prodaja zelenjave v Goriški, Videmski in Tržaški pokrajini s sedežem pri Sv. Luciji, Ladislav Semič, brivec v Ajdovščini, Karolina Šfiligoj, vdova Markočič, ambulanta prodaja sadja in zelenjave v Goriški pokrajini s sedežem v Gorici, ulica Croce 6, in Ivan Hvala, ambulanta prodaja drobnega blaga in parfumerije v Goriški, Tržaški, Puljski in Reški pokrajini s sedežem v Gorici, ulica Montecucco 3. — Izbrisale pa so se trvdke Antonija Grohar, krcma ter prodajalna papirja in živil v Grahovem, Josip Kobacik, mlajr pri št. Vidu na Vipavskem, Baldomir Vinkler, prodaja živil v Čepovanu, Franc Cerut, ambulanta prodaja jajc in perunice v Gorici, Oberdanova ulica 13, Michael Malik, prodaja živil, lesa in železnine v Ajdovščini ter Anton Pavlin, kovač v Gorici, št. Peter 375.

Iz Tržaške pokrajine

Umrli so v Trstu 82 letna Uršula Zampar, vdova Gregorič, enoletna Graciela Furlan, 75 letna Antonija Car, vdova Suša, 32 letni Anton Buršič in 70 letna Terezija Benet. — Na oklicih sta para vrtinar Kristjan Jazbar in zasebnica Ana Furlan, mizar Silvan Čop in kartotehničarka Darma Jančar. — Dne 5. januarja je bilo v Trstu 12 rojstev, 12 smrtnih primerov in 10 porok.

Iz Novega mesta

u— Gibanje prebivalstva. V minulem letu je bilo v novomeški mestni župniji rojenih 299 otrok, od tega 159 fantov, 120 deklet, 7 parov dvočkov, 20 mrtvorjenih in 31 nezakonskih. Po veri so bili vsi novorojenčki rimo-katoliški, razen treh grkokatoliških. Umrlo je 111 oseb, od tega 30 otrok v starosti pod 15 let. Med umrliimi je 8 oseb doživelo preko 70, 5 oseb pa celo preko 80 let. Oklicanih je bilo 20 parov, poročenih pa 8 parov. Samo Novomeščanov se je v minulem letu rodilo 27, umrlo tudi 27, poročilo pa 11 parov. — V šmihelski župniji je bilo rojenih 118 otrok, umrlo pa 51 oseb. Oklicanih je bilo 40, poročenih pa 45 parov. — V Prečni je bilo rojenih 59 otrok, od tega 29 fantov in 6 mrtvorjenih. Poročilo se je 18 parov.

u— Živilske nakaznice. Te dni je pričel občinski preskrbovalni urad dostavljati strankam na dom živilske nakaznice za januar. Vsak prebivalec prejme navadno živilsko nakaznico, obrtniki ter ročni in težki delavci pa poleg navadne nakaznice še dodatno nakaznico, po kateri jim pripada večja količina moke. Dodatna nakaznica je veljavna le s predložitvijo glave navadne živilske nakaznice in stane vsaka nakaznica 0,30 L. Za prejem dodatne nakaznice za težke delavce je potrebna še posebna prijava in tisti delavci, katerih delodajalci niso poslali teh prijav, ne bodo prejeli dodatnih nakaznic, za kar ne nosi odgovornosti občinski preskrbovalni urad. Delitev nakaznic mora biti končana do 10. januarja. Stranke, katerih dostavljalec ne najde doma in ki ne bi dvignile nakaznice na policiji do 10. januarja, bodo izgubile pravico do nakaznic za ta mesec. Reklamacij glede živilskih nakaznic občinski preskrbovalni urad ne bo sprejemal do 10. januarja in se naproša občinstvo, da pred navedenim datumom ne prihaja zaradi reklamacij v urad.

u— Veseli teater prihaja. Do solz se boste nasmejali v petek, 9. januarja, ko obišče Novo mesto ponovno Podkrajčkov »Veseli teater«. Na sporedu: vesela voo-dejanke, kuplet, ilustrirani dovptil, narečanje Vlaste Sernečeve in Janovskega in muzikalni nastop Milosa Zilhera. Sodelujeta celotni ansambel in Adamičev orkester. Smeha in zabave torej na pretek. Predprodaja vstopnic v Ljudski posojilnici. Predstavi ob 16. in 18.15 ter opozarjamo posebno okolice na popoldansko predstavo. Zaradi obširnega sporeda bo pričetek predstave točno ob napovedani uri in se naproša občinstvo, da ne zamuja pričetka.

u— Nevaren požar. V petek ob 21. uri zvečer je nastal v Bršljivu v bližini glavne noveomeškega kolodvorja velik požar, ki je grozil razširiti se na vsa bližnja številna poslopja. Iz doslej še nepoznatih vzrokov je pričela nenadoma goreti velika skladiščna baraka, ki je bila v hipu vsa v plamenih. Na lice požara je takoj prihitala novomeška poklicna gasilska četa z motorno brizgalko, ki pa ni mogla več rešiti ogromne barake, ki je pogorela do tal. Gasilci so se morali samo omejiti na lokaliziranje požara in je bila posebno v nevarnosti blizu stoječa tovarna »Keramika«. Le izredno mirnemu vremenu in požrtvovalnosti gasilcev ter v bližini stanujočih vojakov se mora zahvaliti, da so bila vsa sosedna poslopja obvarovana. Škoda je ogromna in ni krita z zavarovalnico. Prvič ob tej priliki je morala stopiti v akcijo nedavno ustanovljena poklicna gasilska četa, ki je v polni meri izpolnila svojo dolžnost.

u— Sedeži v kapiteljski cerkvi. Letnina za cerkvene sedeže v kapiteljski cerkvi se bo pobirala za tekoče leto nepreklicno od 7. do 10. januarja. Letos bo znašala letnina do preklica 10.

u— Plemenit dar. Socialnemu odseku Rdečega križa so darovali občani Prečne za podporo osirotelih rojakov 3450 L in nekaj žita ter oblike. Vsem plemenitim darovalcem iskrena hvala!

u— Pralje so kradi. Pred malim kazenskim senatom novomeškega okrožnega so-

dišča je bila v torek razprava proti Valentinu Brajdiču, Karlu Brajdiču in Martinu Jurkoviču iz znane ciganske družine Brajdčev. Okrožnica, ki jo je zastopal višji državni tožilec g. dr. Prijatelj, je tej ciganski trojki očitala, da so ob mlaiči 6. julija ukradli tri prašice in jih prodali posestniku Mariji Pavličevi v Kašičah. Zaradi oslnotosti dveh glavnih obožencev in zaslanjanja novih prič je bila razprava za nedoločen čas odložena.

Z Gorenjskega

Izvrševanje notarijata. Novi notar in pravni zastopnik v Radovljicah obnavlja, da izvršuje svoje uradno poslovanje ne le v Radovljicah, marveč ob določenih dneh tudi v Trzinu, na Jesenicah in v Bohinjski Bistrici.

Zimska pomoč. O božični obdaritvi vojne zimske pomoči poročajo nemški listi, da je obsegala ne le staro pokrajino Koroško, marveč tudi Gorenjsko in Meziško dolino. Od mednjakov in igrač sta bili dve tretjini razdeljeni na Koroškem, ostala tretjina pa v novih pokrajinah.

Nov otroški vrtec so uredili na Holmcu V pritličju ima poleg kuhinje in čimnate prostor, kamor bodo otroci hodili jesti, v prvem nadstropju pa je shramba za obleke, prostor za umivanje, dve igralni sobi, spalnica in stanovanje za učiteljice otroškega vrtca.

Iz Spodnje Štajerske

Predaja nabrane kožuhoine in toplih oblek. V soboto popoldne so na Trgu Adolfa Hitlerja v Mariboru izročili vojaštvu drugo zbirko kožuhoine, tople opreme, smučk in smučarskih čevljev. V Celju pa so prvo zbirko izročili pretekli petek v veliki dvorani Nemškega doma. Obe predaji sta bili izvršeni z nagovori in igranjem. Tako so doslej odromali iz Spodnje Štajerske trije vagoni za zimsko pomoč vojakom na vzhodni fronti. Listi so v nedeljskih številkah objavili o tem daljša poročila in izdali poslednje pozive, da je treba do nedelje zvečer vse odlati, ker se je zbirka ob 20. uri zaključila.

Predrago prodajanje starih stvari je strogo prepovedano. Kakor poroča mariborski dnevnik, je zadnje čase na ponujo mnogo rabljenih stvari, zlasti obnošena obleka, kožuhoine, preproge in pohištvo. Ponujajo jih z oglašji in tudi zasebno in zahtevajo večji del pretirane cene. V nekaterih primerih se je zgodilo, da so bile stare stvari prodane dražje, kakor stanejo nove. Treba se je strogo ravnati po predpisih o cenah in je v dvomu treba poklicati strokovnega cenilca.

Ob nedeljah ni avtobusnega prometa. Mariborski dnevnik je objavil v nedeljski številki: V veljavnostjo od 4. t. m. ne obratujejo na Spodnjem štajerskem in vobče na štajerskem ob nedeljah nobeni avtobusi, ker je treba štediti s pogonskimi sredstvi. Tudi ob praznikih ni avtobusnega prometa. Tako je odredilo državno pošto ravnateljstvo v Gradcu.

O smrtni nesreči na progi pri Marenbergu smo po celovškem dnevniku kratko poročali, da je padel pod vlak železničar Čraščy. Zjad objavlja mariborski dnevnik podrobnejše poročilo in pravi, da je ponesrečen v resnici 63letni državni predelavec Aleksander Rajšp v Jesenic. Pri Marenbergu je padel pod vlak in so mu kolesa odrezala obe nogi nad kolonom. V obupnem stanju so ga prepeljali z naslednjim vlakom v Maribor, vendar je že spotoma izkerval in izdihnil. Prepeljan je bil v mrtvašnico v Pobrežju, kjer so ga v petek popoldne pokopali. »Tagespost« pa poroča, da je pokojnik železničar Janez Mohorko.

Novi grobovi. V Mariboru so umrli: 87-letna zasebnica Margareta Gasperinova, 84letna zasebnica Marija Vebrova, 60letni pomožni delavec Alojzij Koser, simček strojevodje Anton Kovič in 80letna vdova po strojevodji Marija Smoletova, v mariborski bolnišnici pa 22letna Gizela Trobentarjeva iz Selnice in 80letni zasebnik Janez Verčko iz Maribora.

Požar v Silvestrovi noči je nastal v stanovanju nadučitelja Ervina Tipmana v Grajski ulici v Mariboru. Ogenj se je naglo širil, vendar so mariborski gasilci brž preprečili večjo škodo. Na Novega leta dan pa je nastal zaradi napake v kurilni napravi ogenj v nekem prostoru mariborskega gledališča. Gasilci so preprečili katastrofo in znaša škoda le 1000 mark.

Od slabosti se je zgrudila na Pobreški cesti 52letna železničarjeva vdova Marija Striševa iz Maribora, ko se je na Silvestrov večer vračala domov. Ležala je dalje časa neopazena in je tako dobila še hude ozebline. Naposled so jo prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Vojna pošta je od včeraj dalje spet dopuštena v starem obsegu. Božične omejltve so razveljavljene. Dopusne so pisemske pošiljke do 100 gramov in zavojčki do 1000 gramov.

Iz Hrvatske

Poglavnik pri hrvatskih letalih. Predzadnji dan preteklega leta je Poglavnik v spremstvu vojskovodje Slavka Kvaternika in članov vlade obiskal letališče na Borongaju. Pri prihodu ga je pozdravil poveljnik letalstva polkovnik Vladimir Kren. Po pregledu častne čete hrvatskega in nemškega letalstva je šel Poglavnik s spremstvom do samega vzletišča, kjer je pregledal letalo, s katerim se je polkovnik Kren odpravil v Nemčijo. Polkovnik Kren je navzočim povedal, da je to star šolski stroj in prvo letalo, ki je nosilo hrvatske znake. Med obiskom na letališču je bil Poglavnik izročen letalski znak hrvatskega letalstva.

Poglavnikova kolajna za hrabrost. Z zakonsko odredbo je bila osnovana kolajna Poglavnika Ante Pavelića za hrabrost. S kolajno lahko odkliuje Poglavnik hrvatske vojske in vojsake zaveznikih vojsk, ki so se v borbah izkazali z osebno hrabrostjo. Odklikovanje ima štiri stopnje, ki se razlikujejo po načinu nošenja, velikosti in tvari, iz katere je izdelano. Nosilec 1. stopnje ima pravico na naslov viteza. Nosilec 1. in 2. stopnje dobivajo mesečno doplačilo, ki ga določa Poglavnik.

Novo odklikovanje »železni troliste«. Ustanovljen je nov vojaški red »železni troliste« za posebno uspešna dela proti sovražniku. »železni troliste« je najvišje vojaško odklikovanje na Hrvatskem in se podeljuje za posebno junaška dejanja, storjena v vojni. Odklikovanje ima štiri stopnje. Za izredne

zasluge se lahko vsaki stopnji odklikovanja dostade dve hrastovi vejici. Nosilec 1. in 2. stopnje imajo pravico na naslov viteza.

Red in kolajna krone kralja Zvonimira. Ustanovljena sta »Red krone kralja Zvonimira« in »Kolajna krone kralja Zvonimira«, ki naj bosta videni znak odklikovanja za zaslugе v miru ali v vojni. Z redom lahko odkliuje Poglavnik hrvatske državljane ali tuje osebe. Odklikovanje reda krone kralja Zvonimira je po vrednotni na drugem mestu. Red ima 5 stopenj, kolajna pa 3. Nosilec prvih dveh stopenj reda imajo pravico do naslova viteza.

Hrvatska v svoji zgodovinski vlogi. Berlinski »Lokal Anzeiger« se v svojih izjavanjih o zunanji politiki Nemčije leta 1941. dotika tudi Hrvatov z naslednjimi besedami: Da je osvovinska politika po zlomu bivše Jugoslavije bila pripravljena sprejeti zdravi del te umetne tvorbe kot anako-pravnega člana, se je pokazalo pri ustanovitvi nezavisne države Hrvatske. Hrvati so že v svetem rimskem carstvu nemške nacije živeli v ozkih političnih zvezah z Nemčijo in Italijo in se zdaj vračajo na svoje zgodovinsko mesto.

Zagrebski nadškof o boljševiski nevarnosti. O priliki novoletnega sprejema je imel zagrebski nadškof dr. Alojzij Stepić na predstavnike katoliške duhovščine nagovor, v katerem je o borbi združene Evrope na vzhodu dejal: Bog nam je bil milostljiv. Milostljiv nam in vsemu človeštvu, ko je dopustil veliko operacijo proti strupenemu čiru, ki bi gotovo zastropil in uničil svet. Zato smo pripravljani prenašati vse težkote, ki se od nas zahtevajo, da pripomoremo h končni pravilni zmagi.

Ukinjeno je državno ravnateljstvo za prehrano. V »Narodnih novinah« je izšla zakonska odredba, po kateri se s 1. januarjem 1942 ukinjata državno ravnateljstvo za obnovu in državno ravnateljstvo za prehrano. Posle obdelave ravnateljev je prevzelo ministristvo za obrt, trgovino in industrijo. Uradniki bodo do konca tega meseca obveščeni o tem, če bodo prevzeti v službo pri trgovskem ministristvu.

Nov vojni davek. Hrvatska vlada je sklenila uvesti nov obrambni davek, ki bo znašal 10 do 60 odstotkov celotnih davčnih dajatev. Istočasno je bil »obrambni fond« bivše Jugoslavije ukinjen.

140 taksijev v Zagrebu. Minister za trgovino, obrt in industrijo je odobril, da ostane v Zagrebu v prometu 140 taksijev. Polovica jih vozi na neparne dni v mesecu, polovica pa na parne dni.

Prenatranost zagrebskih kolodvorov. Zaradi velikega zaostanka neocarinarjenih pošiljk na postajah Zagreb in Zagreb-Sava je od 1. do 15. t. m. ukinjen dovoz vsakovrstnega blaga iz tujine. Izvezti so samo premog, koks in pošiljke vojnega gradiva.

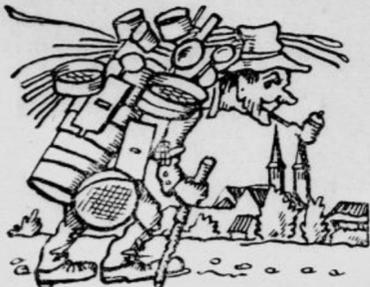
Podaljšan mandat delavskih zaupnikov. Po nalogu korporacijskega ministristva ostanejo v veljavi mandati delavskih in nameštenskih zaupnikov do nadaljnje odredbe.

6000 paketov za hrvatske dobrovoljce. Odbor za zbiranje darov za hrvatske vojske je na nedavni seji podal izkaz o dosežanih akcijah. Vojakom je bilo odposlanih 147 zabojev s 6000 paketi. V vsakem zabojku je bilo 140 cigarete, 3 decilitre konjaka, zavoj kekvov in bombonov, zobna ščetka in krema, glavnik ter kak volnen piedmet. — Na pobudo zveze demarnih zavodov so dostej zagrebski bančni in zavarovalni zavodi darovali za vojske 1.078.000 kun.

Zmanjšana količina kruha za gostinske obrate. V vseh zagrebskih gostinskih obratih je bila zmanjšana količina kruha za mimoidoče goste. Odslej bodo restavracije in gostilne, ki so prejemale dnevno p 12 kg kruha, dobivale le 3 kg, gostinski obrati, ki so prejemale manjše količine, pa dobe od 1. t. m. naprej je po 1,60 kg kruha za mimoidoče goste.

Novo odredbo o uporabi kruha in testenin. Minister za obrt, industrijo in trgovino je naročil vsem velikim županom in mestnemu načelstvu v Zagrebu, da v svo

Nekdaj in danes v Ribniški dolini

Ribnica, v decembru

V Ljubljanski pokrajini je postala Ribnica s svojo neposredno okolico posebno pomembna. Če govorimo o Ribniški dolini, mislimo s tem samo dolino v ožjem smislu občine ribniško in dolnjevaško ter del sodražice, dočim se domovina suhe robe, po kateri Ribničani že od nekdanj tako slovijo tudi izven mej, razprostira tja do cerkniške Shtivnice, do Krima, Ahca in Mokreca pa na vzhodu do Suhe krajine in na jugu do Kočevske meje.

Od Ribnice do Rakitnice

Ribniška dolina v ožjem smislu je plodno polje, obdano od Velike gore, Slemen, Male gore in Strmea. To podolgovato kraško polje je ena izmed starih velikih kotlin Kočevskega okraja (Dobrepoljska, Velikolaška, Ribniška in Kočevska), ki se polagoma znižuje proti jugovzhodu od Ortnškega gričevja preko Ribnice do šest kvadratnih kilometrov velikega Rakitniškega polja. Vode, ki namakajo dolino, so kraške ponikalnice. Tržišnica priteče izpod Slemen in se izgubi v bližini Zlebiča. Pod Stenami nad Zimaričami izvira Bistrica in ponikne pri Gorici vasi. Izpod Podgore pride Ribnica in izgine v dolnjevaških rupah. Rakitniška, ki izvira v Obrhu, po kratkem teku ponikne pod Rakitnico. Vsako leto so ob večjih nalivih poplave, kar je posebna škoda za prigorisko in dolnjevaško polje. Zlaj je komisija pregledala zemljo. Gotovo bodo nekateri regulirani potoki in dotoki v južnem delu doline, saj je v ta namen doljevaških skoraj milijon lir. Perceje vprašanje se mora rešiti, da ne bo ob nalivih lepo polje kakor jezero. Značilno je podnebje, ker so toplotne razlike zelo velike. Kotlina ima isto višino kakor na pr. Blejska (Ribnica 491 m). Poleti je šestkrat toplejša, dočim so zime ostre z burjo in zameli.

Iz najstarejše dobe

Ze Rimljani so imeli to speljano vojaško cesto, ki je vodila od Pci do preko Sodražice v Ribnico pa dalje ob robu doline čez Otavice proti Lčinam in dalje proti jugovzhodu. Leta 1492. je cesar Friderik podelil Ribničanom pravico prostega trgovanja z živino, platnom in leseno robo. Da so smeli prosto krošnjariji, jim je bilo potrjeno v listinah iz let 1571, 1596, 1774 in 1780. Konec srednjega in v začetku novega veka sta trg in okolica tudi gospodarsko zaslovela. Turki so na pohodih uničevali marljivo obdelano polje, vendar utrjenega gradu niso nikoli zavzeli. Enajstkrat pa so trg oropali in požgali od l. 1462 do 1564. Kres pri Sv. Ani v Mali gori je oznanjal prihod sovražnikov. Zabeleženih je 7 požarov v trgu od l. 1445 do 1915.

Tudi Ribniška dolina je slovela po preganjanju čarovnic. Pri stoletnem hrastu je bila baje sežgana Marina Sušarkova, po domače Česnova, l. 1701. Motiv je uporabil pisatelj Jaklič v knjigi »Zadnja na Grmadu«. V dolini je bilo zelo zgodaj razvito tudi šolstvo. Okrog leta 1400. se omenja sedemrazredna latinska šola, ki so jo ustanovili ribniški arhidiaconi. Po Vrhovcu je bila v Ribnici najstarejša gimnazija na Kranjskem. Zelo je slovela, saj so jo v času Francozo (1809-1813) obiskovali dijaki iz Kranjske, Dalmacije, Istre in Italije. Prešeren je vpisan v »zlato knjigo« kot oddienjak. Francosi so se zamerili Ribničanom, ko so ukazali sklepati zakone pred mairom, kar se je zdelo ljudem »egipščanski«. Pred županom Rudežem so v Ribnici sklepali zakone. Sicer so imeli dobro upravo in so skrbeli za ljudstvo (most v Gorici vasi in Dolenji vasi). Ljudstvo se še danes spominja po ustnem izročilu »fronkove« občutnega davka. Slavni ribniški grad, ki so ga najbrže ustanovili prvi znani gospodarji Ribnice — Zovneški gospodje, je prešel v last Turjačanov, leta 1263 so ga dobili Ortenburžani in je postal središče njihovih posestev, ki so segala od Čušperka do Kolpe. Leta 1418 so ga dobili Celjani. 1456 Habsburžani. 1618 rodbina Kizelj. 1810 rodbina Rudež. Ribnica je bila dolga leta središče cerkvenega gospodarstva. Po odredbi Karla Velikega je leta 811. prišla pod jurisdikcijo Ogleja in je bila sre-

dišče ozemlja od Ljubljanskega barja do Kolpe pa od Metlike do Cerknice. Kako je v srednjem veku slovela Sodražica, ki je danes važno trgovsko in obrtno središče za zgornji konec doline, nam pove listina Marije Terezije iz leta 1752, kjer je zapisano: »Število tujcev se lahko meri s številom kupcev v Ljubljani, Kranju ali Novem mestu.«

Gospodarstvo doline

Ribniški človek je kmet z vso dušo, saj sta že F. Ks. Hlubek in Janez Trdina ugotovila, da na vsem Slovenskem ni njiv, ki bi bile bolj obdelane kakor so ribniške. In to drži tudi danes. Borna kraška zemlja je vsa obdelana. Če pogledamo statistiko, vidimo tole: Od približne površine 18.500 ha v treh omenjenih občinah doline odpade na okrog 2500 ha na njive in vrtave, blizu 7000 ha na travnike in pašnike in okrog 8500 ha na gozdove, ostalo so sadovnjaki, in prav malo je neobdelanega sveta. Velika večina malih kmetov in kočarjev (med približno 7000 prebivalci omenjenih občin je 1180 posestnikov in 740 kočarjev) si ob trdem delu zasluži komaj dovolj za življenje, čeprav skromno in ob glavni prehrani: krompirju in koruznih žgancih. Zaradi tega je bilo prav veliko izseljevanje v Ameriko, Kanado in Argentino. Živnorejca počasi napreduje. Pred prvo svetovno vojno in po njej so tudi iz Ribniške doline izvažali mnogo prašičev v Trst in naprej. Sploh so bili živahni trgovski stiki s Trstom, kamor je šla tudi goveja živina in fižol. Pred leti je bila ustanovljena mlekarina v Prigorici, ki pa je skrahirala ob slabem gospodarstvu. Obširni gozdovi, kjer se je izvršila sečnja, so torišča malin, ki so sleherni leto led dohodek iz njim delu doline. Poleg tega tudi lipovo cvetje, beladonna, trček, jelenov jezik in gobe.

V terciarnih plasteh južnega dela doline se dobiva glina, zato se je tu že od nekdanj udomačila lončarska obrt, ki je slovela že v Valvazorjevih časih, saj so se cele vasi ukvarjale z izdelovanjem lončene robe. Danes to umira, ker ni ljudi, ki bi znali poživiti obrt. 14 lončarjev je še v dolnjevaški občini, ki prodajajo robo po Dolenjskem, Beli krajini in Notranjskem. Včasih je šla roba na trg v Bakar, Sušak, Crikvenico in na Hrvaško. Opekarna v Ribnici ima za gradbeno delavnost vse doline in še daleč naokrog mnogo zaslug.

V senci stoletnih hoj

Ribniška dolina je že del ogromnih kočevskih gozdov, ki so s svojem bogastvu prvi v pokrajini. Velika gora je neizčrpen vir dohodkov prostrane doline. Gozd je mešan. Prevladuje smreka in jelka, nekaj je bukv, gabra, javorja, hrasta, brešta in jesena, breza in mecesna in nekaj borovcev. Na Mali gori je leščevje, ki daje vitre za reta in rešeta sodraški okolici in severnemu delu. V posameznih predelih so še pravi pragozdovi. V senci stoletnih hoj, ki merijo tudi po 2 metra v premeru, se še sprehaja rjavi medved in le na jesen pride hrustat koruzo na ribniško polje. V nekaterih krajih je gozd žal že precej izsekán, zato je treba pozdraviti vsak ukrep, ki preprečuje prekomerno sečnjo. Dejstvo je, da je prav gozd hrbenica vsega ribniškega gospodarstva. Večino lesa izvažajo lesna podjetja Auersperg ter manjše lesne družbe in zasebni trgovci v Italijo, Španijo, Algerijo, Egipt in Grčijo. Hudo je trpel izvoz ob času sankcij proti Italiji. Žage so počivale. Zdaj je ugodna trgovina z lesom. Cena se suče okrog 350 lir za kub. m jelovine, postavljena na žago, bukovine pa okoli 320 lir. Ob potokih so manjzane številne vodne in parne žage, ki narežejo na stotine vagonov desak, da jih zvoziijo v skladišča v Ribnico in potem v svet. Potrebna bi bila nakladalna postaja v Lipovcu, o kateri se je pred vojno govorilo, da bi se skrajšala pot iz obširnih gozdov do železnice, ki je poleg ceste edina prometna žila doline in je že od leta 1893. v prid gospodarstvu.

Iz Jelendola, Grčaric, Jelenovega žleba, Glažute in Gonenice so izvozili že ogromne množine rezanega lesa in krčljev. Samo iz Jelendola, ki je industrijska naselbina ob cesti Dolenja vas—Grčarice, se izvozi letno do 700 vagonov desak. Zaslužek daje gornikom, »furnanom«, žagarjem in lesnim trgovcem. Če bi bila vpeljana mnogovrstna lesna industrija, bi še več delovnih moči zaslužilo. Brez gozda bi bila dolina pušta, tako pa se stalno modernizira in zaviljivo napreduje. Kakor rečeno, bi se ravno z žagarsko industrijo, ki bi se izpopolnila do izdelovanja vsaj polfabrikatov in ki so ji dani vsi pogoji, mnogo ljudi zaposlilo, ki sedaj čepijo doma, posebno v severnem delu doline. »Uprava razlaščenih gozdov« daje obrtnikom, posestnikom in drugim stavbni les zastoj, zato je malo krajev v pokrajini, ki bi bili tako gradbe-

no delovni kakor je ravno Ribnica in Ribniška dolina. V Prigorici je ustanovljena tovarna za impregniranje brzojavnih drog. Res je, da se bo s tem zelo izčrpal gozd, ker sekajo samo mlado rast, zato je tudi tu potrebno pametno gospodarstvo, da se ohrani zdravo jedro naših gozdov.

Omenim naj krošnjarstvo, ki je doma v severnem delu doline in še daleč gori preko Velikih Lašč do Krima. Vojna je prizadela 1400 krošnjarjev. Navedemo naj nekaj števk g. dr. Jožeta Rusa: obodarji naredijo letno do 100.000 kolačev obdov, podnarji do 40.000 lesenih poden, pintarji do 60.000 kosov lesenega posodja vseh vrst, žičarji do 5000 tucatov žic, do 30.000 kuhalic, Male Lipljene (vas s 143 prebivalci) naredijo letno do 30.000 butaric zobotrebeev itd. Večina te robe pa zaenkrat ne more v svet, prav tako ne izdelki tovarne Ivanc iz Sodražice, ki je edino industrijsko podjetje te vrste v dolini.

Ne moremo preko meščanske šole, ki kot kulturna ustanova daje pobude za umetno obrt, rezbarije z narodnimi motivi itd., kar bi šlo dobro napredaj. Žal, da so prenesli obrtni tečaj iz Ribnice v Dobrepolje. Prav je že lani napisal poznavalec gospodarskih potreb doline in njenega malega človeka prof. dr. Jože Rus: »Vse obsebo vredno pa je dejstvo, da je bil stalni lesno obrtni tečaj v Ribnici zaprt in preseljen v Dobrepolje v korist čisto lokalne in strokovno zelo omejene akcije, a v škodo lesne obrti vsega ostalega ribniškega sveta. Žarišče pospeševalne akcije prav vse suhe robe ne spada nikamor drugam ko v Ribnico. Ribnica ima pred vsemi kraji suhe robe zlasti to veliko prednost, da šteje med učnim osebjem meščanske šole strokovnjake, ki so si pridobili in pospeševalni akciji že veliko zaslug in se torej že zavedajo velikih nalog. Kako malo se zaveda svojih nalog dobrepoljski tečaj, dokazuje njegove igračke, ki gredo v svet pod imenom ribniške suhe robe, v resnici so pa povsem plagiat nemških izdelkov.«

Kulturno žarišče Kranjske

Da je bila Ribnica kulturno žarišče stare Kranjske, je znano. Tu je deloval že prvi slovenski pisatelj Primož Trubar. Leta 1562 je pridigal v gradu na Bregu, ker mu je ribniški arhidiacon prepovedal vhod v cerkev. Njegov mecen je bil Peter Bonhom, naddjakon, poznejši tržaški škof, ki je tudi deloval v Ribnici. Ignacij Holzappel, pesnik, pisatelj in mecen, ki je v olli 50.000 goldinarjev za gluhonemnico v Ljubljani, je pokopan v Hrvači. Tu so delovali J. Schönleben, zgodovinar; Valentin Vodnik je kot kaplan tu duše pasel; A. Zalek (»Rodoljub Ledinski«), pesnik in pisatelj, in pred leti umrl dekán A. Skubic, ki je pustil v rokopisu »Zgodovino ribniške fare. V Ribnici se je rodil Gallus-Petelin, skladatelj; dalje Rudež J. Anton, graščak in zbiratelj narodnih pesmi; dr. Šušteršič Ivan, zadnji kranjski deželni glavar. Ribniška dolina je dala Slovincem dr. Ivana Prijatelja, ki je bil kustos dvorne knjižnice na Dunaju, vseučiliški profesor, književnik, literarni zgodovinar in kritik. Poznana so imena: Gorše France, akademski kipar; Stanislav Skrabec, žejkoslovec; Kozina Peter, ustanovitelj tovarne »Pekoc« v Trzinu in preureditelj Čojzove palače v Ljubljani; dr. Zbanič Franc, pripovednik in kritik, pa mladi Zbanič Franc, pesnik, ki je l. 1918. padel na soški fronti; Merhar Ignacij, početnik slovenskega poveljevalnega jezika in ustanovitelj več gasilskih društev; Perushek (Perovšek), ameriško-slovenski slikar i. dr. Seveda nisem omenil številne kulturne delavce širšega ribniškega okliša, ki so širili in ki še širijo slavo šegavih Ribničanov.

Tujski promet in ugodna smučišča

Tujski promet je v povojih, vendar je več krajevnih zanimivosti, ki so privlačne za tujce. Od l. 1935 je dolina elektrificirana in v zgornjem delu ima tudi vodovod, kar je za tujski promet prvenstvene važnosti. Manjka še vodovod v južnem delu doline in upamo, da bo v doglednem času tudi ta pereča zadeva rešena, saj ljudstvo čaka nanj že desetletja. Ribnica je ugodno letovišče s priljubljenim ribolovom in lovom v obširnih loviščih, kjer se sprehaja: jeleni, srne, medvedi, divji prašiči, lisice, kune, zajci in druga divjačina. Izletne točke so Sv. Ana v Mali gori, Tentera pri Zlebiču, Nova štifta, Ribniški svatje v Veliki gori s pogledom po vsej pokrajini pa Bela Stena, ki je menda najvišji vrh v pokrajini. Pozimi so zelo ugodna smučišča, ki privabljajo smučarje na pobočje Velike gore, Male gore, posebno v okolico Sodražice, na Slemen in drugam. Dosti je gostiln v Ribnici in Sodražici s tujskimi sobami. Tu so znane postojanke: Travna gora, Sv. Gregor, razvaline Ortnškega gradu pa nekaj jam, kamor so markirane poti. Prebivalci so znani po marljivosti, po-

detnosti, veselem značaju, šegavosti in lepo pojoči govoric. Pa še nekaj smo zvedeli v zadnjem času, da so v Ribniški dolini najbolj zdravi ljudje, kar jih je pregledala sanitarna avtokolona, prednjači pa Dolenja vas. To je velik plus za razvoj tu-

akega prometa v bližini zdravih smrekovih gozdov.

Slovenska Atika, ki je med dvema svetovna vojna krepko napredovala in se razvila do zavidljive višine, mora najti tudi v novi pokrajini mesto, ki ji pripada v gospodarskem, kulturnem in upravnem pogledu. Gospodarstvenikom je lahko v ponos, da je naša dolina pokazala tak razmah, da mora v bodoče veljati za center tega važnega dolenskega predela.

Tone Prigorisk.

Pomembna prometna pridobitev

Park pred palačo poštnega ravnateljstva, doslej zaprt, bodo uporabili za razširitev glavne ceste

Ljubljana, 5. januarja

Ena najpomembnejših glavnih cest, ki drži skozi mesto in veže dve pokrajinski cesti, leži med Tržaško in Dolenjsko cesto. Dolgo niso mogli najti primerne smeri, da bi zvezali ti glavni cesti. Nekaj časa je veljala za glavno cesto celo nekdanja Rimska, ko še ni bila razširjena Askerčeva ulica med Emsonko cesto in Gorjupovo ulico. Tako se je glavna cesta vijugala od Tržaške na Emsonko in Čojzovo, ko je pa voznik prispel na Sv. Jakoba trg, ni več vedel, kam naj zavije. Glavna cesta je držala po ulicah, ki nikakor niso bile že na prvi pogled primerne za živahnejši promet. Zlasti ne za promet s težjimi motornimi vozili.

Največja težava je bila z določitvijo trase skozi starinski šentjakovski okraj. Nekaterim se je celo zdelo najprimerneje, naj bi se glavna cesta sploh izognila šentjakovskega okraja. Zdelo se jim je boljše, če bi držala skozi Trnovo ali če bi bila smer med Tržaško in Dolenjsko cesto sploh opuščena in bi se naj vozila usmerjala z Bleweisove ceste na Resljevo, v Streliško ulico in za gradom. Nekaj časa je bila določena Karlovska cesta za del glavne ceste. Na Karlovski cesti je tudi tramvajška proga. Voziče je na nekaterih krajih tako ozko, da se dva širša voza ne moreta srečati. Ta smer pa je bila neugodna že zaradi tega, ker so vozniki morali na Sv. Jakoba trgu še iskati orientacijo.

Ko so pred leti razširili Grudnovo nabrežje, se je izkazalo, da je najbolje, če služi kot del glavne ceste. To nabrežje ima namreč najširše cestišče med vsemi cestami, kar jih prihaja v poštev za glavno cesto v šentjakovskem okraju. Sicer je pa tudi smer sama na sebi najprimernejša, ker cesta drži v dovolj ravni smeri. Neizogibno so pa trije ovinki: pri šentjakovskem mostu, na Gruberjevem nabrežju in na križišču Gruberjevega nabrežja in Karlovske ceste ob karlovschem mostu.

Ta prometna smer je imela največjo pomanjkljivost, da je bil ovinek pri šentjakovskem mostu zelo oster, tesen in še nepregleden. Na vogalu Grudnovega nabrežja in Trubarjeve ulice je doslej stalo prilično poslopje in zoževalo nabrežje tako, da ni bilo niti dovolj prostora za srečanje dveh vozov. Zato ni čuda, da se je tam

pripetilo mnogo prometnih nesreč. Za priličnim poslopjem, ki je bilo last poštnega ravnateljstva, je bil precej prostran park, vedno zaprt, ne da bi imel kdor koli od njega koristi. Včasih so sicer napovedovali, da ga bodo prepustili javnosti. To je bil edini park v šentjakovskem okraju, a še ta je bil nepristopen. Pred leti je bil tudi sprožen predlog, naj bi v tem parku uredili osrednje avtobusno postajališče.

Najbolj potrebno je pa bilo vednomo, da so končno del parka prepustili za razširitev glavne ceste. Park s poslopjem je zoževal cesto čedalje bolj proti križišču. Približno sredi njegove dolžine je pa cesta za sorazmerno precej široka, zato so tudi zdaj podlri — začasno — le polovico poslopja, ki je stalo v vsej dolžini parka ob nabrežju.

Ko bodo podlri še temelje poslopja — zidano je bilo trdno — bodo uredili cestišče. To je zdaj edino cestno delo, razen v Šubičevi ulici. Če bo vreme ugodno, bodo delo nadaljevali tudi prihodnje tedne do pomladi. Razširitev nabrežja na tem kraju je pomembna prometna pridobitev. Poslej bo glavna cesta med Tržaško in Dolenjsko ustrezala tudi motornemu tranzitnemu prometu. Križišče pri šentjakovskem mostu bo urejeno tako, da bo odpravljen oster ovinek. Cesta bo zavila v večjem loku in voznišče bo 10 m široko. Ob križišču pa bodo tudi urejeni široki hodniki, tako da poslej tudi pešci ne bodo ovirali voznega prometa in da ne bodo sami v nevarnosti.

Opozorilo

Pokrajinsko podporno društvo sporoča: Vsi, ki so prešli s 1. januarjem in dalje nakaznico za upržitve enega obeda na dan v obdobju Velesajma, so od tega datuma dalje izključeni od vsake druge podpore v obliki hrane, ki so je bili prej deležni.

Obrok hrane se lahko puzije na licu mesta, lahko pa se tudi dvigne in odnese domov.

Obnovite naročnino!

Carri armati britannici — Britski bojni vozovi

colpiti ed immobilizzati durante uno scontro tra mezzi corazzati nell'Africa Settentrionale — ki so bili zadeti in ustavljeni med nekim spopadom oklopnih voz v Severni Afriki

Elja Tulipan:

Muha

Mlad človek raste, raste in raste in kar naenkrat — pogledje in strmitje — je prvi puh tu. Naenkrat, tako rekoč čez noč je kosmat po tih in črn pod nosom.

»Ha« se tak mlad mož gleda v zrcalu. »Pa e zunan!»

In takoj morajo starši šteti večje in manjše zneske za »toaletno« sinčica. »Prosim, e dokazuje on nevernežem, »pofipajte tukaj! Ali čutite kako je kosmato? Prosim vas, tak se vendar ne morem več kretati v boljši družbi. Saj sami vidite!«

Seveda, potrebna je britvica, aparat, milo in tako dalje. Porabi se pol ure več za toalet. Jasno! Treba je pogledati, koliko so zrastle, nato ali so že kaj ostre in robate, slednjiji se je pa treba obriti. To vendar ne gre kar tako, kakor bi pihnil. Vsako delo se mora temeljito opraviti. Najmanj pol ure se porabi v začetku. Potem ko si že enkrat v zaletu, gre vse stvar hitreje od rok. Treba je kvečjemu še pet minut. Ampak da prideš ro tega rečeno potrebujes do letoletne prakse.

Toda kje sem že ostal? Aha pri mladem možkem s kociami na obrazu. Torej, vohče je pri mladih ljudeh težnja da si privzgojijo kaj vidnega košatega. Na primer, eden si izvoli brke, drugi — že mogočnejši — brado in še tretji — recimo kak salonski lev — zalise!

Takole. Ko imaš vso to zadevo na obrazu, se čutiš šele pravega možkega. Ravno to je tisto, se zaveš, česar je še manjkalo do slovečega popolnega možkega dostojanstva.

Glavo, prosim, lahko nosiš ponosno dvignjeno. S prezircem smeš gledati na golobradce. »Revičica« jim lahko rečeš in se pri me za kocine na bradi, ko da bi jih hotel izpuliti.

Toda še en vzrok je, da mladi in deloma tudi stari tako hrepene po tem okraju. Treba se je namreč nekoliko razlikovati od žensk! Prosim, brez zamere, ampak če pogledaš kako prav modernc žensko, kaj vidiš? Moški, pravi možki! Prosim: hlače, hoga, pristiženi lasje, čevlji in sploh vse. Da, možki. Vendarle, brade, brki ali česa podobnega pa ne premorejo!

»Hehe, ljubica, e prevzetno habljajo mladi možje, »pa si jih še ti pusti rasti, če moreš. Ne gre, kaj? Imamo pa mi, hvala bogu, le še nekaj, česar ve kljub vsem kozmetičnim sredstvom ne spravite skupaj. Hura!»

To sicer, da dame tudi s kozmetičnimi sredstvi ne zmorejo brki, ni popolnoma točno. Kaj pa v gledališču, ko si jih prilepijo? Toda ta netočnost gre na račun blaznega veselja mladih nad brki.

Sicer pa lahko ženski takele gledališke brke ali brado vsak tpecek odtrga. Medtem ko mi, možki, lahko kričimo: »Prosim, odtrgaj jih! Kar izvodi! Ne gre, kaj, dragec? Haha!»

Šele pred kratkim sem prišel do spoznanja, da se možki skoraj nič ne razlikujejo od modernih žensk. Vsa; na zunan ne. Bil sem globoko ranjen v svojem možkem ponosu. Začel sem premišljevat.

»Da,« sem si mislil, »nekaj je treba na vsak način ukreniti, tako ne gre več. Prosim vas: da bi mene enačili z žensko? Nikoli! Torej: ali brki ali brada! Ampak brkov pa res ne morem nositi. Kako bom vendar neovirano pil? In pa, ako mi Usoda kdaj milostno dovoli, poljubiti kakšno devičico, kako bo pa to? Saj niti pustila ne bo. Dejala bo: Ne krtači me vendar tako z brki. — Ne, brkov res ne smem imeti. Kaj pa zalisec? Brr... Taka neokusna reč!»

Nenadoma mi švigne nekaj kakor električna iskra skozi možgane: »Muha! Muha! I seveda, muha! Kako, da se že prej nisem nanjo spomnil?»

Saj veste, kaj je to muha? To je tistiš pet, šest kociinc pod spodnjo ustnico, razumete? Jako je praktična. Ne ovira te ne pri pitju ne pri poljubljanju in ne pri pljuvanju. Sploh nič.

Tako: sem šel na delo. Bril sem se po vsem obrazu, le tam pod spodnjo ustnico ne. Tistiš kociinc se nisem dotaknil s krvoločnim (dobesedno) rezilom. Oaza ali oteček je rastel... Teden in pol je minil... In prosim: čudež je tu. Gledal sem se v zrcalu in se samozadovoljno smejal: »Haha! Ne boš, baba, tako rekoč hlače nosila. Kar ponesmaj, če moreš! Ne zraste vsakemu tepcu kaj takega. Haha.»

Muha se je mogočno košatila na bradi. S ponosno dvignjeno glavo sem hodil tedaj okoli. Prosim! Lepo: pogledjte me vendar! Moje veselje nad novo pridobitvijo je bilo brezmerno. Trajalo pa je do pred kratkim.

Pred kratkim se je namreč nekaj zgodilo, kar je bistveno izpremenilo, če se smem tako izraziti, moj dosedanji tok življenja. Šel sem na pošto. Pred kratkim, seveda. Kratko in malo, šel sem tja in vprašal pri

nekem okencu, ali se sme pošiljati časopis v inozemstvo. Odgovorili so čisto na kratko, da ne. Časopisi se ne smejo pošiljati. Pač pa, so dejali, lahko do mile volje pošiljam pisma in dopisnice.

Tam za okencem je bila neka gospa ali gospodična ali vrag vedi kaj. Na vsak način je bila tam — ženska. O tem ni dvoma. Nenadoma me pa ta ostro pogleda! Srepa je strmela vame.

»Hudirja.« sem vztrepetal, morda sem pa kaj zagrešil? Kaj bo, če začne zdaj kričati: Primite lumpa!«

Kar tresel sem se pod njenim ostrim pogledom. Toda ona me je hitro potolažila in obenem razkačila. Rekla je namreč: »Oprostite,« je dejala in se zasmejala, »kaj pa imate tam pod spodnjo ustnico? Ali je zamazano, ka-li? Hehehe.«

— Koza, sem si mislil, da, koza! Kaj se ji je treba tu smejeti? Če je zamazano, je in se ne da pomagati. Glavno, da sem zdrav. In to sem, hvala bogu! In sploh pa...

Toda, kaj je to? Nenadoma sem do ušes zardel! Prosim, cenjeni čitatelji, pa ne od sramu, ampak od jeze: Da, od jeze! Kaj ali ne meri ona mogoče na mojo muho? Seveda! Prav nanjo meri.

Nesramnost! Sicer pa, sem vsesrazumevačje spoznal, seveda: bleča ženska zavist. Ona si jo ne more privzgojiti, pa jo meni zavida in me hoče kompromitirati, kakor se to učeno pove.

Tista gospodična izza okenca je za trnutek izgubila in se kmalu spet vrnila z ogledalcem.

»Tu,« pravi, »se pogledjte!«

»Hal! Se to, prosim! Ljudje so že tako sumljivo okoli nabirajo.

Jaz sem se pogledal v zrcalu. Podrgnil sem nato s prsti po muhi. S tem sem javno pokazal, da sam mislim, da je to umazanija. Sram me je namreč bilo povedati, da je to muha. Gotovo bi se mi okoli stojiči, ki so se medtem nabrali, zakrohotali in dejali: — To, da je muha? Ti domišljavec! — Da, gotovo bi tako rekli. Zato se nisem upal povedati, kaj je ta reč prav za prav, ampak sem bil iz da so to tako imenovane kocine — če jih še ne pozna. Ona pa je odgovorila, da jih pozna in da naj ji oprostim! le dobro da mi je hotela. Jaz sem ji pa dejal, da sicer ne razumem, zakaj bi mi dobro hotela, da je kocina kocina in da se kocinam navadno ne želi dobro; v ostalem pa, da ji oprostim.

Pokimala sva si še in jaz sem, samopremagovaje se, odšel. Ljudje, ki so okoli stali, so se mi naravnost — vsaj tako se mi je zdelo — žaljivo spoštljivo umikali. Bil sem užaljen v dno svoje melke duše.

Torej tako se borijo ženske za enakopravnost! Na tak način spravljajo moške ob vse njihov okras in dostojanstvo? Da si bome le še bolj podobni in enaki! Seveda, da si moram zdaj, po vsem tem, kar sem doživel, muho odstraniti. Če ne, mi prihodnjji napravi še kak škandal.

In zdaj hodim spet golobrad...

Misleči psi

Ne samo lovci, tudi drugi prijatelji živali se razgovarjajo radi o razumnosti svojih psov in vedo o tem povedati marsikakšno presenetljivo. Nu, mnoge teh zgodb spada jo med navadno lovsko latinščino. A tuli če to izločimo, ostane še dosti takšnega, kar govori na videz za inteligenco psov. Dejali smo »na videz«, kajti če pogledamo stvar pobliže, moramo kmalu spoznati, da imajo te zadeve le malo skupnega s pravo inteligenco. Na videz inteligentna dejanja se v mnogih primerih lahko razložijo s pododgovanimi nagoni, v drugih primerih s posledicami dresure. Kar napravi pes dozdevno iz pameti, se da večinoma lahko pojasniti na drug način — če njegovemu vedenju ne podtaknemo človeških potez.

Samo ob sebi je umevno, da psa, ki potegne potapljočega se otroka iz vode, pohvalimo in nagradimo. To si je prav gotovo zaslužil. Toda dogaja se, da potegne pes iz vode najprvo klobuk, ki plava poleg otroka, in šele tedaj, ko ga odloži na breg, se vrne po otroka. Pes se je pač naučil, aprotiranja, aprotiral je klobuk in nato otroka, kakor je to storil že stokrat s kosom mesa. Živali je oboje enake vrednosti, popolnoma vse eno mu je, nad kakšnim predmetom pokaže svojo spretnost. Kakšen namen in kakšen uspeh ima njegovo dejanje, ga ne zanima.

Če dresiramo psa na ta način, da mora na klic »hop« skočiti čez palico, bo skočil na zadnje žene na sam klic v višino, ne da bi držali palico pred njim. Beseda sproži v njem neko reakcijo, ki smo mu jo privzgojili.

Pse lahko naučimo tudi tega, da potisnejo ključko pri vratih navzdol in si vrata na ta način odprejo. Če se vrata odpirajo nazven, tedaj se odprejo tako rekoč sama od sebe, kajti pes pritiska nanja. Pritiska pa tudi tedaj, če se odpirajo navznoter in tedaj se ne bodo odprla. Posebno pred tuji vrati bo to »odpiranje« popolnoma odpovedalo, za vsaka vrata posebej se mora pes na novo učiti, če naj ima uspeh. Majhen otrok odpre vsaka vrata, če se je tega samo enkrat naučil, kajti posplošil bo svojo prvo izkušnjo. Pes tega ne zna, ker dogajanja ni doumel. Ne ve, kaj so vrata in kakšen pomen ima pritiskanje.

Postavili so psa v mrežasto kletko, pred njo pa kos mesa. V sprednji steni so bila vrata, ki so se odpirala s tem, da si pritisnil vzvod navzdol. Tega se je pes z dresuro kmalu naučil, prilazil je iz kletke in si prvoščil meso. Nato so kletko obrnili za 90 stopinj, meso je ležalo sedaj pred steno, ki ni imela vrat. Pes je praskal po mestu, kjer je drugače našel vzvod. Ni opazil, da ga na tej steni ni, kakor ni bilo vrat, in da je njegovo praskanje zato brez pomena. Psa sicer v tem primeru lahko naučimo, da na zadnje vendarle najde pravo steno z vrat in da zleze iz kletke. A če smo položili kos mesa tik ob steno brez vrat, ga na noben način ne bomo pripravili do tega, da bi si iskal pravega izhoda. Praskal bo po nepravilni steni, cvilil in buljil v meso, ki ga tako hipnotizira, da ne zmore niti majhnega obrata v stran.

Uspehi dresure so enolični. Dresirani pes deluje povsem avtomatsko in svojega ravnanja ne veže s premislekom. Psa z lahko pripravimo do tega, da predmet, ki smo mu ga dali v gobec, n. pr. časniki, nekje odloži oziroma nekomu izroči. Če mu ime-

nemo pri tem kakšno ime, bo časniki od dal prav tako pravi, kakor nepravilni osebni. Imen raznih rodbinskih članov si enostavno ne zapomni in jih ne zna razlikovati. V nekem primeru je ponesel pes neki predmet otroku, ki je ležal v prvem nadstropju bolan. Dejali so mu: »Ponesi to Slavk!« Čez nekoliko tednov je deklica ozdravela in se je na vrtu igrala s psom. Živali so dali spet tisti predmet v gobec in ji ukazali: »Ponesi to Slavk!« Čeprav je deklica psa pravkar božala po glavi, jo je ostavil in odtihel v prvo nadstropje, kjer je stvar položil na otrokovo posteljo. Če so mu dejali na vrtu: »Poišči Slavko!«, jo je iskal za drevesi, kamor se mu je drugače rada skrivala, pa čeprav je sedaj stala poleg njega. Pes reagira na povelje, a ne ve za njegovo pravi pomen. Razume le to, da mora na povelje to in to storiti in pri tem si ne »mislil« ničesar.

Če položimo pred privezanega psa kos

mesa tako, da ga ne more doseči, in mu damo v gobec vrstico, ki je z drugim koncem privezana na meso, ne bo nikoli doumel, da mu je potrebno samo vrstico potegniti in se bo mesa potem lahko polastil. Neki živalski psiholog je na prosti konec vrvice privezal obroček, v ta obroček je vtaknil šapo živali in je tej potem naštetokrat pokazal, kako si meso lahko potegne bližje. Toda če je žival prepustil samo sebi, ni potegnila. Igrala se je z obročem, slinila so se ji cedle po mesu, ni pa doumela, da je med obročem in mesom določena zveza.

Treba se je tedaj vedno zavedati, da je pes pač pes in ne človek in da ga je napadno ocenjevati s človeškimi merili. Odveč mu je podtikati človeške lastnosti in sposobnosti, pa čeprav je včasih videti, kakor da jih ima. Veselje, ki ga imamo z živaljo, ne bo zaradi teh dejstev nič manjše, kajti opira se na povsem drugačne razloge nego na »inteligenco«.

Mož, ki privablja muhe

V Ameriki je vse mogoče, tudi novi poklici, o katerem so poročali iz Hollywooda, to je poklic moža, ki rabi muham kot vaba. Početnik tega poklica, če ga smemo tako imenovati, je bil Mike Joley. Stvar je takšna:

Muhe imajo maže in lepota rade, zato sedajo filmskim igralcem in igralkam na obraze, ko so se ti našminkali za svoje prizore. Zvezdam in zvezdnikom je bilo to nad vse mučno in jih je pri delu motilo. Tedaj je prišel Mike Joley in si je izmislil, da si je teme namazal z melaso ter se vsedel mirno v kakšen kot ateljeja, kjer snemanja filmskih prizorov ni mogel

motiti. Muhe imajo šminko nad vse rade, še rajši pa sedajo na sladke reči, tako da jih Mike s svojo oslajeno glavo privablja od vseh strani, igralci in igralka pa med tem lahko v miru opravljajo svoje delo. Poklic Mike Joleya je doslej tako rekoč svoboden poklic, mož ga vrši na svoj račun, kajti filmske producerske tvrdke mu nič ne plačajo. Pač pa ga radi z večjimi ali manjšimi nagradami plačujejo igralci in igralka. Postal jim je neobhodno potreben in to pomeni, da bodo tudi filmski producenti končno prisiljeni moža fiksno nastaviti in ga plačevati.

Corpo di spedizione Italiano in Russia — Italijanski ekspedicijski zbor v Rusiji

Un'operatore cinematografico segue l'azione di una pattuglia su di un corso d'acqua gelato — Filmški operater sledi akciji neke patrolne na zamrznjeni reki

Spomenik natakarici

Na dunajskem osrednjem pokopališču je ljudstvo izkazalo posebno počast spominu Margarete Manhartove. Postavili so ji spo-

menik. Pred spomenik so položili mnogo šopkov cvetlic.

Zgodba Margarete Manhartove je gotovo edinstvena. Nedvomno je to prva in edina natakarica, ki so ji postavili spomenik z javno zbirko. Nekega dne je podala dokaz izredne prisrčnosti in požrtvovalnosti, ko je rešila življenje triletnemu otroku, ki ga je vodila za roko, in osemnajstmesecnemu detetu, ki ga je vozila z vozičkom. Po poti je zavozil vanjo s sodi piva natovoren voz. Zagledala ga je v zadnjem trenutku in se mu ni mogla več izogniti. Toda v istem trenutku je zagnala triletnega otroka proti hodišču, z nadaljnjim sunkom je sunila voziček na drugo stran ceste. Tako je rešila življenje obeh otrokoma, sama pa je padla pod težki voz in je dobila tako hude poškodbe, da je umrla še preden so jo prinesli do bolnišnice.

Dunajska občina ji je odkazala časten grob na osrednjem pokopališču, pogreba se je udeležilo nad sto tisoč oseb. Ko je neki list nastopil s predlogom, da bi ji postavili spomenik, so vsi pohiteli, da prispevajo svoj delež, tako da se je misel lahko uresničila.

111 letna ženica

V Tarifi v Andaluziji je umrla neka Antonija Runez Alvarez v starosti 111 let. Ob njeni smrtni postelji so se zbrali njeni štirje sinovi ter številni vnuki in pravnuki. Najmlajši izmed pravnukov je štel 28 let.

A NEKDOTA

Leoncavallo je prisostvoval incognito uprizoritvi svojega »Bajaca« v Manchesteru. Sedel je poleg nekega gospoda, ki je vsak trenutek navdušeno ploskal. Sklenil je, da bo moža malo ohladil, predstavil je kot glasbenik, ne da bi povedal svoje ime, in je trdil, da je vsa opera en sam plagiat: kavatina je iz Berliozja, duet v prvem dejanju od Gounoda, finale pa je Verdijev.

Naslednji dan je zagledal skladatelj v »Manchester Guardianu« članek z ogromnimi črkami v naslovu:

Leoncavallovo avtentično mnenje o lastnem delu — Sam sebe obtožuje plagiatstva — Skladatelj brez lastnih domislekov.

Navdušen poslušalec je bil glasbeni kritik »Manchester Guardian«, ki je skladatelja takoj spoznal...

VSAK DAN ENA

»Z obema svojima ženama sem imel smolo!«
»Kako to?«
»Prva mi je pobegnila...«
»Nu, in druga?«
»Druga pa je ostala!!!«

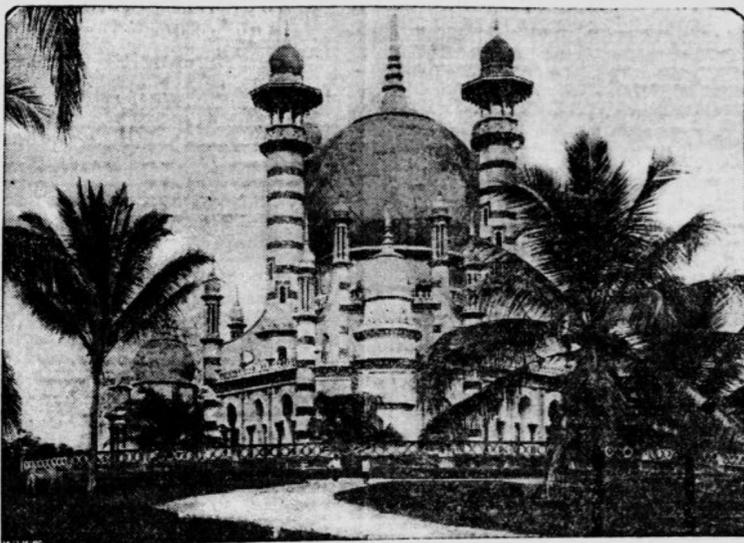
Prebivalstvo Indije

Po podatkih, ki jih objavljajo listi na podlagi štetja v lanskem marcu, je razvidno, da se je prebivalstvo Indije v zadnjih desetih letih pomnožilo za več nego 50 milijonov duš. Indija šteje ta čas 388 milijonov prebivalcev, naraslo ji je v tem desetletju za 15 odstotkov, medtem ko je v desetletju od 1921. do 1931. naraslo za 10 odstotkov. Moških je za 13 milijonov več nego žensk. Kalkuta je Bombayu vzela naslov največjega indijskega mesta, kajti danes šteje 2 milijona 109.000 prebivalcev (l. 1931. pa 1.110.000), medtem ko šteje Bombay navzlic svojemu porastu 227.000 oseb le 1.488.000 ljudi.

Posojila francoskim novoporočencem

Po zgledu oblasti v avtoritarnih državah je francoska vlada uvedla podpore za novoporočence, ki znašajo 5000 do 20.000 frankov. Te podpore, ki jih smatrajo za posojila, morajo zakonci vrniti v roku desetih let, toda ob rojstvu vsakega otroka se dolg zmanjša in pri petem otroku se avtomatsko izbrše. Ob rojstvu prvega otroka podpre država zakonca še posebej z 2000 franki. V okviru akcije za pomoč kmetijskim družinam je sklenila francoska vlada še posebne podpore za obnovu kmetijskih obratov in nabavo živine.

Una delle più belle moschee — Ena najlepših mošej

del maometnani malesi — malajskih muslimanov

Čigava je krogla?

V Nemčiji so pred kratkim rešili zanimivo juridično vprašanje. Šlo je za to, dali ima ranjen vojak zakonito pravico do krogle, ki so jo potegnili iz njegovega telesa. Kakor poroča agencija »Centraeuropae«, so tako juristi, kakor zdravniki to vprašanje rešili tako, da je v načelu ves sovražnikov vojni material kot vojni plen držav-

na last, toda v predmetnem primeru gre za material, ki ni več uporaben in ki tedaj države ne more več zanimati, kvečjemu če ne gre za kakšen nov tip izstrelka. V običajnih primerih ime torej ranjenec absolutno pravico do svoje krogle, in sicer pred zdravnikom, ki mu kroglo izvleče.

Švedske ladijske izgube

Po neki statistiki iz Stockholma je švedska od početka te vojne izgubila 122 trgovinskih ladij s skupno tonažo 483.825 ton. S teh ladij je izgubilo življenje 779 oseb.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Učitelj pred pričetkom počitnice: »Tako, ljubi otroci, želim vam najlepše počitnice in upam, da mi pridete pametnejši nazaj!«

Otroci v zboru: »Hvala, gospod učitelj, isto želimo mi vam!«

Pripravljali so gradnjo nove železniške proge, komisije so merile ozemlje, neki inženjer je povabil nekega posestnika k sebi:
»Čujte,« je dejal, »proga pojde skozi vaš skedenj.«
»Radi mene lahko,« je odvrnil kmet, »a če mislite, da bom hodil vsakokrat, ko pri-

žvižga vlak, vrata odpirat, se presneto motite.«

»Vera, kaj pa delaš tam spodaj?«
»Stojim na vrtu in občudujem mesec, mama.«

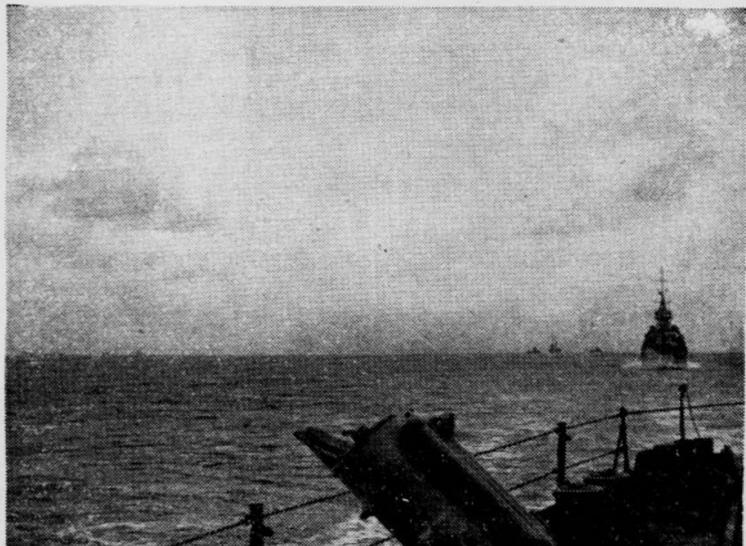
»Če je tako, potem reci mesecu, naj vzame svoje kolo in se odpelje domov, ti pa pridi gor in v posteljo!«

»Dejala sem mu, če že na vsak način hoče, tedaj me lahko poljubi na obe lici!«
»In kaj je storil on?«
»Izbral si je zlato sredino!«

Najgloblji rov

Najgloblji rov na svetu sega v globino 4320 m pod morsko gladino. Izvrtali so ga na nekem kalifornijskem petrolejskem polju in daje na dan okrog 5 vagonov petroleja.

Navi da guerra italiane — Italijanske vojne ladje

In crociera di scorta e di vigilanza nel Mediterraneo — križarijo na straži in koš spremljevalke konvoja na Sredozemskem morju

DOTA IN SRCE

Roman

»Prav ta mah čak onkraj reke nekdo, ki mi je prizadejal hudo žalitev in ki imam z njim ob devetih snidenje v St. Sulpice des Reaux, kjer naj meč razsodi najino pravdo. Iskreno vas prosim, gospod, pomagajte mi, da ne zamudim tega domenska.«

»Nemogoče, gospod,« je suho odvrnil. Globoko sem zasopel, kakor človek, ki se pripravlja, da preskoči oviro na poti.

»Zakaj nemogoče, gospod?«
»Zato, ker ste ujetnik in zaradi tega niste več dolžni priti na dogovorjeno snidenje.«

»Kako bi vam bilo, gospod, če bi hlepehi po tem, da se maščujete človeku, ki vam je storil nepopravljivo krivico, pa bi vas uro pred srečanjem z vašim nasprotnikom prišli in bi tisti, ki je izvršil aretacijo, na vašo nujno prošnjo, naj vam omogoči izpolnitev dogovora, odgovoril z besedo »nemogoče?«

»Da, da,« je nestrno odgovoril. »Toda ne pozabite mojega položaja. Denimo, da vam dovolim iti v St. Sulpice des Reaux: kaj bo, ako se ne vrnete?«
»Torej mi ne zaupate?«

»Ne umejte me napak. Reči hočem, kaj bo, če vas nasprotnik ubije?«

»Ne verjamem, da bi mu uspelo.«

»A če bi bilo tako? Kaj naj rečem gospodu kardinalu?«

»Hudimana! Recite mu, da sem mrtev; tako me vsaj ne bo treba pošiljati na vešala. Vse, kar more hoteti od mene, je konec koncev moje življenje. Ko bi bili, recimo, prišli uro pozneje, bi morali počakati konca dvoboja, in če bi bil jaz ubit, bi nastal za vas docela isti položaj.«

Fant je mislil in mislil, jaz pa, ki sem vedel, da mladim ljudem ni dobro puščati preveč časa za premišljevanje, ako jih hočeš upogniti po svoji volji, sem ga prekinil v njegovem mozganju:

»Glejte, Montrésor, tamle spodaj se svetlikajo bloiške luči; ob osmih bomo v mestu. Odločite se, dajte mi dovoljenje, da se prepeljem čez Loire, pa bom ob desetih ali najpozneje ob polni enajstih sedel z vami pri večerji, razen če bi bil mrtev. Pri-sežem vam.«

»Da sem na vašem mestu, bi vedel, kaj mi je storiti,« je odgovoril po kratkem pomišljanju, »in bogme, temu primerno bom z vami tudi ravnal, pa naj se zgodi, kar se hoče. Pojdite na svoj domenek, gospod de Luynes; želim vam vso srečo in Bog vam bodi v pomoč.«

Tako je naneslo, da sem, čeprav ujetnik, kmalu po osmih zajezdil na dvorišče pri »Francoski liliji«, skočil s konja in urno stopil čez gostilniški prag; ko sem zagledal Michelota sedečega za mizo, sem krenil k njemu. Mrko je strmel v globine velikega vinskega vrča, ki ga je imel pred seboj. Njegova zamišljenost je bil atolikanj globoka,

da me niti potem ni opazil, ko sem že dobršno minuto stal pred njim in ga gledal.

»Pokonci, Michelot,« sem rekel nazadnje. »Zdrami se!«

Tedaj je osuplo vzkriknil in poskočil; presenečenje je bilo izbrsalo bol, ki se mu je še pravkar zrcalila na obrazu, in čez trenutek je ozarila njegove črte iskrena radost, kije moji duši na moč dobro dela.

»Ušli ste, gospod!« je vzkliknil, in dasi je iz previdnosti izrekel te besede le v pol glasu, je vendar kazalo, da se utegne njegov šepet zdaj zdaj preliti v krik.

Stisnil sem mu roko, prisedel k njemu ter mu kratko razložil, kako se je zgodilo, da sem začasno spet svoboden človek. Ko sem končal svojo »razložilo«, sem mu — glede na to, da je bila njegova rana povsem lahka — vel, naj vzame klobuk in plašč ter gre z menoj iskati čolna.

Ubogal me je; četrte ure po najinem odhodu iz gostilne je že veslal proti onemu bregu reke, jaz pa sem zavil v svoj plašč sedel v kljunu čolna ter mislil na Ivono.

»Gospod,« je rekel Michelot, »poglejte, kako voda dere. Če se prepustiva toku, sva jutri v Toursu; od tam naprej naju nihče več ne dohiti. Denarja imava dovolj, da lahko prideva na Špansko. Kaj menite, gospod?«

»Menim, nepridiprav, da pošteno primi za vesla. Glej, da me izkrciš v St. Sulpiceu preden mine četrte ure, ali pa pozabim, da sva prijatelja. Kaj bi me rad videl obrezčastnega?«

»Rajši kot mrtvega,« je zamrmral in znova začel veslati.

Potem mi je korenito razložil svoje misli o stvarih, ki so v zvezi s plemiškim pojmom časti, in o neprilikah, ki jih utegne ta pojem nakopati človeku, ter končal z zahvalo Bogu, da mi plemič in nima časti, ki bi ga zapeljevala v nesrečo.

Nazadnje je bila najina vožnja končana; kakih sto korakov od kapelice, skoraj baš nasproti canapleškega gradu, sem skočil iz čolna. Za trenutek sem obstal in vrgel oči po razsvetljenih grajskih oknih, češ, katero izmed njih je neki Ivonino. Nato sem ukazal Michelotu, naj me počaka in naj pride za menoj, ako se najpozneje čez pol ure ne vrnem, ter krenil proti kapelici.

Pred belo stavbico, ki ni toliko svetišče kot spomenik mučencu, ki je, tako pravi izročilo, v davnih časih, še pred kraljem Klodvigom, izdihnil dušo na tem kraju, se širi ravna jasa. Ko sem stopal proti sredi te jase, sta se uti zali izza stranskega zidu kapelice dve človeški postavi in mi pohiteli nasproti.

Čeprav sta bili zaviti vsaka v svoj plašč, izpod katerega sta jima štrlela meča, sem brez težave spoznal v višji in ponosnejši izmed njih St. Aubana, v manjši in bolj prihuljeni pa Vilmorina.

Odkril sem se ter ju resno pozdrvil. Tudi onadva sta mi vljudno vrnila pozdrav.

»Upam, gospoda, da me nista morala čakati?«

»Isto upanje se mvam hotel tudi jaz izraziti, gospod,« je odvrnil St. Auban. »Ste sami?«

»Kakor vidite.«

Kulturni pregled

Iz nove slovenske poezije

J Dular, Zveste menjave. — V. Taufer. Križev pot.

V založbi Literarnega kluba, združbe mladih pisateljev, ki je omogočila izid že marsikateremu izvirnemu delu, je izšla za Božič pesniška zbirka Joža Dularja »Zveste menjave« (oprema arh Vlada Gajška, 78 str. v mali 80). Pesnik pripada mlajšemu literarnemu roku okrog revije »Dom in svet«.

V zadnjih letnikih tega književnega obzornika smo poostee srečavali njegovo ime in njegova prva samostojna zbirka predstavlja izbor iz dosedanjih pesniških tvornosti, njegov prvi obrat s seboj in s tem, kar se v mladem pesniku zgoščuje v svetlo potrebo in čisto duhovno radost liričnega ustvarjanja.

Med prvimi pesniškimi knjigami mladih pesnikov, kar smo jih dobili v zadnjih dvih letih, so Dularjeve »Zveste menjave« dvomno izjavljamo vredna darilna žrtev pred domačim Parnasom. Muza poezije jo do nedvomno nagradila s priznavalo mišlostjo Jože Dular razodeva v svojih pesmih tisto nepriljubljenost in čistost liričnega izraza, ki je materinsko znamenje prave pesniške narave: ima v oblasti pesniški jezik in verifikatorno tehniko, dve reči, ki sta pr. marsikateremu mlademu pesniku bolj ali manj nezamerni. Unati smemo, da se njegove stvarjalne sposobnosti še bolj razvijajo in da se bo izčistila osebna, v samo globino liričnega izraza segajoča neta, ki se pri mladem pesniku le redkokdaj pokaže.

»Zveste menjave« kažejo, da se Joža Dular ni prijel doma eksperimentiranja in da se rajši drži izhajenih poti sodobne poetike ter skuša doseči s svojimi verzji kar moči neposreden učinek. To stremilnost daje nekaterim njegovim pesmim tako noto, da se spomnimo naše ljudske pesni ali naših starejših lirikov. (Nedeljsko jutro — Zvonovi zvone. — K prošenju na goro — hitlo ljudje.)

Ponekod ga to zapelje k prečisti simplifikaciji in k preveč ceneni pesniški poanti. Stično so njegove pesmi v »Zvestih menjavah« še preveč raznorodne; v nekaterih je po barvi svojega pesniškega izraza še satelit naše predvojne Moderne, v drugih kaže, da je sprejel vase tudi novo tvorno izkušnost povojnega pesniškega razvoja od ekspresionizma do lirike nove stvarnosti. Vse to so očitni znaki mladega pesnika, ki — kakor rečeno — še išče izrazov svoje lastne poetične individualnosti.

Dularjeva zbirka je dobila naslov po menjavi letnih časov, po tistem resnično zvestem in neogibno stalnem ritmu narave, ki daje tudi našemu občutnemu življenju močno noto. Ob koncu uvodne pesmi vzklika avtor »Zvestih menjav«:

Menjave zveste, ve sedaj čez nas zaveso rožno v bridkih dneh razpnite, v veselje bolečine pretopite, da vsem zapoje himno novi čas. Zbirko je razdelil v štiri dele: Ob rečju v soncu združuje sedemnajst pesmi iz razito liričnega tona, z razpoloženskimi motivi iz narave, iz človeškega življenja in z odmevi pesnikovega notranjega, posebej še erotičnega življenja. V skupini »Temna piščala« je zbranih petnajst pesmi, ki vse pojo v molu in izražajo čustva osamelosti, otožnega pričakovanja, razočaranja, bojazni in trpkih doživljanj; v motiviko teh pesmi se že vpletajo odsevi naših dni, sliši se »kovinskih ptic zamolklo ropotanje« in kako nekje v zamahih smrt nenehno žanje, nekje na zemlji se nov svet rodi.

V tretjem delu z naslovom »Luč v zapetku« je samo šest pesmi; je to enotno zasnovani in v enotni formi dani ciklus pesmi, ki opevajo dvojico kmečkih užitarjev, premišljajočo v zapetku o minulih dneh: Kalitev, Rast, Zorenje, Plodovi in Početek so simbolični izrazi za te življenjske postaje. Te pesmi spominjajo po tonu in dikciji na Gradnikove kmečke motive, s čimer seveda nečemo primerjati drugih pesniških značilnosti. Zadnji ciklus z naslovom »Viteška ljubezen« prehaja vzlic svojemu lirizmu že v epiko in obravnava v obliki treh pism srednjeveško ocenjeni motiv ljubezni med vitezom, ki pade na bojišču in njegovo izvoljenko. Prvo pismo vsebuje priznanje vitezove ljubezni, drugo mladenkino sramečljivo plamteči odgovor, tretje pa sobojevnico pismo o vitezovi smrti. Ta epično-lirični triptihon ima zares ton starinskega motiva in učinkuje z neposrednostjo čustva, ki se razpletja v dani formi.

Dularjeve »Zveste menjave« so izšle v posebno okusni opremi, z Gajškovo ilustracijo, ki izraža v simbolični obliki ritem letnih časov, prepletajoč se skozi vse knjigo Dularjeve mlade in obetajoče poezije.

Takisto je izšla za Božič v luksuzni kar bibliofilski opremi nova pesniška knjiga znane pesnice Vide Tauferjeve »Križev pot«. Avtorica poezij, ki jih lahko uvrstimo med najbolj subtilne in po svojem notranjem akcentu najbolj pristne izraze ženske duše v slovenski poeziji, se v tem ciklu pesmi ni prvič oprijela religioznih motivov. Že prej se je zdelo, da vodijo v njeni poeziji vsa tih, s sencami življenjskihkušenj in s pepelom ugaslih upov zastrta pota in to smer, ki je ležala na obzorju njene poezije kakor pas večerne zarje na pooblečnem nebu.

Tauferjeve »Križev pot« so navdahnile slike, ki jih je naslikal za baziliko v Stični slovenski baročni umetnik Fortunat Bergant iz Mekini (1721—1769) in ki so po posnetkih Marijana Marolta reproducirane v tej knjižici, bližji razpoložnosti velikega tedna kakor pa skromni in tih radosti Božiča Bergantove slike so po izvedbi tlikolokrat naslikanih pasionjskih motov v značilna stvariteljskega baroka. Brez posebno močnih domislekov, ki jih v ostalem omejuje samo pojmovanje križevnega pota in cerkvenega namena podob vendar z zadostno dramatično dinamiko, pri kateri soleduje tudi večidel viharno ozadje z oblaki in rahlo zabrisanimi konturami okoliškega sveta, prikazuje Bergant Stičinajst postaj golgotste tragedije.

dobili izrazitejši pesniško-baročne note. Zakaj prav za baročne pesnike in za ves neobarocizem, ki se pojavlja zlasti v novejši katoliški poeziji, so značilni močni kontrasti med verskim mišljenjem in senzualnim čustvovanjem, tiste skoraj kričeče pesniške barve, s katerimi ustvarjajo tudi verske podobe in jim dajejo kar moči dramatične poudarke. Vsega tega nedostaja skromni, pietistični pretežno meditativni pesniški spremljavi Tauferjeve Reprodukcijske slik, oprema (Gwela Šuklje za ljudsko knjigarno) in tisk pa dajejo tej knjižici nabožnega značaja nevskadnjo značilnost.

Zapiski

Zadnji zvezek dr. Gradovega Italijanskega tečaja za Slovence. S pravkar izišlim 12. snopičem je zaključen dr. Antona Grada »Italijanski tečaj za Slovence«, ki ga je izdajala knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani. Na mehavično-sugestivni, izpopolnjeni Mertnerjevi metodi zgrajeni tečaj je dosegel šestdeset lekcij, ki so skupaj s slovnično razlago in z mnogimi primeri dobro izbranih beril, večidel izrezkov iz listov, seznanjale uporabljale tega pismenega tečaja z živim italijanskim književnim jezikom ter ga z najmanjšim naporom, ki je pri učenju tujeje jezika mogoče, trdno uvajale v elemente italijanske. Celoten tečaj je dal slovenskemu interesentu za italijanski jezik zaključen učbenik, čigar metodično pridobitev bo lahko pravilno ocenila strokovna kritika, medtem ko je praktično uporabnost za samouka lahko ugotovil premnog prijatelj dr. Gradovega tečaja.

SPORT

Ali table-tenis ali nič?

Samo table-tenis — na turnirju Korotana z največ uspehi za Hermes

Ljubljana, 5. januarja. Kdo bi se bil mislil, da se bo letos ob prestopu iz starega leta v novo sportni koledar skrčil tako, da smo bili večerja že drugo nedeljo zaporedoma pred alternativno: ali table-tenis ali nič? Zima in mraz ter sneg in led so letos muhasti kakor že dolgo ne, pa je res prišlo tako daleč, da se zimski sportniki — mislimo na one, ki gojijo veselje na smučeh ali drsalcan kot tekmovalni sport — dozdaj sploh še niso mogli pokazati na terenu. Ne pomaga nič; medtem ko smo prejšnja leta ob tem času že pridno risali smučine ali občudovali mojstre raz skakalnic ali vsaj ploskali bliskovitim akcijam hokejistov na ledu pod Cekinovim gradom, smo letos kljub vsej dobri volji in tolikim tradicijam iz poglavlja bele opojnosti še zmerom v objemu male, nežne bele žogice...

Včeraj je bila torej že druga nedelja, ki je med sportnimi dogodki prinesla spet samo table-tenis na propagandnem turnirju, ki ga je to pot organiziral drugi (ne mislimo po moči, temveč po številu klubov, ki gojijo to sportno panogo) predstavnik te vrste sportnikov, in sicer SK Korotan v svojih prostorih na Rakovniku. Organizacija je bila torej v drugih rokah, igralci pa so bili spet isti, le morda nekaj več jih je bilo kakor na onem sestanku pred tednom dni na Kodeljevem. To povdarjamo zaradi tega, ker hočemo še bolj pokazati na vnuem in veselje, s katerim so se letos naši table-tenisti lotili svojega sporta, pa čeprav vedo, da v tako tesnih zaporednih terminih ne morejo ustvarjati senzacija niti stopnjevati zanimanja zanje, kakor bi želeli oni in mi... Toda to pomeni, da delajo in vztrajajo in le taki — tudi v sportu — smejo računati z uspehi! Navsezadnje pa jim gre še ta posebna za sluga, da so izpolnili sportni spored dveh nedelj, o katerih bi morali sicer zapisati, da jih za sport ni bilo.

Turnir sam,

ki se ga spretno organizirali table-tenisti delavci rakovniškega kluba, je imel številno še lepšo udeležbo kakor nedavni v izvedbi SK Mladike, saj je nastopilo 24 seniorjev, 16 juniorjev, 9 parov in 8 moštev, spet v zastopstvu vseh štirih ljubljanskih edinic, ki imajo v svojih vrstah tudi table-teniste. Začel se je spored že v soboto popoldne, glavni del pa je bil odigran v teku nedelje z zadnjimi igrami okoli 18. ure.

Po vrsti lepih in napetih iger si je tudi to pot največ uspehov priboril ZSK Hermes, ki ima v svoji ekipi z Marinkom na čelu vsaj trenutno najmočnejše zastopnike te panoge. Marinka je sicer v nastopu moštev doletel nepriljeten poraz, ki ga je moral spet v dvoboju z Laeknerjem (21:13, 12:21, 14:21), toda tudi ta nesreča ni bila najhujša, ker je izgubo točke nadoknadil Djinovski, ki je zmagal nad Meralo. Tako je Hermes prišel do prve zmagave med moštvi, za katero je prejel tudi glavno darilo priveditelja, lep prehodni pokal, za čigar trajno last bo moral zmagati še enkrat takoj prihodnje ali pa dvakrat v presledkih. Z dvema garniturama so prišli šikarji tudi v semifinalu med pari in kaj čuda, če so si z enim izmed njih odprli pot da zaključne igre, v kateri sta nato Marinko in Bogataj premagala Korotanovo dvojico Bradeško-Lackner in pridobila svojemu klubu že drugo zmago ta dan. Ker gre v tretje rado, je Hermes — seveda spet z Marinkom — zabeležil takoj nato še tretji uspeh in sicer v igrh pasameznikov. Do semifinalov so se tukaj prebili Bradeško, Marinko, Bogataj in Djinovski, v nadaljnjem pa sta odpadla sednja dva, dokler se v finalu Marinko ni otresel še zadnjega tekmeča Bradeška. Prvak turnirja je postal torej Marinko, Hermes pa je imel še svojo tretjo zmago. Med juniorji, kjer sišenski klub ni imel sploh nikogar — kako je to, da ta dobra ekipa nima prav tako dobrega naraščaja — je zmagal mnogo obetajoči Potočnik, član Mladike po izredno ostrih borbah z Becom in Galemot, obema tudi iz Mladike.

Iz množice številok o končnih izidih, ki jih beležijo na vsakem tableteniskem turnirju, objavljamo naslednje glasve:

Tekmovanje moštev

Polfinale: Hermes (Marinko, Bogataj, Djinovski)—Mladika II. (Recek, Tršinar,

Dvanajst zvezkov, združenih v lično kaseto, daje knjigo, po kateri bodo lahko sedaj po zaključku tečaja posegli še mnogi, ki so si zastavili nalogo, da se seznanijo sami z elementi italijanske. Zeleti bi bilo, da bi se nadaljeval tečaj za tiste, ki hočejo razširiti v prvem delu pridobljeno osnovno znanje. A tudi brez te izpolnitve je dr. Gradov tečaj zavzel važno mesto med našimi jezikovnimi učbeniki.

Nemške dramske predstave v Rimu. Sredi aprila bodo gostovali v Rimu trije veliki nemški dramski ansambli. Tako bo Državno gledališče iz Berlina uprizorilo Lessingovo »Emilia Galotti« v režiji Gustava Gruendgens in z Marianno Hoppe v naslovni vlogi. Isti režiser, ki je tudi znamenit igravec, bo uprizoril »Fausta« s Paulom Hartmannom v naslovni vlogi. Margareta bo Kaethe Gold, Mefisto pa Gruendgens. Nemško gledališče iz Berlina bo uprizorilo nekako ob tem času Schillerjeve »Razbojnice«, monakovsko Bavarsko državno gledališče pa je napovedalo gostovanje s Schillerjevo »Marijo Stuart«. Ob istem času bodo v Berlinu gostovali nekateri vodilni italijanski režiserji in igranci. Izbor oseb in repertoar še ni bila objavljena.

Naše bibliografije in biblioteke. V najnovšem zvezku Glasnika Muzejskega društva označuje dr. Melika Pivec-Stelena nova slovenska bibliografska dela in sicer Westerjevo Splošno kazalo za štiri deset letnikov Planinskega Vestnika, Malakarjevo kazalo h Grudnovi in Malovi Zgodovini slovenskega naroda, Stanka Juga Bibliografijo Slovenske zgodovine 1938-39 in A. Pirjevčeve Doneske k slovenski bibliografiji. Pri slednji, ki prinaša izpopolnitev Simoničeve bibliografije, izraža željo, da bi se ta prepotrebni priročnik za starejšo slovensko slovstvo izpopolnjen postavil. V nadaljnjem se avtorica spominja stolletnice slovenske knjižnice ljubljanskih bogoslovcev.

Daljnoselna odpoved

Iz tiskovnega urada nemškega sportnega vodje v. Tschammer und Ostena je bilo izdano uradno obvestilo, po katerem so v teku letošnje sezone — v zvezi z oddajo smučih in smučarske opreme za vojsko — preklicane vse smučarske pridritve, bodisi v tečajih, na tekmah ali na prvenstvih, vključno pridritve za svetovno smučarsko prvenstvo 1942 v Garmischu. Smučarske mu sportu v Nemčiji se bo to sezono lahko udajala samo Hitlerjeva mladina.

Ta odločitev nemškega sportnega vodstva bo vsakokrat globoko posegla v dogodke, ki so jih za letos pripravljali najboljši smučarji iz evropskih držav.

Trinajst otrok. Italijanski listi objavljajo med raznimi zanimivostmi iz kolestarskih

Nemški optanti iz Ljubljane in Kočevja

69. seznam optantov, ki so zaprosili za prestop v Nemčijo, vsebuje naslednjih 24 oseb (v oklepajih starost in rojstni kraj):

LJUBLJANA

Tavčarjeva 3: Kos Karol (51, Komen), Avgust (12), Roth Edvard (37, Maribor), Jozefa roj. Prešeren (38), Margareta (45), Dev. Marija v Polju; Pilz Jozefa (65, Gradec); Heller por. Poljanar Adolfin (63, Dunaj); Kolodvorska 8 in 27: Zerban Maks (52), Ema roj. Schumann (52, Zibenstein), Schorn Janz, Stefanija roj. Ratzmann (45, Nemčija), Jenez (19), bivajoc v Nemčiji; Vrtača 13: Satter Hans Otmár (42, Kočevje), Ruzi roj. Schulze (36, Nemčija); — Rožna dolina VII: Plautner Anton (50, Celje), Kristina roj. Preker (45, Nemčija); — Koseška 32: Roth Raimund (57, Celovec), Ana roj. Gutmacher (40, Rojan), Teodor (18), Vladimir (70); — Dermotova 23: Surla Balduin (48, Ptuj), Jolanta roj. Hartmann (37, Bačka), Rajnhard (12), Truda (6); — Vogelna 9: Schier por. Ema (53, Nemčija); — Jesenkovca 2: Turba Jozef (59, Trutenau), Ana roj. Perli (47, Ptuj), Antonija (65, Trautenau); — Zbaničnikova 16: Tomazič Martin (43, Ptuj), Ana roj. Temmel (42, Dvograd); — Alpihova 16: Pfäferser Alfons (37, Lutomer), Maja roj. Bošnjak (51); — Oreničkova 26: Krenžar por. Šepec Helena (32, St. Pöten), Milan (6); — Privoz 20: Halbensteiner Erich (36), Frančiška roj. Obermair (32, Nemčija); — Verdijeva 10: Heinrich Avgust (68, Leoben), Flora roj. Bachor (65, Leoben), Barabova 12: Halbensteiner Herman (66), Helena roj. Lanzinger (64, Jelle); — Miličinskega 18: Klabus Anton (40, Maribor), Matilda roj. Rebernik (36, Maribor), Sarioča (14); — Strojčeva 5: Hubalek Maksimilijan (62, Nemčija), Gabriela roj. Plesch de Hlanovec (58, Maribor); — Fugnerjeva 7: Hofmann Edvard (52, Kočevje), Stefanija roj. Seitz (61, Gradec), Edvard (19), Margareta (17); — Tržičska 6 in 68: Drogenik Terezija (51, Gradec); Knifitz Franc (46, Nemčija), Neža roj. Kriz (46, Korško); — Gorupova 4: Kober Anton (52), Ana roj. Hselbauer (49, Zvodau); Haselbauer Frida (29, Schäfer); — Vrhovčeva 17: Kordisch Jozef (40, Stara cerkev), Amilija roj. Lovko (34, Bezanje pri Cerku), Jozef (6), Helena (4); — Pieter-

61. seznam optantov, ki so zaprosili za prestop v Nemčijo, vsebuje naslednjih 174 oseb (v oklepajih starost in rojstni kraj):

LJUBLJANA

Rimska 23: Jamar Elfrida (51, Sarajevo), Irena roj. Jandurak (75, Lvov), Poljevdjevska 19: Roth Edvard (37, Maribor), Jozefa roj. Prešeren (38), Margareta (45), Dev. Marija v Polju; Pilz Jozefa (65, Gradec); Heller por. Poljanar Adolfin (63, Dunaj); Kolodvorska 8 in 27: Zerban Maks (52), Ema roj. Schumann (52, Zibenstein), Schorn Janz, Stefanija roj. Ratzmann (45, Nemčija), Jenez (19), bivajoc v Nemčiji; Vrtača 13: Satter Hans Otmár (42, Kočevje), Ruzi roj. Schulze (36, Nemčija); — Rožna dolina VII: Plautner Anton (50, Celje), Kristina roj. Preker (45, Nemčija); — Koseška 32: Roth Raimund (57, Celovec), Ana roj. Gutmacher (40, Rojan), Teodor (18), Vladimir (70); — Dermotova 23: Surla Balduin (48, Ptuj), Jolanta roj. Hartmann (37, Bačka), Rajnhard (12), Truda (6); — Vogelna 9: Schier por. Ema (53, Nemčija); — Jesenkovca 2: Turba Jozef (59, Trutenau), Ana roj. Perli (47, Ptuj), Antonija (65, Trautenau); — Zbaničnikova 16: Tomazič Martin (43, Ptuj), Ana roj. Temmel (42, Dvograd); — Alpihova 16: Pfäferser Alfons (37, Lutomer), Maja roj. Bošnjak (51); — Oreničkova 26: Krenžar por. Šepec Helena (32, St. Pöten), Milan (6); — Privoz 20: Halbensteiner Erich (36), Frančiška roj. Obermair (32, Nemčija); — Verdijeva 10: Heinrich Avgust (68, Leoben), Flora roj. Bachor (65, Leoben), Barabova 12: Halbensteiner Herman (66), Helena roj. Lanzinger (64, Jelle); — Miličinskega 18: Klabus Anton (40, Maribor), Matilda roj. Rebernik (36, Maribor), Sarioča (14); — Strojčeva 5: Hubalek Maksimilijan (62, Nemčija), Gabriela roj. Plesch de Hlanovec (58, Maribor); — Fugnerjeva 7: Hofmann Edvard (52, Kočevje), Stefanija roj. Seitz (61, Gradec), Edvard (19), Margareta (17); — Tržičska 6 in 68: Drogenik Terezija (51, Gradec); Knifitz Franc (46, Nemčija), Neža roj. Kriz (46, Korško); — Gorupova 4: Kober Anton (52), Ana roj. Hselbauer (49, Zvodau); Haselbauer Frida (29, Schäfer); — Vrhovčeva 17: Kordisch Jozef (40, Stara cerkev), Amilija roj. Lovko (34, Bezanje pri Cerku), Jozef (6), Helena (4); — Pieter-

Gneča je velič...

Po IX. kolu v italijanskem prvenstvu se je morala Triestina umakniti za Romo in Venezo

Nedeljsko (XI.) kolo v italijanskem nogometnem prvenstvu je prineslo marsikaj novega, predvsem pa povečalo gnečo, ki postaja od nedelje do nedelje nevarnejša na vrhu tabele. Sprčo tega se je vodilni Triestina, kljub relativno ugodnemu remisu brez gola proti nevarni Atlanti primerilo, da se je morala z vrha umakniti kar za dve mesti, kjer je z enakim številom točk došla za spremljevalca še milansko Ambrosiano, ki z vedno olločnejšim zamahom sili proti vrhu. Bolje sreče od Tržčanov sta bili ostali dve moštvi, ki sta z njimi dozdaj tvorili vodilno skupino, sta pa v nedeljo ob izdatno zmagali izven doma, in sicer Roma v Genovi proti Liguriji s 3:0 in Venezia v Firenci s 3:1. S tema izidoma sta se obe naekrat odtrgali od Triestine in ostaneta do prihodnje nedelje v vodstvu s 15 točkami, med tem ko sta Triestina in Ambrosiana že za točko na slabšem. Peto mesto je ostalo Torinu, nato pa slijejo: Atalanta, Liguria, Lazio, Fiorentina itl. Čudovito vztrajno tepe letos usoda lanskega prvaka Bologna, ki je res da, to pot spravil eno točko sredi Livorna, pri čemer pa so bili vsi ostali dovolj uspešni, da je on spet ostal zadnji. Kaže vse tako, kakor bi se moral letos sploh poslovitvi od divizije A, čeprav je do pravega konca še celih 19 nedelj...

V ostalem naj zabeležimo samo suhe številke zadnjega kola, in sicer: v Modeni: Modena—Napoli 1:0 (1:0), v Livornu: Livorno—Bologna 1:1 (1:1), v Milanu: Ambrosiana—Juventus 4:1 (3:1), v Rimu: Lazio—Genova 1:1 (0:0), v Genovi: Roma—Liguria 3:0 (0:0), v Torinu: Torino—Milano 1:0 (0:0), v Trstu: Triestina—Atalanta 0:0, v Firenci: Venezia—Fiorentina 3:1 (0:0).

V diviziji B se položaj na vrhu prav za prav čisti že zdaj. Vodilni Bari je tudi v neželjo dobil obe točki (to pot proti najšibkejši enajstorici iz Lucce) in si še bolj okrepil vodilno postojanko. Pri tem sta mu posredno pomagala tudi najbližja zasedovalca, in sicer Vicenza, ki je na svojih tleh oddala točko onem iz Vidma, in Fanfulla, ki je šla v Pescaro in sploh izgubila partijo. Rečani (Fiumana) so to pot res rešili točko na tujih tleh, vendar pa so s svojimi 4 točkami nepremično ostali na neugodnem predzadnjem mestu. V tej diviziji je bil zabeležen tudi rekordni poraz dneva, in sicer Padova nad Piso, ki znaša 5:0. Rezultati sami se glasijo:

v Vicenzi: Vicenza—Udinese 0:0, v Pratu: Prato—Fiumana 2:2, v Bariju: Bari—Lucchese 2:0, v Savoni: Novara—Savona 1:0, v Alessandriji: Alessandria—Siena 2:1, v Bustu Arsiziju: Brescia—Pro Patria 3:2, v Pescari: Pescara—Fanfulla 2:0, v Padovi: Padova—Pisa 5:0 in v Speziji: Spezia—Reggiana 1:0.

vrst ime nekoga Michela Gordina, ki se je svojočasno močno udomačil doma in v tujini, ker se je z dobri uspehi udeleževal vseh pomembnejših dirk in nekajkrat vozil tudi na težkih preizkušnjah »Gira d'Italia« in na »vožnji po Franciji. O tem Gordinu se je zadnje dni spet govorilo, toda zaradi čisto drugačnih uspehov. Njegova družina je bila namreč predlagana za eno izmed Ducejevih daril za številne rodbine. Gordini je postal pred kratkim spet oče in hodi zdaj za njim ne baš kratka veriga 13 naslednikov, ki so vsi živi in zdravi kakor on in njegova žena. Njegov najstarejši sin že pridno vozi kolo in hodi rad tudi na dirke, najmlajši pa še krill z rokami za materjo. Dober sportnik je mož na mestu povsod.

INSERIRAJ V »JUTRU«!

69. seznam optantov, ki so zaprosili za prestop v Nemčijo, vsebuje naslednjih 24 oseb (v oklepajih starost in rojstni kraj):

cenik za zelenjavo in sadje št. 7

veljaven od 5. januarja 1942-XX

Ljubljana, 5. januarja

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino določa na podlagi svoje naredbe št. 17 z dne 9. maja 1941-XIX naslednje cene v prodaji pri proizvajalcu ter pri trgovcu na debelo in drobno. Cene, ki so maksimalne, določajo v kategoriji obliki mejo za katero se morajo cene dejansko gibati pri kmetu oziroma pri trgovcih. Iz tega sledi, da je pač mogoče prodajati nižje, nikakor pa ne višje kakor po odrejani ceni.

(Cene so mišljene za kg, in sicer prva pri prodaji na debelo, druga pri prodaji na drobno.)

Česen 8,10, 9,10; korenje (rdeči korenček) 2,40, 2,80; kartoflja 2,85, 3,45; čebula 2,20, 2,80; solata (endivija, zobjasta in navadna) 2,60, 3,10; radič 6,20, 7,—; zelena 2,45, 2,85; špinaca 3,90, 4,40; pomaranče I. skupine (Moro-Tarocco) I. vrste (II. vrste) 5,65 (4,90), 6,65 (5,75); pomaranče II. skupine (Sanguigno-Sanguignella) I. vrste (II. vrste) 4,80 (4,33), 5,70 (5,10); pomaranče III. skupine (Blondo) I. vrsta (II. vrsta) 4,40 (4,05), 5,30 (4,75); Fige suhe v celofanu 9,90, 10,95; fige suhe v košaricah 9,10, 10,50; limone za komad I. vrste 0,50, 0,55; limone za komad II. vrste 0,45, 0,50; jabolka I. vrste 5,95, 6,85; jabolka II. vrste 5,35, 6,15; mandarine I. vrste 4,45, 5,25; mandarine II. vrste 4,05, 4,70; mareloni I. vrste 6,20, 7,75; orehi Sorento 13,45,

15,45; orehi italijanski nametni 11,50, 12,20; krompir domač (pri kmetu 1,—) 1,30; krompir za seme »Bintje« (pri kmetu 1,50); krompir za seme ostalih vrst (pri kmetu 1,30).

OPOMBE:

1. Jabolka I. vrste so: Parmene, renetke, mošnjčki, champagne, Grafensteiner, Deliziose, Morgenduft, Jonatan, Wagner, Star, Imperatore, Abbondanza, Sergate, Annurche.
2. Pri označbi cen je pristaviti tudi vrsto blaga po kakovosti. Trgovci na debelo morajo izročiti kupcem račun z označbo blaga, vrste in enotne cene ter morajo tudi kupci zahtevati tak račun.
3. Ta cenik mora biti izvešen v prodajnih prostorih na dobro vidnem mestu in velja — izzemni domači krompir — e za uvoženo blago. Razume se brez tarz.
4. Za domačo zelenjavo in sadje v Ljubljani in trgovini na drobno pa veljajo najvišje cene tedenskega mestnega tržnega cenika.
5. Okrajna načelstva lahko določijo še nižje cene od zgoraj navedenih, vsako zvišanje pa mora biti predhodno odobreno od Visokega komisarijata.
6. Kršitelji tega cenika se kaznujejo po uredbi o cenah z dne 12. marca 1941 M. št. 358.
Ljubljana, dne 2. januarja 1942-XX.
Visoki Komisar: Emilio Graziosi.

Sreda, 7. januarja 1942-XX.

Radio Ljubljana

Torek, 6. januarja 1942-XX.

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Lahka glasba, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijanski. 12.15: Koncert pianista Orazia Frugonia. 12.40: Ljubljanski šramel. 13: Napoved časa, poročila v italijanski. 13.15: Komunikie glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Ljubljanski radijski orkester in komorni zbor pod vodstvom D. M. Šijanca. 14: Poročila v italijanski. 14.15: Mall orkester pod vodstvom mojstra Vaccaria. 14.45: Poročila v slovenščini, polifonična glasba, izvaja pevška šola florentinskega seminarja pod vodstvom Domenca Bartoluccia. 17.35: Komorna glasba. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.40: Koncert kmečkega tria. 20: Napoved časa, poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Postra glasba. 20.45: Gledališka sezona EIAR: simfonični koncert pod vodstvom mojstra Victoria De Sabata, v odmoru slovensko predavanje. 22.24: Poročila v italijanski.

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Opretna glasba, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijanski. 12.15: Sekstet Jandoli. 12.35: Solonastop Miloša Zilherla na saksofonu. 13: Napoved časa, poročila v italijanski. 13.15: Komunikie glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Godba Kr. letalstva pod vodstvom Alberta Di Maniela. 13.50: Ploščice. 14: Poročila v italijanski. 14.15: Orkester Cetra pod vodstvom mojstra Angellina. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Kwartet Jožek in tercet sester Stritar. 19: Tečaj italijanske, poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Simfonična glasba. 20: Napoved časa, poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.40: Od Taja do Donave — glasbena fantazija, orkester pod vodstvom mojstra Petrala. 21.20: Koncert sopranistke Nade Stritar in Adamičev mali orkester. 22.30: Koncert klasične trja. 22.45: Poročila v italijanski.

Toni Hvala:

Nezgodna tolminskega grofa

Tolmin je središče Tolminskega. V začetku 18. stoletja je bil gnezdo kmečkih upornikov.

Pod Krmom, nedaleč od Tolmina, je Vrsno, rojstni kraj goriškega slavca Simona Gregorčiča. V sosednji vasi, v Krni je bil doma zgodovinar Tolmina in zemljepisec Juljske krajine Simon Rutar.

Ves ta čudoviti gorski svet od Kobarida mimo Tolmina do Sv. Lucije ob Soči je izobiloval posebnega človeka. Čistemu jeziku daje ožje tolminsko narečje poseben zvok in prikupnost. Prebivalci Tolmina, »Tolminci«, so znani po svoji dovornosti. Sosedni Volčani se muzajo Tolmincem: »Meje kabila je dober kejn, gare teče, dol leti«. Ko življenja naveličani Tolminec zapušta to solzno dolino, ga tudi podražijo z besedami: »Tolminska cula umrla je, na starih kolah je peljeje!« Vse to seveda v pojoči tolminščini.

Svet, ki ga vidimo tod okoli, je pozorišče večine Pregljevih tolminskih povesti z njegovimi »Tolminci na čelu.

Na desnem bregu hčerke planin, bistrice Soče, se dviga hrib Mengore. Tu je Marijina božja pot. Prenovljeni cerkev krasijo lepe slike Toneta Kralja. Z vrha se nudi res lep razgled: Ob južnem vznožju drži cesta v Volče, na levem bregu Soče pa zavija druga proti Tolminu. Dolina Soče, ki priteče od Kobarida mimo lepega volčanskega polja in pusti Tolmin na levi strani, je zdaj ožja, zdaj širša, dokler se takoj za Sv. Lucijo ne stisne v prav ozko skalnato sotesko. Še prej sprejme v svoje naročje posestrimi: nemirno Idrijo z Bačo.

Vrnimo se v Tolmin. Na severozapadni strani se pne nad mestom — Tolmin je postal po vojni mesto — stožčast hriboček, Tolminski grad. Njegovo lepo lego so izkoristili tolminski grofoje in sezidali na njem mogočen grad, imenovan tudi Kozlov rob. Zdalj je razvalina. Pred svetovno vojno je stal tu razleđni stolp.

O nekem tolminskem grofu pripovedujejo, da je bil zelo hudoben. Šel je nekoč nad

medveda. Poleg običajne družbe je povabil na lov tudi kmete za gonjače. Ker so nosili običajne irhaste hlače, jih je vedno zmerjal z umazanimi irharji.

Prodrli so že daleč tja pod Rdeči rob. Kosmatina se niso izsledili. Nejevoljen je grof priganjal gonjače in jih zmerjal. Ko pridejo do stare hruške, sladke musce, ki so vedeli, da njen sadež stardi sladokusec zelo cenil, se lovski družba razdeli na določena čakališča. Grofu je pripušeno najlepše mesto. Prvi strel bo seveda njegov. Čakajo. Grof je že nestrpen. Iz nejevolje ga vzdrami vzkič: »Medved gre!« Nato molk. Starina pa jo mirno ubira proti svoji izvoljenki, sladki musci. Vsi čakajo. Grof ne strelja. Medved pohrusta nekaj sladkih sadov in mirno odhlača nazaj v goščavo.

Lovski gostje se vračajo s svojih čakališč. Vsi mislijo, da je grofu odpovedala puška.

Ivaneš in Blekč se muzata.

»Ti, ali se ti ne zdi, da nekaj smrdi?« zavija nos Ivaneš.

»Mhm, saj, saj, tudi meni se tako zdi,« se obrne Blekč z vohajočim nosom proti čakališču, kjer je še vedno čepel gospod grof. Jezen zarečni grof nad njima:

»Izginita, umazana irharja!«

Nato pokliče oskrbnika. Pritajeno mu nekaj dopoveduje. Oskrbnik polagoma razumeva njegovo težavo. Le tega ne ve, kako bi rešil svojega gospoda iz neprijetnega položaja. Pokliče Tonača. Tudi ta je spadal v družbo umazanih irharjev. Razložil mu vso zadevo. Tonač ga takoj razume.

»No ja, no ja, mu pa posodim svoje irhovke,« de z nasmeškom. Jaz se že brez njih prithotapim do doma.«

Oskrbnik vzame Tonačeve hlače in jih ponese gospodu grofu, da se reši smradu. V umazanih irhovkah se je kar udobno počutil.

Grofu se je zelo mudilo domov, Tonaču pa tudi.

Naše gledališče

DRAMA

Torek, 6. jan.: Peterčkove poslednje sanje. Izven. Mladinska predstava. Zelo znizane cene. Ob 17.30: Rokovnjači. Izven.

Sreda, 7. jan.: ob 17.30: Rokovnjači. Red A.

Četrtek, 8. jan.: ob 17.30: Dom. Red Četrtek.

Petek, 9. jan.: ob 17. Hamlet. Red B.

Na praznik Sv. treh Kraljev bo videla mladina te tri modrece iz Jutrove dežele v P. Gollevi božični bajki »Peterčkove poslednje sanje«. V teku dejanja nastopi sv. Družina, Bog Oče, duh mamic, Peterčkov očka, ter bitja iz bajnega sveta, kralj Matjaž s svojim dvorom, mesec in gozdni prebivalci. Igra nudi mladini veliko pestrih prizorov. V naslovni vlogi Vida Juvanova. Veljaje bodo zelo znizane cene. — Fran Gevekarjeva dramatisacija Kersnikove in Jurčičeve povesti »Rokovnjači«, je doživela po dolgotrajnem premoru na našem odru zopet nenavaden uspeh. Rokovnjači so bili razbojniki, ki so živeli pod vodstvom svojega poglavarja Nandeta v Kamniških planinah. Ljudstvo je verovalo, da ima vsak v malhi opaljeno otroško roko, ki mu daje moč, da se lahko napravi nevidnega. Od tod njihovo ime. V igri je pokazana usoda poglavarja Nandeta in njegov konec. V dejanje je vpleteno petje in glasha, ki jo je komponiral Viktor Parma. V glavnih vlogah: Gregorin, Cesar, Jan, Kralj, VI. Skrbinšek, Košuta in Mira Danilova. Režiser prof. Šest.

Dramski ansambel pripravlja v režiji Milana Skrbinška uprizoritev domače igre, ki jo je napisal Jože Vombegar, naš znani pisatelj odrskih in slušnih iger. Njegova igra »Voda«, ki jo je igrala naša Drama pred približno šestimi leti, predstavlja nekoliko satirično sliko našega podeželskega življenja. Premiera bo prihodnji teden.

OPERA

Torek, 6. jan.: ob 17.: Prodana nevesta. Izven.

Sreda, 7. jan.: ob 17.: Seviljski brivec. Red Sreda.

Četrtek, 8. jan.: ob 17. Prodana nevesta. Red A.

Petek, 9. jan.: zaprtlo

Abonente reda A. opozarjamo, da bodo imeli v četrtek 8. t. m. predstavo Smetane komične opere »Prodana nevesta.«

»SERIRAJTE V »JUTRU«!

Kam pa, kam?
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Halo! Halo!
Danes vsi k dvema ribičema na fine pohane piške, pečene kure, pečenko, pečene purane, kranjske klobase, kravice in druga toplja in mrzla jedila. Točim prvovrstna dalmatinska in razna druga vina. Priporočam se ob vseh nedeljah. Ložič Vinko, Janševa ul. 3. 286-18

Službo dobi
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Ursrškega pomočnika
samostojnega, večkega vseh vrst popravil sprejemam takoj. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ursrkega« 195-1

Knjigovodjo
samostojnega, dobrega računarja z znanjem nemščine in italijanščine po možnosti samskega sprejme več je lesno podjetje. Ponudbe pod »Knjigovodja« na ogl. odd. Jutra. 21046-1

Služkinjo
pošteno, samostojno kuharico, sprejemam. Bleiweisova cesta 9-11. 282-1

Dvosob. stanovanje
novo s kabinetom oddam takoj. Medvedova 5a, IV. nadst. 298-2

Trgovska pomočnica
mlada, pridna in poštena, izvežbana tudi v knjigovodskih delih, prosim zaposlitve, najraje v papirnici. — Gre tudi kot pomoč k gospodinjstvu, k otrokom ali karkoli. Ponudbe na poštopnično Jutra v Novem mestu pod »Marlijave«. 276-2

Diplomirana bolničarka
z znanjem masaže, želi zaposlitve k bolniku. Gre tudi kot pomoč v gospodinjstvu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vestna 11«. 290-2

Učiteljica
išče dopolnske ali celodnevne zaposlitve pri deci, po možnosti v predloški dobi. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ljubitelja otroka«. 285-2

Mesto blagajničarke
ali kontoristne iščem. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Perfektna v nemščini«. 284-2

Šivilja za vse
se priporoča, gre tudi doma. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 321-2

Italijanska in nemška korespondenca.
Privošten strokovnjak prevzame vsa tozadevna dela ter jih točno izvršuje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Solidnost«. 317-2

Osmošolec
govori slovensko, italijanško in nemško, išče zaposlitve. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tako in potreben«. 313-2

Vajenci (-ke)
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Pekovskega vajenca
sprejemam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pekovskega«. 294-44

Vajenca
pridnega in poštenega, za pečnik, stroko, iščem. Pojsnila dnevno od 1/14. do 1/15. ure: Jeras, Kongresni trg 6-III. 268-44

Vajenca
sprejemam. Lovro Rozman, tehničarski mojster, Ljubljana, Hrenova ulica. 324-44

Potniki
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Reprezentančnega zastopnika
ki bi ob enem prevzel aranžerstvo izlošč, iščem takoj za kolonialni predmet. Pogoj: uveden pri speceristih. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Coloniale«. 314-1

Prodam
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Šelak
prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 309-6

Drsalke
finejše, nove ugodno prodam. Križič Klunova ulica 7, Kodeljevo. 306-6

Otroški vozitek
globok, srebrnosiv, krasno ohranjen prodam. Ogled popoldne, Vodovodna 40. 307-6

Kupim
Kože domačih zarcov, vervece, lisic, dihurjev, kun, vider kupuje L. B. Krasnarstvo, Ljubljana, Mestni trg 5. 44-7

Stare čevlje
vseh vrst, že popolnoma neuporabne, kupujem vsako količino. Plačam dobro po kg. Turk, Galusova nabrežje 41-II. 28-7

Kupuje
vsako množino krojaških in šiviljskih orodij ter mešanik odrezkov in izrabljene volnene ipicje ter čiste kipe za čiščenje strojev, pletilske odpadke kakor tudi vse spadajoče tekstilne surovine. Pripeljeite in predpričajte se boste, da boste prodali najboljši samo pri Jugovolu, Ljubljana, Tyrševa c. 41, dvorišče, levo, nasproti Sv. Kristofa. Tel. 32-45. 20911-7

Kupujem
vse vrste krojaških in šiviljskih orodij ter mešanik odrezkov in izrabljene volnene ipicje ter čiste kipe za čiščenje strojev, pletilske odpadke kakor tudi vse spadajoče tekstilne surovine. Pripeljeite in predpričajte se boste, da boste prodali najboljši samo pri Jugovolu, Ljubljana, Tyrševa c. 41, dvorišče, levo, nasproti Sv. Kristofa. Tel. 32-45. 20911-7

Linoleum in tepih
rabljen kupim takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Linoleum 10«. 295-7

Zelezničarski kovček
rabljen, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kufinica«. 278-7

Drsalke
dobro ohranjene, s sportne (za stalno pritrjevanje na čevlje) in drsalne čevlje kupi blagajna drsalnišča SK Ljubljana. 291-7

Radio
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Ugodno prodam
Radio »Sieras«, na kratke in dolge valove, z vsemi postajami. Kolodvorska 31, pritrilje. 293-9

Radioaparati
ševni, nov. tipa, 4žarnični lestenec in dva, kupim. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 316-9

Auto, moto
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Fiat Balilla in mali tovorni avto
z generatorjem ter BMW Motorno kolo zaradi izselitve zelo ugodno naprodaj. Ogled iz priznanosti v Generator delavnici, Tyrševa 13, Figovec, levo dvorišče. 315-10

Kolesa
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Moško kolo
zamenjam za radio aparat. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kolo-radio«. 224-11

Damsko kolo
rabljeno kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Rabljen«. 266-11

Pohištvo
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Jedilnico in spalnico
vzajem v najem. Plačam dobro. Garantiram za dobro ohranjenost. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »V najem«. 274-12

Kupim
takoj dobro ohranjeno jedilnico in spalnico. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ugodna cenae«. 275-12

Samsko spalnico
moderno, malo rabljeno, prodam. Lepodvorska ulica 26-II. levo. Ogled od 1/2. do 1/3. ure pop. ali po 7. uri zvečer. 323-12

Oblačila
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Lovsko obleko
skoraj novo, z dolgimi in kratkimi (pumparami) hlačami, prodam. Ogledati pri krojaču Pokorn, hotel Slon. 287-13

Prodaj
moško obleko, suknično in plašč za 17—18letno deklico. Kotnikova 21-III. levo. 312-13

V najem
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Gostilno
vzajem v najem z vsem inventarjem vred kjeboli na prometni točki ljubljanske pokrajine. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tako 112«. Piki Zoran, Skocijan p. Mokronogu. 281-17

Lokali
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Industr. podjetje
išče tovarno ali večji objekt in skladišča v našem, event. v nakup. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lesna strokac«. 254-19

Lokal
z moderno izložbo poleg Figovca, takoj oddam. Informacije daje I. Knez, Gosposvetska c. 1, dvorišče. 30-19

Posest
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Hišo ali parcelo
kupim v Ljubljani ali predmestju. Požar, Bohoričeva ulica 5. 280-20

Posestvo
ali večji gozd kupim. Kožuh, Bohoričeva ul. 5. 279-20

Stanovanje odda
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Dvosob. stanovanje
v novi hiši oddam s 1. februarjem. Pavlin Predovičeva 36, Moste. 295-21

Stanovanja
išče Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

2-sobno stanovanje
v kopalnico in ostalimi pritlikami, v ali blizu središča mesta, iščem za takoj ali pozneje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Udobno stanovanje«. 209-21a

100 lir nagrade
dobi, kdor preskrbi enosobno stanovanje. Erbenič Florjanska 6. 288-21a

Sobo in kuhinjo
v bližini tramvajne postaje iščeta dve osebi za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mirmoe«. 272-21a

500 lir nagrade
dobi, kdor mi preskrbi stanovanje ene ali dveh sob s pritlikami na V I. c. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dober plačnik«. 289-21a

Enosob. stanovanje
lepo, išče mirna, točna stranka. Ponudbe z navedbo roka na ogl. odd. Jutra pod »Do 300 lire«. 292-21a

Lepo nagrado
dam onemu, ki mi preskrbi 3-sobno stanovanje s kabinetom in vsemi pritlikami v centru ali bližini okoličnice. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Februar 42«. 311-21a

Sobo odda
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Opremljeno sobo
s posebnim vshodom, oddam gospodični. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 270-23

Opremljeno sobo
s posebnim vshodom, takoj oddam. Poizve se od 10. ure dalje: Rožič, Vegova ul. 8. 326-23

Sobe išče
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Opremljeno sobo
v strogo separiranem vshodom, v ali blizu središča mesta, iščem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Strogo ločen vshod«. 208-23a

Prazno sobo
če mogoče s štedilnikom iščem za takoj ali 1. februar. Naslov oddati na ogl. odd. Jutra pod »Mir na gospodične«. 267-23a

200 lir nagrade
dam onemu, ki mi preskrbi lepo opremljeno sobo z 2 posteljami in otomanom v moderni hiši. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200 lir«. 305-23a

Opremljeno sobo
s posebnim vshodom, v centru mesta, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dober, stalen plačnik«. 318-23a

Živali
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Brejo kozo
prodam takoj po ugodni ceni. Dravlic, nasproti cerkve. Finc. 283-27

Pes volčjak
ki stoji na ime Beno, se je izgubil. Najditej naj ga vrne proti nagradi v garaži Stupica, Slomškova 6. 310-27

Glaspila
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Pianino
iščem na posodo, proti primereni mesečni odkodnini. Cenjene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Orkester«. 327-26

Izgubljeno
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Zlato zapestnico
sem izgubila decembra. Ker mi je dragocen spomin, prosim najditeja, da mi jo vrne proti nagradi na ogl. odd. Jutra. 302-28

Stroji
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Elektromotor
Bergmann, 300 Volt 0.55 K. w., 2.5 Amp., prodam. Emonska 10. 320-29

Pisalni stroj
dobro ohranjen, kupim. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stroj«. 308-29

Parno lokomobilo
premično, 8 do 12 HP novo ali v dobrem stanju kupim. Ponudbe na ogl. »Lokomobilac« na ogl. odd. Jutra. 21045-29

Filatelijski
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Filatelisti pozor!
Najugodnejše kupite in tudi novičke znamke vseh kontinentov do poslednjih okupacijskih znamk v knjigarni Jancz Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva 6. 6-39

Zenitve
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tiftro I. 3.—

Gospodično
neomadeževano, do 24 let staro, poroči uradnik. Cenjene ponudbe s sliko na ogl. odd. Jutra pod »Tatino«. 273-25

Damo
solidno in inteligentno, v lastnem stanovanjem, želim spoznati. Ponudbe z navedbo stanovanja in sprejemne ure na ogl. odd. Jutra pod »Starejši gospode«. 145-25

FILATELISTI

LA SPADA INCIDE LA STORIA IL FRANCOBOLLO NE SEGNA LE TAPPE

PRESSO I PIU IMPORTANTI UFFICI POSTALI DEL REGNO POTETE CONSULTARE GRATUITAMENTE IL CATALOGO DELLE CARTE VALORI POSTALI VENDIBILI PER COLLEZIONE DALL'UFFICIO FILATELICO DELL'AMMINISTRAZIONE DELLE POSTE E TELEGRAFI. GLI UFFICI SUDDETTI ACCETTANO LE RICHIESTE DI ACQUISTO DI FRANCOBOLLI E DEL CATALOGO. IL PREZZO DEL CATALOGO E DI L. 4 SE ACQUISTATO DIRETTAMENTE NELL'UFFICIO FILATELICO DI ROMA. PER LA SPEDIZIONE AGGIUNGERE: L. 1.10 PER L'INTERNO DEL REGNO E COLONIE, E L. 2.75 PER L'ESTERO.

PRI NAJVEČIH POSTNIH URADIH KRALJEVINE SI LAHKO BREZPLAČNO OGLEDATE KATALOG POSTNIH VREDNOTNIC, KI IJH ZA KOLEKCIJE PRODAJA FILATELISTIČNI URAD UPRAVE POSTE IN TELEGRAFA. OMEMENI URADI SPREJEMAJO NAROCILA ZA NAKUP ZNAMK IN KATALOGOV. CENA KATALOGU JE L. 4, CE GA KUPITE NEPOSREDNO PRI FILATELISTIČNEM URADU V RIMU. ZA POSILJATEV PRILOŽITE L. 1.10 ZA KRALJEVINO IN KOLONIJE TER L. 2.75 ZA INOZEMSTVO.

MEČ IZOBLIKUJE ZGODOVINO ZNAMKA ZAZNAMUJE NJENE POSTAJE

Dotrpela je naša iskreno ljubljena hčerka, sestra in teta, gospa

Franciška Černic

roj. Ahlin
vdova po stavbeniku

Pogreb nepozabne pokojnice bo v sredo, dne 7. januarja 1942 ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Dravljah.

Ljubljana-Dravlje, dne 5. januarja 1942.

ZALUJOČI SORODNIKI

Umr! nam je po kratki mučni bolezni naš ljubljani soprog, najplemenitejši oče, brat, stric, svak in tast, gospod

Ing. Müller-Petrič Ivar

viš. svetnik drž. žel. v pokoju

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 6. t. m., ob 3. uri popoldne z Zal, kapele sv. Jožefa, k Sv. Križu.

LJUBLJANA, SLAV. BROD, SLOVENJ GRADEC, 4. januarja 1942.

Globoko žalujoči:
AUGUSTA, sopraga;
Ing. VIKTOR, dr. GUSTAV, sinova;
DANIJELA roj. STIBERNIKOVA, snaha
in ostalo sorodstvo.

Dotrpela je naša predobra mati, stara mati, tačča, teta in sestrična, gospa

Marija Trnkoczy

pl. Zaszkal
vdova po lekarnarju

Pogreb drage pokojnice bo v torek, dne 6. t. m., ob 4. uri popoldne izpred evangelijskega pokopališča.

Prosimo tihega sožalja.

Venci se v prid dobrodelnim namenom hvaležno odklanjajo.

Ljubljana, Zagreb, Paračine, dne 5. januarja 1942.

Žalujoče rodbine:
Trnkoczy — Gregorič — Čapek — Grahovac